EIROPAS
KOMISIJA

Strasbūrā, 8.3.2022.
COM(2022) 105 final

2022/0066 (COD)

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA

par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē apkarošanu

{SEC(2022) 150 final} - {SWD(2022) 60 final} - {SWD(2022) 61 final} -
{SWD(2022) 62 final} - {SWD(2022) 63 final}

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

• Priekšlikuma pamatojums

Šā priekšlikuma mērķis ir **efektīvi apkarot vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē visā ES**. Tas tiek darīts, ierosinot pasākumus šādās jomās: krimināltiesību aktu noteikšana par attiecīgiem nodarījumiem un sankcijas par tiem, cietušo aizsardzība un tiesu iestāžu pieejamība, atbalsts cietušajām personām, prevencija, koordinācija un sadarbība.

Vardarbība pret sievietēm ir dzimumbalstīta vardarbība, kas vērsta pret sievieti, jo viņa ir sieviete, vai vardarbība, kas nesamērīgi skar sievietes. Tā ietver visus dzimumbalstītas vardarbības aktus, ieskaitot šādu aktu draudus, kas rada vai var izraisīt fizisku, seksuālu, psiholoģisku vai ekonomisku kaitējumu vai ciešanas. Tā ietver tādus nodarījumus kā seksuāla vardarbība, t. sk. izvarošana, sieviešu dzimumorgānu kropļošana, piespiedu laulības, piespiedu aborti vai sterilizācija, cilvēku tirdzniecība seksuālas izmantošanas nolūkā, vajāšana, seksuāla uzmākšanās, feminicīds, naida runa un noziegumi dzimuma dēļ un dažādu veidu vardarbība tiešsaistē (“kibervardarbība”), t. sk. intīmu materiālu kopīgošana bez piekrišanas, kibervajāšana un kiberuzmākšanās. Šāda vardarbība sakņojas dzimumu nelīdztiesībā, kas ir sieviešu strukturālas diskriminācijas izpausme. **Vardarbība ģimenē** ir pret sievietēm vērstas vardarbības veids, jo tā nesamērīgi skar sievietes. Tā notiek ģimenē vai mājās neatkarīgi no bioloģiskajām vai juridiskajām ģimenes saitēm vai nu starp intīmajiem partneriem, vai starp citiem ģimenes locekļiem, tostarp starp vecākiem un bērniem. Sievietes ir nesamērīgi lielā skaitā pārstāvētas abu veidu vardarbībā cietušo vidū tās pamatā esošo piespiešanas, varas un/vai kontroles modeļu dēļ. Tomēr ikviens var potenciāli ciest no šādas vardarbības neatkarīgi no bioloģiskā vai sociālā dzimuma. Jo īpaši vardarbības ģimenē gadījumā tā var skart jebkuru personu, tostarp vīriešus, jauniešus vai vecāka gadagājuma cilvēkus, bērnus un *LGBTIQ*[1].

Vardarbība pret sievietēm un vardarbība ģimenē ir krimināltiesību jautājums, cilvēktiesību pārkāpums un diskriminācijas veids. To apkarošana ir daļa no Eiropas Komisijas rīcības, kuras mērķis ir aizsargāt ES pamatvērtības un nodrošināt ES Pamattiesību hartas ievērošanu[2].

Vardarbība pret sievietēm un vardarbība ģimenē ir plaši izplatīta visā ES, un tiek lēsts, ka tā skar **katru trešo sievieti ES**. Aplūkojot specifiskākus vardarbības veidus, 2014. gadā katra desmitā sieviete ziņoja, ka ir cietusi no seksuālas vardarbības, un katra divdesmitā sieviete ir tikusi izvarota. Vairāk nekā katra piektā sieviete ir cietusi no vardarbības ģimenē[3]. Tikpat izplatīta ir kibervardarbība: tika lēsts, ka 2020. gadā katra otrā gados jauna sieviete piedzīvojusi ar dzimumu saistītu kibervardarbību[4]. Kopumā sievietes biežāk saskaras ar kibervardarbību bioloģiskā vai sociālā dzimuma dēļ, jo īpaši ar seksuālas kibervardarbības

---

1 Lesbietes, geji, biseksuāļi, transpersonas, nebināri, interseksuāļi, kvīri.

2 Vardarbība pret sievietēm un vardarbība ģimenē var ietekmēt daudzas pamattiesības, kas nostiprinātas Eiropas Savienības Pamattiesību hartā. Šīs tiesības ietver tiesības uz cilvēka cieņu (1. pants), tiesības uz dzīvību (2. pants), spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās aizliegumu (4. pants), tiesības uz nediskrimināciju, ieskaitot nediskrimināciju dzimuma dēļ (21. pants), un tiesības vērsties tiesā (47. pants).

3 Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūra (*FRA*), *Violence against women: an EU-wide survey. Main results report*, 2014. gads; *FRA* apsekojums par vardarbību pret sievietēm ir balstīts uz klātienes intervijām ar 42 000 sieviešu visā ES. Apsekojumā ir sniegts vispusīgākais apsekojums pasaulē par sieviešu pieredzēto vardarbību.

4 Eiropas Parlamenta Izpētes dienests (*EPRS*), *Combating gender-based violence*: *Cyberviolence, European added value assessment*, 2021. gads.

veidiem. Vardarbīgi labējo ekstrēmistu grupējumi un teroristu grupējumi, kuru mērķis ir izplatīt naidu pret sievietēm, sistemātiski vēršas pret viņām tiešsaistē. Tā sauktā "incel" (piespiedu celibāta) kustība, piemēram, kūda uz vardarbību pret sievietēm tiešsaistē un veicina šādu vardarbību kā varonīgu rīcību. Kibervardarbība jo īpaši ietekmē sievietes, kas aktīvi darbojas sabiedriskajā dzīvē, piemēram, politiķes, žurnālistes un cilvēktiesību aizstāves. Šāda vardarbība var apklusināt sievietes, kavēt viņu līdzdalību sabiedrībā un apdraudēt demokrātijas principu, kas nostiprināts Līgumā par Eiropas Savienību.

Sievietes saskaras ar vardarbību arī darbā: aptuveni trešdaļa sieviešu ES, kuras ir saskārušās ar seksuālu uzmākšanos, ir piedzīvojušas to darbā.

Priekšsēdētājas Urzulas fon der Leienas politiskajās pamatnostādnēs kā Komisijas galvenā prioritāte ir uzsvērta nepieciešamība novērst un apkarot vardarbību pret sievietēm, aizsargāt cietušās personas un sodīt likumpārkāpējus. Dzimumu līdztiesības stratēģijā 2020.–2025. gadam[5] tika paziņoti ES pasākumi minēto vardarbības veidu novēršanai, cietušo personu aizsardzībai, likumpārkāpēju kriminālvajāšanai un saistītās visaptverošās un koordinētās politikas īstenošanai. Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plānā ir atkārtoti uzsvērta apņemšanās apkarot ar dzimumu saistītu vardarbību un šajā nolūkā ierosināt tiesību aktus[6].

Eiropas Parlaments ir vairākkārt aicinājis Komisiju ierosināt tiesību aktus par vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē, kā arī par kibervardarbību, kas saistīta ar dzimumu. Eiropas Parlaments nesen ir pieņēmis divus normatīvus patstāvīgos ziņojumus, pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 225. pantu, kuros Komisija tiek aicināta[7] iesniegt priekšlikumus par dzimumbalstītas vardarbības un kibervardarbības apkarošanu[8] un par dzimumbalstītas vardarbības iekļaušanu kā jaunu noziegumu jomu, kas minēta attiecīgi LESD 83. panta 1. punktā[9].

- **Priekšlikuma mērķi**

Šā priekšlikuma mērķis ir novērst un apkarot vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē, lai nodrošinātu augstu drošības līmeni un pamattiesību pilnīgu izmantošanu Savienībā, tostarp tiesības uz vienlīdzīgu attieksmi un nediskrimināciju starp sievietēm un vīriešiem. Tādējādi priekšlikums veicina **brīvības, drošības un tiesiskuma telpas izveidi (LESD V sadaļa)**. Lai sasniegtu šos mērķus, priekšlikums:

- padara efektīvākus pašreizējos ES juridiskos instrumentus, kas ir būtiski vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē apkarošanai;
- rada augšupēju konverģenci un novērš nepilnības aizsardzības, tiesu pieejamības, atbalsta, prevencijas, koordinācijas un sadarbības jomā un
- saskaņo ES tiesību aktus ar iedibinātajiem starptautiskajiem standartiem.

Priekšlikums paredz krimināltiesību aktus par konkrētiem vardarbības veidiem, kas nesamērīgi skar sievietes, un stiprina cietušo tiesības, izmantojot spēkā esošos juridiskos pamatus, kas izklāstīti LESD 82. panta 2. punktā un 83. panta 1. punktā. Tādējādi tas nodrošina, ka par

5 COM(2020) 152 final.
6 COM(2021) 102 final.
7 Atsauce uz LESD 225. pantu.
8 2021. gada 14. decembra rezolūcija ar ieteikumiem Komisijai par dzimumbalstītas vardarbības apkarošanu: kibervardarbība (2020/2035(INL)).
9 2021. gada 16. septembra rezolūcija ar ieteikumiem Komisijai par to, lai dzimumbalstīta vardarbība tiktu iekļauta kā jauna noziegumu joma LESD 83. panta 1. punktā uzskaitītajā noziegumu jomu sarakstā (2021/2035(INL)).

šādiem nodarījumiem tiek veikta efektīva kriminālvajāšana, un palīdz izskaust vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē, kā arī labāk atbalstīt un aizsargāt cietušās personas. Palielinot uzticēšanos citu dalībvalstu tiesu sistēmām, priekšlikums palīdzēs savstarpēji atzīt spriedumus un nolēmumus krimināllietās un uzlabos tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās.

Svarīgs priekšlikuma atsauces punkts ir Eiropas Padomes 2014. gada Konvencija par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu ("**Stambulas konvencija**")[10]. Stambulas konvencija ir visplašākais starptautiskais satvars vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē apkarošanai.

Šā priekšlikuma mērķis ir sasniegt tos Konvencijas mērķus, kas ir ES kompetencē, papildinot spēkā esošo ES *acquis* un dalībvalstu tiesību aktus jomās, uz kurām attiecas Konvencija. Nepieciešamība rīkoties ir vērojama gan dalībvalstīs, kuras ir ratificējušas Stambulas konvenciju, gan tajās, kuras to nav ratificējušas[11]. Sagatavošanas darbā tika konstatēts, ka ir vajadzīga rīcība tādās jomās kā tiesu iestāžu pieejamība, t. sk. minimālie noteikumi par definīcijām un sankcijām saistībā ar konkrētiem noziedzīgiem nodarījumiem, cietušo tiesības un aizsardzība saistībā ar kriminālprocesu, specializēts atbalsts cietušajām personām, šādas vardarbības prevencija un ciešākas koordinācijas un sadarbības stiprināšana ES un valstu līmenī. Attiecīgie ES standarti ir sadrumstaloti vairākos juridiskajos instrumentos un nav nodrošinājuši efektīvu uzraudzību un izpildi. Lai gan rīcību valsts līmenī galvenokārt izraisīja Stambulas konvencija, Konvencijas īstenošanas uzraudzība[12] liecina, ka joprojām pastāv nepilnības. Ņemot vērā veidu, kādā pēdējo desmitgažu laikā ir attīstījusies vardarbība pret sievietēm un vardarbība ģimenē, ir maz ticams, ka šādu veidu noziedzīgi nodarījumi būtiski samazināsies bez ES papildu rīcības.

Turklāt šajā priekšlikumā ir ņemtas vērā nesen radušās parādības, piemēram, **kibervardarbība pret sievietēm**, kas Stambulas konvencijā nav īpaši aplūkota. Interneta un IT rīku izmantošanas rezultātā ir pieaugusi kibervardarbība. Bieži vien tā ir vardarbības turpinājums, ar ko cietušās personas saskaras bezsaistē. Neraugoties uz kibervardarbības plašo izplatību, regulējums līdz šim ir bijis ļoti sadrumstalots, un gan ES, gan dalībvalstu līmenī ir konstatētas būtiskas juridiskās nepilnības.

Pašlaik nav neviena konkrēta ES tiesību akta, kurā būtu visaptveroši risināts jautājums par vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē. Šī direktīva būs pirmais **akts, kas īpaši pievēršas šāda veida vardarbībai**. Pasākumu pamatā ir **ieteikumi**, ko sniegusi Ekspertu grupa vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanai (*GREVIO*)[13], kas ir neatkarīga ekspertu struktūra, kura atbild par Stambulas konvencijas īstenošanas uzraudzību. Pasākumos ņemti vērā arī ieteikumi, ko snieguši starptautiskie eksperti un struktūras šajā jomā (tostarp Apvienoto Nāciju Organizācijas paspārnē esošie), un viņu pārdomas par starptautiski atzītu labu praksi vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē apkarošanā. Mērķorientētie pasākumi attiecībā uz noziedzīgiem nodarījumiem un cietušo tiesībām paredz **minimālos noteikumus, kas ļauj dalībvalstīm noteikt augstākus standartus** un ļauj dalībvalstīm **elastīgi** ņemt vērā konkrēto valstu situāciju.

Proti, tiek ierosināts veikt turpmāk minētos pasākumus.

---

10 Eiropas Padomes Konvencija par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu (*CETS* Nr. 210); COM(2016) 111.

11 Dalībvalstis, kas nav ratificējušas Stambulas konvenciju, ir BG, CZ, HU, LT, LV un SK.

12 Sk. vidusposma horizontālo pārskatu par Ekspertu grupas vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanai (*GREVIO*) pamatnovērtējuma ziņojumiem: https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/-/mid-term-horizontal-review-provides-a-panoramic-view-of-the-implementation-of-the-istanbul-convention.

13 Skatīt 9. zemsvītras piezīmi.

– **Noteikt kriminālatbildību par konkrētiem vardarbības veidiem**, kas nesamērīgi skar sievietes un pret kuriem pietiekami nevēršas valsts līmenī un ietilpst ES kompetencē, pamatojoties uz spēkā esošajiem juridiskajiem pamatiem. Tas attiecas uz **kriminālatbildības noteikšanu par izvarošanu, pamatojoties uz piekrišanas trūkumu** (dažās dalībvalstīs nosacījums ir spēka vai draudu izmantošana), **sieviešu dzimumorgānu kropļošanu** un **konkrētiem kibervardarbības veidiem**.

– **Stiprināt cietušo piekļuvi tiesu iestādēm un tiesības uz pienācīgu aizsardzību**, tieši reaģējot uz to personu specifiskajām vajadzībām, kuras cietušas no vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē. Pasākumi ir šādi:

  – nodrošināt, ka valsts iestādes ir pienācīgi sagatavotas, lai risinātu vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē problēmu;

  – nodrošināt, ka valsts iestādes pret cietušajām personām izturas dzimumsensitīvi;

  – nodrošināt individuālu vajadzību novērtējumu attiecībā uz aizsardzību un atbalstu, kas pielāgots vardarbībā pret sievietēm vai vardarbībā ģimenē cietušo specifiskajām vajadzībām;

  – nodrošināt īpašus aizsardzības pasākumus bērniem, kas cietuši no vardarbības pret sievietēm vai vardarbības ģimenē;

  – nodrošināt aizsardzību, izmantojot ārkārtas lieguma un aizsardzības rīkojumus;

  – nodrošināt, ka cietušie var efektīvi pieprasīt kompensāciju no likumpārkāpēja;

  – nodrošināt tiešsaistes satura izņemšanu saistībā ar kibervardarbības nodarījumiem un tiesiskās aizsardzības iespēju skartajiem lietotājiem un

  – nodrošināt, ka pastāv valdības struktūras, kas palīdz, konsultē un pārstāv cietušās personas tiesvedībās par vardarbību pret sievietēm vai vardarbību ģimenē.

– Sniegt **cietušajām personām atbalstu**, kas pielāgots to personu specifiskajām vajadzībām, kuras cietušas no vardarbības pret sievietēm vai vardarbības ģimenē. Tas ietver īpašu atbalstu seksuālās vardarbības un sieviešu dzimumorgānu kropļošanas gadījumos, piekļuvi valsts palīdzības tālruņu līnijām, patversmju lielāku pieejamību un visaptverošu atbalstu personām, kas cietušas no seksuālas uzmākšanās darbā. Tas nozīmē arī mērķtiecīgu atbalstu cietušajām personām ar specifiskām vajadzībām un riskam pakļautām grupām, tostarp sievietēm, kuras bēg no bruņotiem konfliktiem.

– **Novērst** vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē, tai skaitā palielinot informētību, apmācot speciālistus, kuri varētu nonākt saskarē ar cietušajām personām, un strādājot ar likumpārkāpējiem.

– **Stiprināt koordināciju un sadarbību valstu un ES līmenī**, nodrošinot daudziestāžu pieeju un uzlabotu datu vākšanu par vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē.

- **Saskanība ar pašreizējiem noteikumiem konkrētajā politikas jomā**

Neviens konkrēts ES tiesību akts visaptveroši nerisina jautājumu par vardarbību pret sievietēm un jo īpaši vardarbību ģimenē. Tomēr ir vairāki ES juridiskie instrumenti, kas ir

būtiski personām, kuras cietušas no vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē. Tie vai nu paredz vispārīgus noteikumus, kas piemērojami arī šai cietušo kategorijai, vai arī nosaka īpašus noteikumus par konkrētiem šādas vardarbības veidiem. Turpmāk ir norādīti visbūtiskākie noteikumi.

– **Direktīva 2012/29/ES** (Cietušo tiesību direktīva)[14]:

  Cietušo tiesību direktīva attiecas uz visiem noziegumos cietušajiem. Tajā ir noteikti minimālie standarti attiecībā uz noziedzīgos nodarījumos cietušo tiesībām, aizsardzību un atbalstu Eiropas Savienībā. Tā atsaucas arī uz personām, kas cietušas no dzimumbalstītas vardarbības, seksuālās vardarbības, un personām, kas cietušas no vardarbības tuvās attiecībās. Tomēr direktīvā nav paredzēti īpaši noteikumi, kas būtu pielāgoti šādu veidu noziedzīgos nodarījumos cietušām personām. Šis priekšlikums papildina Cietušo tiesību direktīvas noteikumus, lai ņemtu vērā to personu specifiskās vajadzības, kuras cietušas no vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē. Papildus konkrētākiem pasākumiem, uz kuriem attiecas pašreizējais priekšlikums, cietušās personas arī turpmāk gūs labumu no Cietušo tiesību direktīvas vispārīgajiem noteikumiem.

– **Direktīva 2011/99/ES** ("Direktīva par Eiropas aizsardzības rīkojumu")[15] un **Regula (ES) Nr. 606/2013** ("Savstarpējas atzīšanas regula")[16] – ES noteikumi par Eiropas aizsardzības rīkojumiem:

  Šie divi instrumenti ļauj pārrobežu mērogā atzīt aizsardzības rīkojumus, kas izdoti saskaņā ar valsts tiesību aktiem. Pašreizējā iniciatīva paredz, ka dalībvalstis paredz ārkārtas lieguma un aizsardzības rīkojumus saskaņā ar valsts tiesību aktiem, tādējādi nodrošinot pamatu Direktīvai par Eiropas aizsardzības rīkojumu un Savstarpējas atzīšanas regulai.

– **Direktīva 2011/93/ES** ("Direktīva par seksuālas vardarbības pret bērniem apkarošanu")[17] un **Direktīva 2011/36/ES** ("Direktīva par cilvēku tirdzniecības apkarošanu")[18]:

  Direktīva par seksuālas vardarbības pret bērniem apkarošanu un Direktīva par cilvēku tirdzniecības apkarošanu paredz prevencijas, aizsardzības, atbalsta un tiesu iestāžu pieejamības pasākumus konkrētām cietušo kategorijām, proti, personām, kas cietušas no seksuālas vardarbības pret bērniem, bērnu seksuālas izmantošanas un bērnu pornogrāfijas, kā arī no cilvēku tirdzniecības. Šos specifiskākos direktīvu standartus attiecībā uz kriminālatbildības noteikšanu par šādu vardarbību un atbilstīgās sankcijas turpinās piemērot. Direktīva par cilvēku tirdzniecības apkarošanu vēršas pret cilvēku tirdzniecību seksuālas izmantošanas nolūkā. Tā pašlaik tiek pārskatīta, lai novērtētu iespējamo vajadzību pēc turpmākiem

---

14 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/29/ES (2012. gada 25. oktobris), ar ko nosaka noziegumos cietušo tiesību, atbalsta un aizsardzības minimālos standartus un aizstāj Padomes Pamatlēmumu 2001/220/TI (OV L 315, 14.11.2012., 57.–73. lpp.).

15 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/99/ES (2011. gada 13. decembris) par Eiropas aizsardzības rīkojumu (OV L 338, 21.12.2011., 2.–18. lpp.).

16 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 606/2013 (2013. gada 12. jūnijs) par aizsardzības pasākumu savstarpēju atzīšanu civillietās (OV L 181, 29.6.2013., 4.–12. lpp.).

17 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/93/ES (2011. gada 13. decembris) par seksuālās vardarbības pret bērniem, bērnu seksuālās izmantošanas un bērnu pornogrāfijas apkarošanu, un ar kuru aizstāj Padomes Pamatlēmumu 2004/68/TI (OV L 335, 17.12.2011., 1.–14. lpp.).

18 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/36/ES (2011. gada 5. aprīlis) par cilvēku tirdzniecības novēršanu un apkarošanu un cietušo aizsardzību (OV L 101, 15.4.2011., 1.–11. lpp.).

grozījumiem, ņemot vērā ES līmeņa kriminālatbildības noteikšanu un attiecīgos sodus, ko ievieš ar šo direktīvu.

Seksuālai vardarbībai pret bērniem arī turpmāk piemēros Direktīvu par seksuālas vardarbības pret bērniem apkarošanu. Eiropas Savienības Pamattiesību Hartas 24. pantā ir noteikts, ka bērniem ir tiesības uz viņu labklājībai nepieciešamo aizsardzību un gādību un ka visās darbībās, kas attiecas uz bērniem, neatkarīgi no tā, vai tās veic valsts iestādes vai privātas iestādes, pirmkārt jāņem vērā bērna intereses. Ir skaidrs, ka īpaša regulējuma aizsardzība, lai noteiktu kriminālatbildību par izvarošanu, kas balstīta uz piekrišanas jēdzienu, būtu jāattiecina arī uz bērniem, jo viņi var likumīgi piekrist. To nosaka dzimumpilngadības vecums, ko reglamentē dalībvalstu līmenī un kas dalībvalstīs atšķiras. Ņemot vērā to, ka Direktīva par seksuālas vardarbības pret bērniem apkarošanu jau nodrošina īpašu regulējumu attiecībā uz visiem bērniem, ar šo priekšlikumu ievieš nepieciešamās izmaiņas, lai nodrošinātu saskaņotību, mērķtiecīgi grozot minēto direktīvu. Ar šo grozījumu penetrācija tiek atzīta par atbildību pastiprinošu apstākli un tiek ieviests piekrišanas trūkuma jēdziens attiecībā uz bērniem, kuri ir sasnieguši dzimumpilngadības vecumu. Vienlaikus tiek izvērtēta arī Direktīva par seksuālas vardarbības pret bērniem apkarošanu, kā rezultātā 2023. gadā varētu tikt sagatavots priekšlikums par tās pārstrādāšanu. Tas dos iespēju nodrošināt vispārējo saskaņotību starp īpašo regulējumu bērnu aizsardzībai pret visu veidu seksuālu vardarbību un seksuālu izmantošanu un pašreizējo priekšlikumu.

Pašreizējā priekšlikuma noteikumi par cietušo tiesībām, aizsardzību un atbalstu un vardarbības pret sievietēm vai vardarbības ģimenē prevenciju (3.–5. nodaļa) attieksies arī uz cietušajām personām, uz kurām attiecas Direktīva par seksuālas vardarbības pret bērniem apkarošanu un Direktīva par cilvēku tirdzniecības apkarošanu, kurās šādas darbības arī ir klasificētas kā vardarbība pret sievietēm vai vardarbības ģimenē.

– **Padomes Direktīva 2004/80/EK** (“Kompensāciju direktīva”)[19]:

Kompensāciju direktīva ļauj personām, kas cietušas tīšos vardarbīgos noziegumos, pieprasīt valsts kompensāciju. Pašreizējā iniciatīva vēl vairāk nostiprina cietušo tiesības saņemt kompensāciju, pastiprinot tiesības uz kompensāciju no likumpārkāpēja, t. sk. nosakot minimālos noteikumus par šādas kompensācijas sniegšanu.

– **Dzimumu līdztiesības direktīvās**[20] ir noteikts, ka dzimumbalstīta aizskaršana un seksuāla uzmākšanās darbā un piekļuvē precēm un pakalpojumiem ir pretrunā principam par vienlīdzīgu attieksmi pret vīriešiem un sievietēm. Direktīvās noteikts, ka dalībvalstīm ir jāaizliedz šāda rīcība, jānodrošina tiesiskās aizsardzības līdzekļi

---

19 Padomes Direktīva 2004/80/EK (2004. gada 29. aprīlis) par kompensāciju noziegumos cietušajiem (OV L 261, 6.8.2004., 15.–18. lpp.).

20 Padomes Direktīva 2004/113/EK (2004. gada 13. decembris), ar kuru īsteno principu, kas paredz vienlīdzīgu attieksmi pret vīriešiem un sievietēm, attiecībā uz pieeju precēm un pakalpojumiem, preču piegādi un pakalpojumu sniegšanu (OV L 373, 21.12.2004., 37.–43. lpp.); Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2006/54/EK (2006. gada 5. jūlijs) par tāda principa īstenošanu, kas paredz vienlīdzīgas iespējas un attieksmi pret vīriešiem un sievietēm nodarbinātības un profesijas jautājumos (pārstrādāta versija) (OV L 204, 26.7.2006., 23.–36. lpp.); Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2010/41/ES (2010. gada 7. jūlijs) par to, kā piemērot vienlīdzīgas attieksmes principu vīriešiem un sievietēm, kas darbojas pašnodarbinātas personas statusā, un ar kuru atceļ Padomes Direktīvu 86/613/EEK (OV L 180, 15.7.2010., 1.–6. lpp.).

(tostarp kompensācija) un jāparedz efektīvas, samērīgas un preventīvas sankcijas. Pašreizējā direktīva papildina šos instrumentus, nosakot minimālos standartus attiecībā uz atbalstu un tiesu iestāžu pieejamību personām, kas cietušas no šādas uzmākšanās.

– **Priekšlikums regulai par digitālo pakalpojumu vienoto tirgu** ("Digitālo pakalpojumu tiesību akts" jeb "DPTA")[21]: Ar DPTA priekšlikumu Komisijas tiecas aizsargāt pamattiesības tiešsaistē un pievērsties riskiem tiešsaistes telpā, tostarp sieviešu drošības riskam tiešsaistē. DPTA priekšlikumā ir izklāstīts horizontāls regulējums tiešsaistes pakalpojumu sniedzēju regulatīvai uzraudzībai, pārskatatbildībai un pārredzamībai. Šis priekšlikums padara DPTA efektīvāku divos būtiskos aspektos:

  – DPTA ir ietverti pienācīgas rūpības pienākumi konkrētiem starpniecības pakalpojumu sniedzējiem, lai vērstos pret nelikumīgu tiešsaistes saturu. Tajā nav sniegta ES līmeņa definīcija par to, kas ir šāds nelikumīgs saturs. Pašreizējais priekšlikums papildina DPTA priekšlikumu, iekļaujot minimālos noteikumus attiecībā uz kibervardarbības nodarījumiem.

  – Pašreizējais priekšlikums nodrošina, ka valstu tiesu iestādes ir pilnvarotas izdot rīkojumus starpniecības pakalpojumu sniedzējiem veikt pasākumus pret noteiktu veidu nelikumīgu saturu, kas uzskatāms par kibervardarbību, kā minēts šajā priekšlikumā.

– **Priekšlikums pievienoties Stambulas konvencijai**

  Komisija 2016. gadā ierosināja ES pievienošanos Stambulas konvencijai[22], un pēc tam Komisija un Padomes prezidentvalsts 2017. gadā ES vārdā parakstīja Konvenciju. Līdz šim ES pievienošanās process vēl nav pabeigts, jo Padome vēl nav pieņēmusi galīgo lēmumu par noslēgšanu. Komisijas prioritāte joprojām ir pabeigt ES pievienošanos Konvencijai. Šā priekšlikuma pasākumu nolūks ir sasniegt Konvencijas mērķus ES kompetences jomās, tādējādi stiprinot Konvencijā paredzēto aizsardzību. Kad ES būs pievienojusies Konvencijai, ar šo iniciatīvu tiks īstenota Konvencija šādās jomās.

Komisija ir novērtējusi visus ES juridiskos instrumentus, kas attiecas uz vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē apkarošanu un kas attiecas uz cietušo tiesībām, ņemot vērā šā priekšlikuma mērķus. Sagatavojot šo priekšlikumu, Komisija ir ņēmusi vērā šā novērtējuma rezultātus (sk. ietekmes novērtējuma ziņojuma 8. pielikumu). Tāpēc šis priekšlikums saskan ar pašreizējiem ES tiesību aktu attiecīgajiem noteikumiem.

• **Saskanība ar citām ES politikas jomām**

Šis priekšlikums atbilst Līguma mērķiem nodrošināt augstu drošības līmeni ES brīvības, drošības un tiesiskuma telpā, kā noteikts LESD V sadaļā, un pamattiesību izmantošanu ES. Tas atbilst arī daudzām ES politikas jomām, kurās uzsvērta nepieciešamība apkarot dzimumbalstītu vardarbību. Šis mērķis ir izteikti uzsvērts ES visaptverošajā stratēģijā par

---

21 Eiropas Komisija, *Priekšlikums — Eiropas Parlamenta un Padomes Regula par digitālo pakalpojumu vienoto tirgu (digitālo pakalpojumu tiesību akts), ar ko groza Direktīvu 2000/31/EK* (COM(2020) 825 final, 2020. gada 15. decembris).

22 Eiropas Komisija, *Priekšlikums — Padomes Lēmums par to, lai Eiropas Savienības vārdā parakstītu Eiropas Padomes Konvenciju par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu* (COM(2016) 111 final, 2016. gada 4. marts); Eiropas Komisija, *Priekšlikums — Padomes Lēmums par to, lai Eiropas Savienība noslēgtu Eiropas Padomes Konvenciju par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu* (COM(2016) 109 final, 2016. gada 4. marts).

bērna tiesībām[23], ES stratēģijā par cietušo tiesībām (2020.–2025. gads)[24], LGBTIK līdztiesības stratēģijā 2020.–2025. gadam[25], Personu ar invaliditāti tiesību stratēģijā 2021.–2030. gadam[26] un Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plānā[27]. Dzimumu līdztiesības rīcības plānā III[28] cīņa pret dzimumbalstītu vardarbību ir noteikta par vienu no ES ārējās darbības prioritātēm.

Komisija pieņēma paziņojumu "Iekļaujošāka un aizsargājošāka Eiropa: ES noziegumu jomu saraksta paplašināšana, tajā iekļaujot naida runu un naida noziegumu"[29], lai panāktu Padomes lēmumu paplašināt LESD 83. panta 1. punktā minēto ES noziegumu jomu sarakstu, iekļaujot tajā naida runu un naida noziegumu ("ES iniciatīva noziedzības apkarošanai"). Naida runa un naida noziegumi apdraud demokrātiskas un plurālistiskas sabiedrības pamatus un LES 2. pantā nostiprinātās kopīgās vērtības. Šo darbību īpašās nopietnības, ņemot vērā to ietekmi uz pamattiesībām un vērtībām, un to pārrobežu rakstura dēļ, ir vajadzīga kopīga rīcība Savienības līmenī. Lai jo īpaši novērstu to, ka strauji pieaug sabiedrības kūdīšana uz vardarbību un naida kurināšana tiešsaistē bioloģiskā vai sociālā dzimuma dēļ, jo īpaši pret sievietēm vērsta kūdīšana uz naidu vai vardarbību, šajā direktīvā ir paredzēti minimālie noteikumi šāda veida kibervardarbības definēšanai un sodiem par to. Pēc tam, kad būs pieņemts Padomes lēmums par naida runas un naida noziegumu iekļaušanu kā jaunu juridisko pamatu LESD 83. panta 1. punktā, Komisija varēs ierosināt papildu tiesību aktus, lai saskaņotu noteikumus attiecībā uz naida runu un naida noziegumu, pievienojot aizsargājamus iemeslus.

- **Priekšlikuma atbilstība klimata konsekvences principam**

Kā konstatēts ietekmes novērtējumā, ietekme uz vidi nav sagaidāma.

2. JURIDISKAIS PAMATS, SUBSIDIARITĀTE UN PROPORCIONALITĀTE

- **Juridiskais pamats**

Šā priekšlikuma pamatā ir apvienotais juridiskais pamats, proti, LESD 82. panta 2. punkts un 83. panta 1. punkts.

---

23 Eiropas Komisija, *Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai. ES stratēģija par bērna tiesībām* (COM(2021) 142 final, 2021. gada 24. marts).

24 Eiropas Komisija, *Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai. ES stratēģija par cietušo tiesībām (2020.–2025. gads)* (COM(2020) 258 final, 2020. gada 24. jūnijs).

25 Eiropas Komisija, *Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai. Savienība, kurā valda līdztiesība: LGBTIK līdztiesības stratēģija 2020.–2025. gadam* (COM(2020) 698 final, 2020. gada 12. novembris).

26 Eiropas Komisija, *Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai. Savienība, kurā valda līdztiesība: personu ar invaliditāti tiesību stratēģija 2021.–2030. gadam* (COM(2021) 101 final, 2021. gada 3. marts).

27 Eiropas Komisija, Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai. Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plāns (COM(2021) 102 final, 2021. gada 4. marts, 19. un 21. lpp.). Dzimumu līdztiesība ir arī Eiropas sociālo tiesību pīlāra otrais princips, kura mērķis ir nodrošināt un veicināt vienlīdzīgu attieksmi un iespējas sievietēm un vīriešiem visās jomās, tostarp dzimumbalstītas vardarbības apkarošanā.

28 Eiropas Komisija, *Kopīgs paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei. ES Dzimumu līdztiesības rīcības plāns (GAP) III — vērienīga programma dzimumu līdztiesībai un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanai sievietēm ES ārējā darbībā* (JOIN(2020) 17 final, 2020. gada 25. novembris).

29 Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei "Iekļaujošāka un aizsargājošāka Eiropa: ES noziegumu jomu saraksta paplašināšana, tajā iekļaujot naida runu un naida noziegumu" (2021. gada 9. decembris, COM(2021) 777 final).

LESD 83. panta 1. punkts nodrošina juridisko pamatu minimālajiem noteikumiem par noziedzīgu nodarījumu un sankciju definēšanu saistībā ar sieviešu un bērnu seksuālu izmantošanu un datornoziegumiem.

Jēdziens "seksuāla izmantošana" LESD 83. panta 1. punktā var tikt saprasts kā jebkāda neaizsargātības, varas pozīcijas vai uzticēšanās faktiska izmantošana vai izmantošanas mēģinājums, tostarp, bet ne tikai, labuma gūšana naudas, sociālā vai politiskā ziņā no seksuālas darbības ar citu personu. Izmantošanas elements var attiekties uz varas iegūšanu vai dominanci pār citu personu nolūkā apmierināt dzimumtieksmi, gūt finansiālu labumu un/vai izvirzīties. Izvarošanas un sieviešu dzimumorgānu kropļošanas noziedzīgajos nodarījumos šie elementi ir iepriekšpieņemti. Sieviešu dzimumorgānu kropļošana ir izmantošanas prakse, ko veic, lai saglabātu un izrādītu dominanci pār sievietēm un meitenēm un sociāli kontrolētu meiteņu un sieviešu seksualitāti. To dažkārt veic bērnu laulību vai piespiedu laulību vai vardarbības ģimenē kontekstā. Tas atspoguļo tipisko varas nelīdzsvarotību starp sievietēm un vīriešiem šādos gadījumos, kas dominē arī izvarošanas gadījumā.

Jēdziens "datornoziegumi" LESD 83. panta 1. punktā attiecas uz noziedzīgiem nodarījumiem, kas vērsti pret informācijas un komunikācijas tehnoloģiju izmantošanu vai ir ar to cieši saistīti. Šādu tehnoloģiju izmantošana par uzbrukuma līdzekli var palielināt noziedzīga nodarījuma smagumu kvantitātes, kvalitātes, intensitātes, mērķu izvēles un ilguma ziņā tādā mērā, ko nevar sasniegt ar citiem līdzekļiem. Minimālie noteikumi par noziegumiem, kas ir kibervardarbība pret sievietēm, saskaņā ar šo priekšlikumu attiecas uz šādiem noziedzīgiem nodarījumiem, kuri ir cieši saistīti ar tiešsaistes vidi un šādu tehnoloģiju izmantošanu.

LESD 82. panta 2. punkts nodrošina juridisko pamatu, lai paredzētu minimālos noteikumus par noziegumos cietušo tiesībām, ciktāl tas nepieciešams, lai veicinātu tiesas spriedumu un nolēmumu savstarpēju atzīšanu, kā arī policijas un tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās ar pārrobežu dimensiju.

- **Subsidiaritāte (neekskluzīvas kompetences gadījumā)**

Vardarbība pret sievietēm un vardarbība ģimenē ES ir plaši izplatīta, un Covid-19 pandēmija šo situāciju ir saasinājusi. Šī vardarbība ietekmē miljoniem cilvēku ES, izraisa pamattiesību pārkāpumus un rada ievērojamas izmaksas. Tas rada īpašu vajadzību kopīgi ES līmenī apkarot vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē.

Kibervardarbība pret sievietēm, t. sk. saistībā ar vardarbību ģimenē, ir kļuvusi par jaunu šādas vardarbības veidu, kas ar interneta starpniecību izplatās un palielinās ārpus atsevišķām dalībvalstīm. Ņemot vērā kibervardarbībai raksturīgo pārrobežu dimensiju, dalībvalstu rīcība, rīkojoties individuāli, nebūs pietiekama, lai atrisinātu šo problēmu.

Visas dalībvalstis tiesību aktos un politikā pievēršas vardarbībai pret sievietēm un vardarbībai ģimenē, taču tas notiek atšķirīgās pakāpēs. Daudzās pieejas rada juridisko nenoteiktību attiecībā uz šādu cietušo personu tiesībām visā ES. Reģionālā un vietējā līmenī ir vēl lielāka sadrumstalotība.

ES jau atbalsta dalībvalstis šāda veida vardarbības novēršanā, izmantojot finansējumu, politikas pasākumus un attiecīgus horizontālus juridiskos instrumentus. Tomēr ir vajadzīga mērķtiecīga likumdošanas rīcība ES līmenī, lai esošos pasākumus padarītu efektīvākus un vēl vairāk stiprinātu Savienības instrumentus vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē apkarošanai, paredzot minimālos noteikumus. Attiecībā uz dalībvalstīm, kas ir Stambulas konvencijas puses, ES pasākumi atbalstītu Konvencijas īstenošanu. Pašreizējais priekšlikums ļautu veikt turpmākus, koordinētus pasākumus visā ES un nodrošinātu izpildi ES līmenī. Šā priekšlikuma mērķis ir panākt līdzsvaru starp tajā noteikto pienākumu efektivitātes

nodrošināšanu un rīcības brīvību dalībvalstīm tā noteikumu īstenošanā ņemt vērā valstu īpatnības un vajadzības.

Lai nodrošinātu vienlīdzīgu attieksmi pret cietušajām personām visā ES, iniciatīva nodrošinās augšupēju konverģenci, nosakot minimālos noteikumus par vardarbībā pret sievietēm un vardarbībā ģimenē cietušo personu tiesībām. Šo noteikumu mērķis ir atbalstīt un aizsargāt šādā vardarbībā cietušās personas pirms krimināprocesa, tā laikā vai pēc tā, un ieviest minimālos noteikumus attiecībā uz definīcijām un sodiem par rīcību, ja pastāv nepilnības krimināatbildības noteikšanā. Priekšlikumā ir noteikts minimālais līmenis maksimālajiem sodiem, ko piemēro par priekšlikumā uzskaitītajiem noziedzīgajiem nodarījumiem. Tāpēc priekšlikumā minimālo sodu noteikšana ir atstāta dalībvalstu ziņā.

- **Proporcionalitāte**

Šā priekšlikuma mērķis ir visaptveroši apkarot vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē. Tas nozīmē, ka pasākumi tiek veikti no dažādām pozīcijām ar mērķi nepieļaut šādu vardarbību, aizsargāt un atbalstīt cietušās personas un nodrošināt tiesu iestāžu pieejamību, ja vardarbība notiek jebkurā gadījumā, un nodrošināt koordināciju starp visiem attiecīgajiem dalībniekiem.

Daudzi pētījumi (piemēram, plašs pētījums, ko veicis Eiropas juridisko ekspertu tīkls dzimumu līdztiesības un nediskriminācijas jomā[30], un padziļināts pētījums, ko veicis Eiropas Parlamenta Pilsoņu tiesību un konstitucionālo jautājumu politikas departaments[31]) liecina, ka tikai visaptveroša pieeja, kas pievēršas visiem problēmas komponentiem vienā ES tiesību aktā, ar ko dalībvalstīm nosaka minimālos noteikumus, var efektīvi palīdzēt izskaust vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē un nodrošināt efektīvāku un mērķorientētu atbalstu un aizsardzību, kas reaģē uz vardarbībā pret sievietēm un vardarbībā ģimenē cietušo personu specifiskajām vajadzībām. Darbības, kas sadrumstalotas dažādos ES tiesību aktos, no kuriem katrs ir vērsts uz savu mērķi, nevarētu sasniegt šādus rezultātus.

Lai sasniegtu šā priekšlikuma mērķus, Komisija apsvēra vairākus politikas risinājumus:

- pirmais politikas risinājums galvenokārt ir pasākumi, ar kuriem ES kompetences jomās ievieš Stambulas konvencijas standartus ES tiesību aktos; un
- otrs politikas risinājums, kura pamatā ir pirmajā risinājumā izklāstītie pasākumi un ar kuru ievieš visaptverošākus un detalizētākus pasākumus, lai nodrošinātu augstākus minimālos standartus, atvieglo to izpildāmību un novērš papildu nepilnības, t. sk. kibervardarbības jomā, ņemot vērā ieteikumus, ko saistībā ar Konvencijas uzraudzību sniegusi Ekspertu grupa vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanai. Šis risinājums tika sīkāk sadalīts divos apakšrisinājumos (2A un 2B), un 2B apakšrisinājumā bija ietverti tālejošāki

---

30 Eiropas juridisko ekspertu tīkls dzimumu līdztiesības un nediskriminācijas jomā, *Criminalisation of gender-based violence against women in European States, including ICT-facilitated violence. A special report*, 2021. gads, pieejams: https://www.equalitylaw.eu/downloads/5535-criminalisation-of-gender-based-violence-against-women-in-european-states-including-ict-facilitated-violence-1-97-mb (EELN 2021).

31 *Tackling violence against women and domestic violence in Europe – The added value of the Istanbul Convention and remaining challenges*, 2020. gads, pieejams https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/658648/IPOL_STU(2020)658648_EN.pdf .

pienākumi attiecībā uz seksuālu uzmākšanos, tiesu iestāžu pieejamību, cietušo personu aizsardzību un datu vākšanu.

Šā priekšlikuma pamatā ir 2A politikas risinājums, jo tas paredz visefektīvāko pasākumu kopumu, vienlaikus ievērojot proporcionalitātes principu. Šīs izvēles pamatā ir iepriekšēja padziļināta analīze par dažādo politikas risinājumu ietekmi uz pamattiesībām un sociālo un ekonomisko ietekmi. Tās pamatā ir arī politikas risinājumu iedarbīguma, efektivitātes un konsekvences rūpīga analīze. Kopumā 2A risinājums izrādījās labāks ieguldījums šajās jomās un sniedz lielāku neto ieguvumu. Paredzams, ka tas nodrošinās plašu **pamattiesību aizsardzību** un uzlabos **cietušo personu un visas sabiedrības sociālo situāciju**, pateicoties tā visaptverošajam pienākumu kopumam.

Saskaņā ar proporcionalitātes principu un ES rīcības nepieciešamību šajā priekšlikumā tiks paredzēti minimālie noteikumi, kas uzlabo dalībvalstu veiktās darbības tādās jomās kā prevencija, cietušo personu aizsardzība un atbalsts, tiesu iestāžu pieejamība un koordinācija. Priekšlikums uzlabos juridisko noteiktību, efektīvu izpildi un cietušo aizsardzību. Pirmo reizi tajā izstrādāta mērķtiecīga un koordinēta ES pieeja vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē apkarošanai. Šīs pieejas pamatā ir minimālo noteikumu kopums, kas rada pievienoto vērtību spēkā esošajiem valstu, ES un starptautiskajiem noteikumiem, vienlaikus atstājot dalībvalstīm rīcības brīvību to īstenošanā.

- **Juridiskā instrumenta izvēle**

Saskaņā ar priekšlikumam izvēlēto juridisko pamatu piemērots instruments ir direktīva, ko pieņem saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru. Šā priekšlikuma mērķis ir panākt vienkāršošanu, kas nāk par labu attiecīgajiem speciālistiem un cietušajām personām, pārredzamā veidā apkopojot attiecīgos ES noteikumus vienā instrumentā.

Tā vietā, lai veiktu grozījumus spēkā esošajos instrumentos, ir izvēlēta īpaša direktīva par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē apkarošanu. Šīs direktīvas noteikumus piemēros papildus noteikumiem, kuri paredzēti Cietušo tiesību direktīvā, kas ir ES vispārējais tiesiskais regulējums par cietušo tiesībām. Daži šīs direktīvas noteikumi paredz īpašus pasākumus, kas papildina vispārīgos noteikumus, tāpat kā tas tiek darīts attiecībā uz citos konkrētos noziegumos cietušām personām, piemēram, personām, kas cietušas no cilvēku tirdzniecības, seksuālas vardarbības pret bērniem un terorisma.

3. *EX POST* IZVĒRTĒJUMU, APSPRIEŠANOS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMU REZULTĀTI

- ***Ex post* izvērtējumi / spēkā esošo tiesību aktu atbilstības pārbaudes**

Sagatavojot ietekmes novērtējuma ziņojumu, Komisija novērtēja spēkā esošo ES tiesību aktu attiecīgo noteikumu ietekmi uz vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu. To papildināja dalībvalstu politikas un likumdošanas pasākumu kartēšana.

Sagatavošanas darbs balstījās arī uz nesenajiem Cietušo tiesību direktīvas[32] un Direktīvas par Eiropas aizsardzības rīkojumu[33] uzraudzības ziņojumiem. Komisija veica šo darbu, saskaņojot

[32] Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei par to, kā tiek īstenota Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 25. oktobra Direktīva 2012/29/ES, ar ko nosaka noziegumos cietušo tiesību, atbalsta un aizsardzības minimālos standartus un aizstāj Padomes Pamatlēmumu 2001/220/TI (COM(2020) 188 final), pieejams: EUR-Lex - 52020DC0188 - LV - EUR-Lex (europa.eu).

ar gaidāmo Cietušo tiesību direktīvas, Direktīvas par seksuālas vardarbības pret bērniem apkarošanu un Direktīvas par cilvēku tirdzniecības apkarošanu vispārējo izvērtēšanu.

Analīze liecina, ka attiecīgie ES tiesību akti ļoti selektīvi ir nodrošinājuši tiesības personām, kas cietušas no vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē. Tas ir noticis saskaņā ar tiesību aktiem, kas galvenokārt neaptver šādu veidu vardarbību (sk. iepriekš par mijiedarbību ar pašreizējiem ES tiesību aktiem, lai gūtu pārskatu par aktuālo situāciju). ES pasākumi tieši nepievēršas personām, kas cietušas no vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē. Attiecīgie pienākumi nav pietiekami konkrēti attiecībā uz vardarbībā pret sievietēm un vardarbībā ģimenē cietušām personām vai atstāj plašu rīcības brīvību dalībvalstīm. Turklāt attiecīgie ES tiesību akti ir vidēji vecāki par 10 gadiem. Šajā laikā cietušo personu vajadzības nav pietiekami apmierinātas, un būtu jāveic attiecīga rīcība.

- **Apspriešanās ar ieinteresētajām personām**

Komisija plaši apspriedās ar ieinteresētajām personām, lai iegūtu informāciju saistībā ar šīs likumdošanas iniciatīvas sagatavošanu. To darot, Komisijas mērķis bija apkopot jaunāko informāciju un speciālās zināšanas un izstrādāt iedarbīgus pasākumus, lai apkarotu vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē, kā norādīts ieinteresēto personu stratēģijā, kas ir iniciatīvas pamatā. Komisija ir ņēmusi vērā arī iepriekšējo apspriešanos attiecīgos rezultātus. 2016. gadā Komisija veica Eirobarometra aptauju par dzimumbalstītu vardarbību, kurā piedalījās vairāk nekā 27 000 respondentu no visām ES dalībvalstīm[34]. Tas ir palīdzējis izstrādāt un izmēģināt politikas risinājumus.

Daudzas **ieinteresētās personas** ir aicinājušas pastiprināt ES leģislatīvus un neleģislatīvus pasākumus attiecībā uz vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē. Sīkāka informācija par individuālajām apspriešanām ir sniegta nākamajā iedaļā.

Atklāta sabiedriskā apspriešana: **"cietušo aizsardzība un likumpārkāpēju sodīšana"** notika Komisijas apspriešanos tīmekļa vietnē no 2021. gada 8. februāra līdz 10. maijam. Sabiedrībai uzdotie jautājumi attiecās uz dažādiem aspektiem, kas saistīti ar vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu. Konkrētāk, jautājumi skāra attiecīgos dalībvalstu pasākumus, nepieciešamību pēc turpmāka regulējuma un vēlamos politikas risinājumus. Galvenie rezultāti bija šādi:

– Kā parādīja aptauja, problēma ir tā, ka sabiedrība nav pietiekami informēta par šāda veida vardarbību vai uzskata to par privātu lietu. Turklāt aptauja parādīja, ka nav pietiekami daudz pakalpojumu un aktivitāšu, kas dotu iespējas cietušajām personām un mudinātu viņas runāt. Attiecībā uz **iespējamiem turpmākiem preventīviem pasākumiem** lielākā daļa uzskatīja, ka ir svarīgi cīnīties pret kaitīgiem dzimumu stereotipiem.

– 60 % respondentu uzskatīja, ka ir jāuzlabo pašreizējās struktūras, kas sniedz **informāciju personām, kuras cietušas no vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē**, par viņu tiesībām, **pakalpojumiem**, kurus viņas var izmantot,

---

[33] Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei par to, kā tiek īstenota Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 13. decembra Direktīva 2011/99/ES par Eiropas aizsardzības rīkojumu (COM(2020) 187 final), pieejama vietnē: EUR-Lex - 52020DC0187 - LV - EUR-Lex (europa.eu)

[34] Eiropas Komisija, Eirobarometrs Nr. 449: Ar dzimumu saistīta vardarbība, 2016. gads, pieejams: (https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2115). Eiropas Komisija, Eirobarometrs Nr. 428: Dzimumu līdztiesība, 2015. gads, pieejams: (https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2048), kur vardarbība pret sievietēm (jo īpaši seksuāla vardarbība) tika uzskatīta par vienu no diviem jautājumiem, kuriem ES būtu jāpievēršas vissteidzamāk.

un par turpmākajiem pasākumiem, kas veikti saistībā ar viņu **sūdzībām**. Attiecībā uz šīs informācijas savlaicīgumu un pieejamību respondenti galvenokārt uzskatīja, ka informācija netika sniegta pietiekami ātri (43 %), bija grūti atrodama (42 %) un bija nekonsekventa un izkaisīta pa dažādiem avotiem (42 %).

– 73 % respondentu uzskatīja, ka gan valstu, gan ES līmenī ir vajadzīgi **turpmāki pasākumi, lai uzlabotu tiesu iestāžu pieejamību** jautājumos, kas saistīti ar vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē.

– Atbildot uz jautājumu, vai **atbalsta pakalpojumos** sistemātiski tiek ņemtas vērā vardarbībā pret sievietēm un vardarbībā ģimenē cietušo personu vajadzības, aptuveni puse respondentu (48 %) neuzskatīja, ka tas tiek darīts. Atbildēs par to, vai cietušās personas savlaicīgi un viņām saprotamā valodā saņem informāciju par atbalsta pakalpojumiem, tika pausti atšķirīgi viedokļi, bet lielāks bija to cilvēku īpatsvars, kuri nezina (41 %).

– Attiecībā uz konkrētiem vardarbības veidiem pret sievietēm lielākā daļa respondentu uzskatīja, ka galvenās nepilnības aizsardzībā pret dzimumbalstītu aizskaršanu un seksuālu uzmākšanos izriet no tā, ka sabiedrība šādu uzmākšanos neuzskata par reālu problēmu (66 %), ka sankcijas nav pietiekamas (66 %) un ka noteikumu izpilde nav efektīva (62 %).

Komisija kopīgi rīkoja visaptverošas un **mērķtiecīgas apspriešanās** par ietekmes novērtējumu un pastāvošā tiesiskā regulējuma nepilnību analīzi.

Komisija ar dalībvalstīm apspriedās rakstiski un darbseminārā. Dalībvalstis pauda savu atvērtību ES rīcībai un atzina, ka iecerētie pasākumi ir atbilstīgi. Mērķtiecīgas apspriešanās ar nevalstiskām un starptautiskām organizācijām apliecināja lielu atbalstu vērienīgākajiem pasākumiem. Proti, nevalstiskās organizācijas uzsvēra nepieciešamību uzlabot preventīvos un aizsardzības pasākumus, nosakot minimālos noteikumus ES līmenī, uzlabot datu vākšanu un pieejamību specializētiem pakalpojumiem un nodrošināt mērķtiecīgas **apmācības programmas speciālistiem visās nozarēs**. Starptautiskās organizācijas uzsvēra, ka ir vajadzīgi papildu preventīvi pasākumi, piemēram, **agrīna iejaukšanās**, **prevencijas programmas** un attiecīgo speciālistu apmācība.

Attiecībā uz **aizsardzības un atbalsta pakalpojumiem** starptautiskās organizācijas konstatēja, ka **trūkst izpratnes dzimumu starpā par to, kas ir vardarbība**, kā rezultātā var notikt sekundāra un atkārtota viktimizācija, iebiedēšana un atriebība. Kā paraugpraksi tās minēja vienas pieturas aģentūras pieeju palīdzības meklēšanai. Attiecībā uz tiesu iestāžu pieejamību tās uzsvēra trūkumus attiecībā uz kompensācijas pieejamību no valsts vai likumpārkāpēja, jo īpaši attiecībā uz pārāk īsiem termiņiem **kompensācijas** pieprasīšanai un morālā kaitējuma atlīdzināšanas prasību ierobežojumiem (par noteiktiem noziegumu veidiem).

Mērķtiecīgajā darbseminārā, kas tika rīkots ar sociālajiem partneriem, arodbiedrības un darba devēji atbalstīja mērķi apkarot seksuālu uzmākšanos darbā un atzinīgi novērtēja turpmākus pasākumus. Tomēr darba devēji bija piesardzīgi attiecībā uz pienākumiem, kas tiem tiktu uzlikti. Sociālie partneri jo īpaši uzsvēra **riska novērtējumu** nozīmi vardarbības pret sievietēm novēršanā un apkarošanā. Arodbiedrības un darba devēji uzsvēra sociālo partneru nozīmi šajā jomā.

• **Ekspertu atzinumu pieprasīšana un izmantošana**

Lai atvieglotu sagatavošanas darbu, Komisija pasūtīja atbalsta pētījumu, ko veica neatkarīgs konsultāciju uzņēmums. Turklāt tā uzdeva Eiropas juridisko ekspertu tīklam dzimumu

līdztiesības un nediskriminācijas jomā veikt salīdzinošu analīzi par krimināltiesību noteikumiem valstu līmenī Eiropā, kas piemērojami dzimumbalstītai vardarbībai pret sievietēm, t. sk. vardarbībai ģimenē un kibervardarbībai. Turklāt Eiropas Dzimumu līdztiesības institūts (*EIGE*) atjauninājа savu 2014. gada pētījumu par izmaksām, ko rada vardarbība pret sievietēm. Šos materiālus papildināja būtiska informācija, kas iegūta no citiem esošiem avotiem, kā norādīts ietekmes novērtējuma ziņojuma 1. pielikumā.

- **Ietekmes novērtējums**

Saskaņā ar labāka regulējuma prasībām 2020. gada septembrī tika izveidota Komisijas dienestu koordinācijas grupa (DKG), kuru vada Ģenerālsekretariāts un kuras uzdevums ir atbalstīt šīs iniciatīvas sagatavošanu. Šī grupa no 2020. gada septembra līdz 2021. gada oktobrim tikās četras reizes un piedalījās vairākās rakstiskās konsultācijās.

Ietekmes novērtējuma projektā tika apsvērta virkne neleģislatīvu un leģislatīvu pasākumu iniciatīvas mērķu sasniegšanai. Tajā tika novērtēti katra izvēlētā risinājuma iedarbīgums, efektivitāte un konsekvence un secināts, ka pasākumu kombinācija vēlamajā risinājumā bija vissamērīgākā un konsekventākā, ņemot vērā šīs iniciatīvas vispārīgos un konkrētos mērķus.

Attiecībā uz vēlamā risinājuma paredzamo ietekmi kvantitatīvā analīze uzrādīja pozitīvu ekonomisko ietekmi. Vardarbības pret sievietēm un jo īpaši vardarbības ģimenē mazāka izplatība varētu sniegt ekonomiskus ieguvumus aptuveni 53,1 miljarda EUR apmērā, kas ilgtermiņā varētu sasniegt aptuveni 82,7 miljardus EUR. Lielākais ekonomisko ieguvumu potenciāls ir saistīts ar fiziska un emocionāla kaitējuma izmaksu samazināšanos cietušajām personām (aplēstais samazinājums no 32,2 miljardiem EUR līdz 64,5 miljardiem EUR). Sociālā ietekme skartu dažādas ieinteresētās personas, proti, cietušās personas, lieciniekus, likumpārkāpējus, uzņēmumus, valsts iestādes un plašāku sabiedrību. Vēlamais risinājums uzlabotu cietušo personu veselību, drošību un dzīves kvalitāti (jo īpaši aizsardzības un atbalsta pasākumu dēļ). Tas arī palielinātu cietušo un liecinieku informētību par aizsardzības un atbalsta pakalpojumiem un piekļuvi informācijai par tiem. Paredzams, ka pasākumi attiecībā uz intervences programmām likumpārkāpējiem pozitīvi ietekmēs likumpārkāpēju attieksmi un uzvedību. Darba devējiem informētība, labāka izpratne un atbalsts darba ņēmējiem, kas cietuši no dzimumbalstītas aizskaršanas darbā, ļautu izveidot drošu darba vidi. Tam būtu arī pozitīva ietekme uz produktivitāti. Valstu iestādes gūtu labumu no pasākumiem, kas pievēršas juridiskajai nenoteiktībai un datu vākšanai un kas ļauj labāk izstrādāt valsts politiku vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanai un apkarošanai. Kaitīgu dzimumu stereotipu un normu plašākai atzīšanai sabiedrībā kopumā būtu pozitīva ietekme uz sabiedrību kopumā.

Ietekmes novērtējuma ziņojuma projekts 2021. gada 15. septembrī tika iesniegts Komisijas Regulējuma kontroles padomei un apspriests 2021. gada 13. oktobrī. Pēc tam, kad padome bija sniegusi negatīvu atzinumu, 2021. gada 1. decembrī tika iesniegta ziņojuma pārskatīta versija. Kaut gan tika ņemti vērā centieni uzlabot ietekmes novērtējuma ziņojumu, reaģējot uz tās sākotnējiem komentāriem, padome tomēr 2022. gada 12. janvārī saglabāja negatīvu atzinumu.

Padome uzskatīja, ka ietekmes novērtējuma ziņojumā 1) nebija pietiekami atspoguļota vairāku darbību ietekme ES un dalībvalstu līmenī pamatscenārijā; 2) nebija pietiekami skaidri formulēti vispārējie mērķi un nebija pietiekami pamatota vajadzība pēc visaptverošas pieejas; 3) nebija pietiekami skaidri izklāstīti konkrētie iecerētie pasākumi, kā arī konkrēto pasākumu kombinācijas dažādos risinājumos; 4) pārskatītajā izmaksu un ieguvumu analīzē netika pilnībā iekļauts risinājumu pārskatītais kopums un joprojām nebija skaidrs risinājumu

salīdzinājums, t. sk. attiecībā uz izmantotajiem kritērijiem un vērtēšanas metodiku; un 5) nebija pietiekami novērtēta vēlamā risinājuma proporcionalitāte, t. sk. izvēlētā *lex specialis* pieeja.

Šis priekšlikums ir balstīts uz dažu izvirzīto jautājumu papildu novērtējumu. Pasākumi, kas veikti konstatēto trūkumu novēršanai, ir izskaidroti Komisijas dienestu darba dokumentā "*Turpmākie pasākumi pēc Regulējuma kontroles padomes otrā atzinuma un papildu informācija"* (SWD(2022) 61, turpmāk "dienestu darba dokuments"). Konkrētāk, dienestu darba dokumentā ir paskaidrots, kā pamatscenārijā ir ņemts vērā šajā politikas jomā dalībvalstu līmenī līdz šim sasniegtais. Tādējādi, tas reaģē arī uz padomes ieteikumu sniegt vispusīgāku analīzi par nepilnībām Stambulas konvencijas īstenošanā dalībvalstīs un par to, ka trūkst reakcijas uz attīstību, kas cita starpā izriet no norisēm digitālajā jomā.

Lai ņemtu vērā piezīmes par skaidru mērķu trūkumu, Komisijas dienestu darba dokumentā ir precizēts, ka priekšlikuma mērķis ir novērst un apkarot vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē kā noziedzīgus nodarījumus. Ierosinātās direktīvas tekstā ir sīkāk izklāstīti tās galvenie mērķi, paskaidrojot, ka šos mērķus sasniedz, nosakot kriminālatbildību par konkrētiem vardarbības veidiem pret sievietēm (tostarp izvarošanu, sieviešu dzimumorgānu kropļošanu un noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar dažādiem kibervardarbības veidiem) un stiprinot aizsardzību, tiesu iestāžu pieejamību un atbalstu vardarbībā cietušajām personām, kā arī koordināciju un vardarbības prevenciju.

Attiecībā uz politikas risinājuma izvēli dienestu darba dokumentā ir sniegti pierādījumi, pamatojoties uz attiecīgo ES tiesību aktu izvērtējumu un dalībvalstu tiesību aktu kartēšanu un nepilnību analīzi, kas vēl vairāk izskaidro, kāpēc tika izvēlēta visaptveroša pieeja — īpaša direktīva par vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē —, nevis grozījums esošajos horizontālajos instrumentos.

Darba metodes saskaņā ar Eiropas Komisijas labāka regulējuma noteikumiem pilnvaro priekšsēdētājas vietnieku jautājumos par iestāžu attiecībām un nākotnes plānošanu apstiprināt tādas iniciatīvas turpināšanu, par kuru Regulējuma kontroles padome ir sniegusi otru negatīvu atzinumu. Ir svarīgi arī norādīt, ka Regulējuma kontroles padomes atzinumi ir ietekmes novērtējuma kvalitātes novērtējums, nevis saistītā tiesību akta priekšlikuma novērtējums.

Komisija, ņemot vērā arī priekšsēdētājas vietnieka jautājumos par iestāžu attiecībām un nākotnes plānošanu piekrišanu, uzskata, ka ir lietderīgi turpināt iniciatīvu šādu iemeslu dēļ:

(1) šīs iniciatīvas *politiskā nozīmība* Komisijai, kā uzsvērts politiskajās pamatnostādnēs;

(2) *rīcības steidzamība* nolūkā panākt progresu vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē, kā arī dzimumbalstītas kibervardarbības novēršanā un apkarošanā, kuras nepieciešamību uzsvēris arī Eiropas Parlaments;

(3) sniegtie *papildu skaidrojumi un pierādījumi* apmierinoši novērsa Regulējuma kontroles padomes konstatētos trūkumus, un tie tika ņemti vērā pielāgotajā tiesību akta priekšlikumā.

Tādējādi šis priekšlikums ir balstīts uz dažu padomes izvirzīto jautājumu papildu novērtējumu.

- **Pamattiesības**

Ierosinātā direktīva stiprinās vairāku pamattiesību aizsardzību, proti:

– **tiesības uz dzīvību** (Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā — "Harta") 2. pants), **tiesības uz neaizskaramību** (Hartas 3. pants), **necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās aizliegumu** (Hartas 4. pants) un **tiesības uz privāto un ģimenes dzīvi** (Hartas 7. pants), **tiesības uz personas datu aizsardzību** (Hartas 8. pants), piemēram, tāpēc, ka tajā ir paredzēti pasākumi cietušo personu, viņu privātās dzīves un personas datu aizsardzībai un tiek novērsta vardarbība, nosakot krimināllatbildību, nodrošinot apdraudēto personu aizsardzību (pamatojoties uz riska novērtējumu un pēc atbalsta pasākumiem) un apmācot attiecīgos speciālistus šāda veida vardarbības atpazīšanai un pienācīgai reaģēšanai uz to;

– **bērna tiesības** (Hartas 24. pants), piemēram, atzīstot, ka liecinieki bērni ir vardarbībā pret sievietēm un vardarbībā ģimenē tieši cietušas personas, un paredzot īpašus pasākumus bērnu aizsardzībai un atbalstam, un ka lietas jāizskata bērna interesēs;

– cietušās personas **tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu** (Hartas 47. pants), piemēram, nodrošinot efektīvāku izmeklēšanu un saukšanu pie atbildības par vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē (piemēram, pēc savas iniciatīvas veikta saukšana pie atbildības par konkrētiem noziedzīgiem nodarījumiem un veikta sabiedrības interesēs, ļaujot cietušajām personām ziņot par gadījumiem tiešsaistē un ieviešot vadlīnijas tiesībaizsardzības iestādēm un tiesu iestādēm) un nodrošinot cietušās personas tiesības pieprasīt pilnu kompensāciju no likumpārkāpēja un saņemt nolēmumu vienā procedūrā;

– **nediskriminācija un sieviešu un vīriešu līdztiesība** (Hartas 21. un 23. pants), piemēram, vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē uzskatot par nopietnu aizliegtas sieviešu un vīriešu diskriminācijas veidu un mazinot šāda veida vardarbības risku neaizsargātā situācijā esošām personām un paaugstināta riska grupām; paredzot veikt mērķtiecīgas izpratnes veicināšanas un informācijas sniegšanas aktivitātes, lai sasniegtu riska grupas un atvieglotu to piekļuvi atbalsta pakalpojumiem;

– **tiesības uz sociālo palīdzību un veselības aprūpi** (Hartas 34. un 35. pants), piemēram, nodrošinot specializētus atbalsta pakalpojumus, jo īpaši seksuālā vardarbībā cietušām personām (piemēram, tūlītējs medicīniskais atbalsts, medicīnisko krimināllistikas pierādījumu vākšana izvarošanas gadījumos, psiholoģiskas konsultācijas un aprūpe traumu gadījumos).

Ierosinātajā direktīvā ir pienācīgi ņemta vērā aizdomās turēto personu **nevainīguma prezumpcija un tiesības uz aizstāvību (Hartas 48. pants)**, **noziedzīgu nodarījumu un sodu likumības un samērīguma principi (Hartas 49. pants)**. Attiecībā uz **tiesībām uz vārda brīvību (Hartas 11. pants)** noteikumi par nelikumīga satura izņemšanu vai bloķēšanu aprobežojas ar to, kas ir absolūti nepieciešams un samērīgs, lai sasniegtu direktīvas mērķi.

4. IETEKME UZ BUDŽETU

Paredzams, ka ierosinātā direktīva radīs šādas izmaksas ES budžetam:

– datu vākšanas rīka izstrāde un ieviešana — vienreizējās izmaksas, kas radīsies Eiropas Dzimumu līdztiesības institūtam (*EIGE*);

– datu vākšanas rīka tehniskā uzturēšana un darbība — regulāras izmaksas, kas radīsies *EIGE*;

– sadarbībā ar dalībvalstīm izstrādāts un ieviests datu vienots sadalījums un metodika — regulāras izmaksas, kas radīsies *EIGE*;

– vadlīniju izstrāde, lai saskaņotu un standartizētu noziedzības statistiku par vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē, atbalsts dalībvalstīm datu vākšanā — regulāras izmaksas, kas radīsies *EIGE*.

Izmaksas, kas rastos *EIGE*, ir sīkāk paskaidrotas pievienotajā tiesību akta priekšlikuma finanšu pārskatā. Kopumā *EIGE* administratīvo datu vākšanas uzdevumam būtu vajadzīgi šādi finanšu resursi un cilvēkresursi:

– vienreizējas izveides izmaksas — 200 000 EUR;

– ikgadējās uzturēšanas un ekspluatācijas izmaksas — 750 000 EUR;

– personāls — viens (pilnslodzes ekvivalentos) pagaidu darbinieks no 2025. gada un divi (pilnslodzes ekvivalentos) līgumdarbinieki no 2025. gada (kopā trīs).

5. CITI ELEMENTI

• Īstenošanas plāni un uzraudzīšanas, izvērtēšanas un ziņošanas kārtība

Dalībvalstīm direktīva būs jātransponē 2 gadu laikā pēc tās stāšanās spēkā. Tām būs jāpaziņo Komisijai par saviem valsts īstenošanas pasākumiem. Turklāt dalībvalstīm būs jāziņo Komisijai par direktīvas īstenošanu 7 gadus pēc tās stāšanās spēkā. Pēc šā perioda beigām dalībvalstīm regulāri jāiesniedz ziņojumi anketas veidā. Pastiprinātās datu vākšanas prasības saskaņā ar šo priekšlikumu veidos pamatu, lai uzraudzītu un izvērtētu iniciatīvas ietekmi, ņemot vērā tās konkrētos mērķus. Priekšlikuma uzraudzība un izvērtēšana galvenokārt balstīsies uz pašreizējiem saskaņotajiem rādītājiem, ko izstrādājis *EIGE*. Šo darbu atbalstīs un papildinās plānotie saskaņošanas pasākumi attiecībā uz sadalītu administratīvo datu vākšanu (t. sk. no tiesībaizsardzības iestādēm, tiesu iestādēm, sociālajiem un veselības aprūpes dienestiem) un pienākums veikt regulārus apsekojumus par vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē un nosūtīt attiecīgos datus Komisijai (*Eurostat*). Sīkāka informācija tiks aprakstīta uzraudzības un izpildes plānā, ko izstrādās Komisija.

• Detalizēts konkrētu priekšlikuma noteikumu skaidrojums

1. nodaļā ir izklāstīti vispārīgi noteikumi, tostarp priekšmets (1. pants), un īpaša uzmanība pievērsta personām, kas cietušas no vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē un kuras pakļautas paaugstinātam šādas vardarbības riskam (2. pants). Šā priekšlikuma darbības joma aptver tajā definētos noziedzīgos nodarījumus, vardarbības aktus pret sievietēm vai vardarbību ģimenē, kas saskaņā ar Savienības tiesību aktiem vai valstu tiesību aktiem ir krimināli sodāma (3. pants). Šajā nodaļā sniegtas arī direktīvā izmantoto galveno terminu definīcijas (4. pants).

2. nodaļā ir ietverti noteikumi attiecībā uz minimālajiem noteikumiem par noziedzīgu nodarījumu un sodu definēšanu, pamatojoties uz LESD 83. panta 1. punktu. Šie noziedzīgie nodarījumi attiecas uz konkrētiem vardarbības veidiem pret sievietēm vai vardarbību ģimenē, kas ir pielīdzināmi sieviešu seksuālai izmantošanai vai datornoziegumiem. Lai gan šie noziedzīgie nodarījumi nesamērīgi skar sievietes, šajā nodaļā paredzētā kriminālatbildība attiecas uz visām cietušajām personām, tostarp vīriešiem un nebinārām personām, izņemot izvarošanas un sieviešu dzimumorgānu kropļošanas gadījumus. ES līmenī tie ir krimināli sodāmi tikai tad, ja tie ir veikti pret sievietēm vai bērniem LESD 83. panta 1. punkta juridiskā pamata dēļ, kas attiecas tikai uz sieviešu un bērnu seksuālu izmantošanu. Šajā nodaļā ir iekļauta minimālā saskaņošana attiecībā uz izvarošanas pret sievietēm (5. pants) un sieviešu

dzimumorgānu kropļošanas (6. pants) nodarījumiem. Ņemot vērā pašreizējās digitalizācijas straujo tempu un kibervardarbības pieaugumu, tajā ir paredzēti arī minimālie noteikumi attiecībā uz konkrētiem datornoziegumiem: intīmu vai manipulētu materiālu kopīgošana bez piekrišanas (7. pants), noziedzīgi nodarījumi saistībā ar kibervajāšanu (8. pants), noziedzīgi nodarījumi saistībā ar kiberuzmākšanos (9. pants) un kiberkūdīšana uz naidu vai vardarbību (10. pants). 11. pantā ir ietverti noteikumi par kūdīšanu uz šādiem noziedzīgiem nodarījumiem, to atbalstīšanu un atbalstīšanu un mēģinājumu izdarīt šādus nodarījumus. 12. pantā ir noteikts to maksimālo sankciju minimālais līmenis, kuras piemērojamas 5. līdz 11. pantā definētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem, un 13. pantā ir precizēti atbildību pastiprinošie apstākļi. Noteikumi par jurisdikciju un noilguma termiņiem ir atrodami 14. un 15. pantā.

3. nodaļa attiecas uz visu veidu vardarbībā pret sievietēm vai vardarbībā ģimenē cietušo personu aizsardzību un tiesu iestāžu pieejamību. Šī nodaļa attiecas uz visām personām, kas cietušas vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē noziedzīgos nodarījumos. Lai gan šis priekšlikums galvenokārt ir vērsts uz vardarbības veidiem, kas nesamērīgi skar sievietes, tas neizslēdz iespēju vīriešiem vai nebinārām personām izmantot cietušo tiesības, ja viņi cieš no šādas vardarbības, t. sk. vardarbības ģimenē.

Šajā nodaļā ir iekļauti noteikumi par ziņošanu par vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē, lai nodrošinātu, ka par šādiem noziedzīgiem nodarījumiem var viegli saukt pie atbildības (16. pants). Tas ietver šādu ziņojumu raitu apstrādi un mudinājumus ziņot par šādiem nodarījumiem, piemēram, dažos gadījumos novēršot šķēršļus, ko uzliek konfidencialitātes noteikumi, tādējādi nodrošinot, ka bērni var viegli ziņot par noziedzīgiem nodarījumiem, un nodrošinot, ka personas bez dokumentiem un personas ar nenoteiktu uzturēšanās statusu nebaidās ziņot par vardarbību. Šis pēdējais aspekts nekādi neievieš tiesības saskaņā ar šo direktīvu uz uzturēšanās statusu personām, kas ziņo par vardarbību. 17. pants nodrošina, ka noziedzīgi nodarījumi tiek efektīvi izmeklēti un par tiem tiek ierosināta lieta, ka ir pietiekamas speciālās zināšanas un resursi un ka par noziedzīgiem nodarījumiem, kas ir izvarošana, tiek ierosinātas lietas *ex officio*. Ar šo nodaļu ievieš individuālu riska novērtējumu, lai noteiktu cietušo personu aizsardzības un atbalsta vajadzības (18. un 19. pants). Šo novērtējumu saprot kā daļu no esošā individuālā novērtējuma saskaņā ar Cietušo tiesību direktīvu, un ir paredzēts, ka to pielāgo vardarbībā pret sievietēm un vardarbībā ģimenē cietušo personu specifiskajām vajadzībām. 20. pantā noteikti pienākumi nodrošināt, ka cietušās personas tiek nosūtītas uz atbilstīgiem atbalsta dienestiem, piemēram, nodrošinot, ka atbalsta dienesti proaktīvi uzrunā cietušās personas. Vienlaikus šā panta mērķis ir nodrošināt atbilstību datu aizsardzības noteikumiem. Turklāt šajā nodaļā ir noteikts, ka dalībvalstis paredz ārkārtas lieguma un aizsardzības rīkojumus, lai nodrošinātu cietušo personu efektīvu aizsardzību (21. pants). 22. pantā ir noteikts, ka, neskarot tiesības uz aizstāvību, kriminālizmeklēšanā un tiesas procesā netiek iekļauti iespējamie jautājumi par cietušās personas seksuālo uzvedību pagātnē. Šajā nodaļā ir ietverts arī pienākums sniegt tiesībaizsardzības un tiesu iestādēm vadlīnijas, lai nodrošinātu, ka pret cietušajām personām visā tiesvedības laikā izturas pienācīgi un ka vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē lietas tiek pienācīgi izskatītas (23. pants). Šajā nodaļā arī noteikts, ka valsts struktūras, piemēram, līdztiesības iestādes, ir kompetentas, piemēram, palīdzēt un sniegt padomus personām, kas cietušas no vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē, kas abas ir sieviešu diskriminācijas smagas formas (24. pants). Šādām struktūrām ir arī piešķirtas juridiskas tiesības rīkoties cietušo personu vārdā kriminālprocesā, ja tās to uzskata par lietderīgu. 25. pants nodrošina tiešsaistes satura izņemšanu saistībā ar kibervardarbības nodarījumiem un tiesiskās aizsardzības iespēju skartajiem lietotājiem. Cietušo tiesības pieprasīt kompensāciju no likumpārkāpēja ir noteiktas 26. pantā.

4. nodaļā ir ietverti noteikumi par atbalstu cietušajām personām, kas tām jāsaņem pirms kriminālprocesa, tā laikā un atbilstīgu laiku pēc tā. 27. pantā ir noteikti atbalsta dienestu, kas sniedz specializētus pakalpojumus personām, kuras cietušas no vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē, īpašie pakalpojumi, kārtība un īpašie resursi. Šajā nodaļā ir paredzēts arī īpašs un tūlītējs atbalsts izvarošanas upuru krīzes centriem vai seksuālās vardarbības upuru palīdzības centriem (28. pants) un specializēts atbalsts sievietēm, kas cietušas no dzimumorgānu kropļošanas (29. pants). Dalībvalstīm būtu arī jānodrošina, ka personas, kas cietušas no seksuālas uzmākšanās darbā, var izmantot konsultāciju pakalpojumus ārpus darba vietas, tostarp padomus darba devējiem par to, kā pienācīgi vērsties pret šādiem noziedzīgiem nodarījumiem (30. pants). Dalībvalstīm ir jāizveido valsts palīdzības tālruņu līnijas cietušajām personām un jānodrošina to darbība ar saskaņotu ES līmeņa numuru (31. pants). Cietušajām personām bez izšķirības jādara pieejamas specializētas patversmes vai citas pagaidu izmitināšanas vietas, lai nodrošinātu, ka cietušajām personām tiek sniegta palīdzība, lai viņas varētu atgriezties neatkarīgā dzīvē pēc saskares ar vardarbību (32. pants). Turklāt dalībvalstīm ir jānodrošina pienācīga aizsardzība un atbalsts cietušajiem bērniem, ņemot vērā bērna intereses (33. pants). Tas ietver drošu vietu nodrošināšanu bērniem, kuri apmeklē vecākus likumpārkāpējus, kuriem ir saskarsmes tiesības (34. pants). 35. pantā cietušajiem, kas pieder pie riska grupām, ir paredzēti aizsardzības pasākumi, piemēram, cietušajām personām ar invaliditāti nodrošināta vieglāka piekļuve.

5. nodaļas noteikumi ir vērsti uz to, lai efektīvi novērstu vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē. Tas ietver pienākumu rīkot izpratnes veicināšanas kampaņas un pētniecības un izglītības programmas, kā arī plaši izplatīt attiecīgo informāciju (36. pants). Speciālistiem, kuri, visticamāk, nonāks saskarē ar cietušajām personām, ir jāiziet apmācība un jāsaņem mērķtiecīga informācija. Mērķis ir nodrošināt, ka šādi speciālisti var pienācīgi reaģēt un identificēt vardarbības gadījumus un ka atbildīgās organizācijas var efektīvi koordinēt savas darbības (37. pants). 38. pantā ir paredzētas intervences programmas, kas pieejamas arī tādu personu brīvprātīgai dalībai, kuras baidās, ka tās izdarīs šādus noziegumus.

6. nodaļā ir ietverti noteikumi par to, kā koordinēt dalībvalstu politiku attiecībā uz vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē, kā arī noteikumi par koordināciju ES līmenī. Lai racionalizētu valstu politiku un nodrošinātu efektīvu daudzlīmeņu reakciju uz šādu veidu vardarbību, 39. pantā ir noteikts, ka dalībvalstīm ir jāizraugās vai jāizveido oficiāla struktūra politikas koordinēšanai un pārraudzībai šajā jomā. To papildina 40. pantā noteiktais pienākums nodrošināt efektīvu koordināciju un sadarbību starp visām aģentūrām, kas iesaistītas cietušo personu atbalstīšanā. Nevalstiskās organizācijas ir galvenie dalībnieki atbalsta sniegšanā cietušajām personām un vardarbības novēršanā. Saskaņā ar 41. pantu dalībvalstīm būtu jāsadarbojas ar nevalstiskajām organizācijām un jāapspriežas ar tām par attiecīgām rīcībpolitikām. Lai nodrošinātu, ka kibervardarbībai atbilstīgi definīcijai šajā priekšlikumā tiek pievērsta pienācīga uzmanība, dalībvalstīm ir jāatvieglo starpniecības pakalpojumu sniedzēju pašregulācijas pasākumu veikšana (42. pants). 43. panta mērķis ir atvieglot sadarbību starp dalībvalstīm, lai nodrošinātu paraugprakses apmaiņu ar mērķi pēc iespējas efektīvāk īstenot šo direktīvu. Datu vākšana un pētniecība ir būtiska, lai formulētu piemērotus politikas pasākumus vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē jomā. Lai nodrošinātu salīdzināmu datu pieejamību ES līmenī, 44. pantā ir paredzēti noteikumi par datu vākšanu visās dalībvalstīs. Ņemot vērā *EIGE* speciālās zināšanas un pašreizējo darbu šajā jomā, tam ir jāatbalsta dalībvalstis vienotas metodikas izstrādē un datu vākšanā.

7. nodaļā ir ietverti šīs direktīvas nobeiguma noteikumi. Ar 45. pantu groza Direktīvu par seksuālas vardarbības pret bērniem apkarošanu, lai nodrošinātu saskaņotību, ieviešot noziegumu — penetrāciju seksuālos nolūkos — un precizējot, ka apstākļi, kuros bērns, kas

sasniedzis dzimumpilngadības vecumu, nevar likumīgi dot piekrišanu, ietver šā priekšlikuma 5. pantā minētos apstākļus. 46. pants attiecas uz aizsardzības līmeni un 47. pants — uz dalībvalstu ziņošanas pienākumiem. 48. pantā ir precizēta saistība ar citām direktīvām un ietvertas klauzulas par noteikumu neskaršanu. Šajā pantā precizēts, ka noteikumus piemēro papildus Cietušo tiesību direktīvas, Direktīvas par cilvēku tirdzniecības apkarošanu, Direktīvas par seksuālas vardarbības pret bērniem apkarošanu un [Digitālo pakalpojumu tiesību akta priekšlikuma] noteikumiem. Tas nozīmē, ka cietušajām personām būtu jāsaņem aizsardzība, ko nodrošina visas viņām piemērojamās direktīvas. 49. pantā ir ietverta noteikumu stingrības nemazināšanas klauzula. 50. pantā ietverti noteikumi par šīs direktīvas transponēšanu. 51. pantā noteikts, kad direktīva stāsies spēkā, un 52. pantā noteikts, kam tā adresēta.

2022/0066 (COD)

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA

par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē apkarošanu

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 82. panta 2. punktu un 83. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu[1],

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru,

tā kā:

(1) Šīs direktīvas mērķis ir nodrošināt visaptverošu regulējumu, lai efektīvi apkarotu vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē visā Savienībā. Tas tiek darīts, stiprinot un ieviešot pasākumus šādās jomās: attiecīgo noziedzīgo nodarījumu un sodu definēšana, cietušo personu aizsardzība un tiesu iestāžu pieejamība, atbalsts cietušajām personām, prevencija, koordinācija un sadarbība.

(2) Sieviešu un vīriešu līdztiesība un nediskriminācija ir Savienības pamatvērtības un pamattiesības, kas nostiprinātas attiecīgi Līguma par Eiropas Savienību 2. pantā un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (“Harta”) 21. un 23. pantā. Vardarbība pret sievietēm un vardarbība ģimenē apdraud šos principus, graujot sieviešu un meiteņu tiesības uz līdztiesību visās dzīves jomās.

(3) Vardarbība pret sievietēm un vardarbība ģimenē pārkāpj pamattiesības, piemēram, tiesības uz cilvēka cieņu, tiesības uz personas dzīvību un neaizskaramību, necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās vai sodīšanas aizliegumu, tiesības uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību, personas datu aizsardzību un bērna tiesības, kā nostiprināts Eiropas Savienības Pamattiesību hartā.

(4) Šī direktīva būtu jāpiemēro noziedzīgai rīcībai, kas ir uzskatāma par vardarbību pret sievietēm vai vardarbību ģimenē, par ko saskaņā ar Savienības vai valsts tiesību aktiem ir paredzēta krimināltiesiskā atbildība. Tas ietver šajā direktīvā definētos noziedzīgos nodarījumus, proti, izvarošanu, sieviešu dzimumorgānu kropļošanu, intīmu vai manipulētu materiālu kopīgošanu bez piekrišanas, kibervajāšanu, kiberuzmākšanos, kiberkūdīšanu uz vardarbību vai naidu un noziedzīgu rīcību, uz ko attiecas citi Savienības instrumenti, jo īpaši Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/36/ES[2] un 2011/93/ES[3], kurās definēti noziedzīgi nodarījumi saistībā ar bērnu

---

1 OV C , ., . lpp.

2 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/36/ES (2011. gada 5. aprīlis) par cilvēku tirdzniecības novēršanu un apkarošanu un cietušo aizsardzību (OV L 101, 15.4.2011., 1.–11. lpp.).

seksuālu izmantošanu un cilvēku tirdzniecību seksuālas izmantošanas nolūkā. Visbeidzot, daži noziedzīgi nodarījumi saskaņā ar valsts tiesību aktiem ietilpst vardarbības pret sievietēm definīcijā. Tas ietver tādus noziegumus kā feminicīds, seksuāla uzmākšanās, seksuāla vardarbība, vajāšana, agrīnas un piespiedu laulības, piespiedu aborti, piespiedu sterilizācija un dažādi kibervardarbības veidi, piemēram, seksuāla uzmākšanās tiešsaistē, kiberterorizēšana vai nepārprotami seksuāla rakstura materiālu nevēlama saņemšana. Vardarbība ģimenē ir vardarbības veids, par kuru var īpaši noteikt krimināl atbildību saskaņā ar valsts tiesību aktiem vai kas ietilpst noziedzīgos nodarījumos, kas izdarīti ģimenē vai mājās, vai starp bijušajiem vai pašreizējiem laulātajiem.

(5) Pasākumi saskaņā ar šo direktīvu ir izstrādāti tā, lai gādātu par sieviešu un meiteņu specifiskajām vajadzībām, ņemot vērā to, ka viņas nesamērīgi skar vardarbības veidi, uz kuriem attiecas šī direktīva, proti, vardarbība pret sievietēm un vardarbība ģimenē. Tomēr šajā direktīvā ir atzīts, ka arī citas personas var ciest no šādu veidu vardarbības, un tām būtu jāgūst labums no direktīvā paredzētajiem pasākumiem. Tāpēc terminam "cietusī persona" būtu jāattiecas uz visām personām neatkarīgi no to bioloģiskā vai sociālā dzimuma.

(6) Neaizsargātības dēļ bērni, kas ir liecinieki vardarbībai pret sievietēm vai vardarbībai ģimenē, cieš tiešu emocionālu kaitējumu, kas ietekmē viņu attīstību. Tāpēc šādi bērni būtu jāuzskata par cietušajām personām, un viņiem būtu jāgūst labums no mērķtiecīgiem aizsardzības pasākumiem.

(7) Vardarbība pret sievietēm ir pastāvīga strukturālas diskriminācijas pret sievietēm izpausme, kas izriet no vēsturiski nevienlīdzīgām varas attiecībām starp sievietēm un vīriešiem. Tas ir dzimumbalstītas vardarbības veids, ko pret sievietēm un meitenēm veic galvenokārt vīrieši. Tā sakņojas sociāli veidotās lomās, uzvedībā, nodarbēs un īpašībās, kuras attiecīgā sabiedrība uzskata par piemērotām sievietēm un vīriešiem un kuras parasti min saistībā ar terminu "dzimums".

(8) Vardarbība ģimenē ir nopietna sociāla problēma, kas bieži vien paliek slēpta. Tā var izraisīt nopietnas psiholoģiskas un fiziskas traumas ar smagām sekām, jo likumpārkāpējs parasti ir cietušajām personām zināma persona, kurai viņas parasti varētu uzticēties. Šāda vardarbība var izpausties dažādos veidos, tostarp fiziski, seksuāli, psiholoģiski un ekonomiski. Vardarbība ģimenē var notikt neatkarīgi no tā, vai likumpārkāpējam ir vai nav bijusi kopīga mājsaimniecība ar cietušo personu.

(9) Ņemot vērā ar šiem noziegumu veidiem saistītās īpatnības, ir jāparedz visaptverošs noteikumu kopums, kas mērķtiecīgi risina joprojām pastāvošo vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē problēmu un ņem vērā šādā vardarbībā cietušo personu specifiskās vajadzības. Pastāvošie noteikumi Savienības un valstu līmenī ir izrādījušies nepietiekami, lai efektīvi apkarotu un novērstu vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē. Konkrētāk, Direktīvās 2011/36/ES un 2011/93/ES galvenā uzmanība ir pievērsta konkrētiem šādas vardarbības veidiem, savukārt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2012/29/ES[4] ir noteikts vispārējs regulējums

---

[3] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/93/ES (2011. gada 13. decembris) par seksuālās vardarbības pret bērniem, bērnu seksuālās izmantošanas un bērnu pornogrāfijas apkarošanu, un ar kuru aizstāj Padomes Pamatlēmumu 2004/68/TI (OV L 335, 17.12.2011., 1.–14. lpp.).

[4] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/29/ES (2012. gada 25. oktobris), ar ko nosaka noziegumos cietušo tiesību, atbalsta un aizsardzības minimālos standartus un aizstāj Padomes Pamatlēmumu 2001/220/TI (OV L 315, 14.11.2012., 57. lpp.).

attiecībā uz noziegumos cietušām personām. Lai gan ir paredzēti daži aizsardzības pasākumi personām, kas cietušas no vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē, nav paredzēts pievērsties viņu specifiskajām vajadzībām.

(10) Šī direktīva atbalsta starptautiskās saistības, ko dalībvalstis uzņēmušās, lai apkarotu un novērstu vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē, jo īpaši Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvenciju par jebkuras sieviešu diskriminācijas izskaušanu (*CEDAW*)[5] un attiecīgā gadījumā Eiropas Padomes Konvenciju par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu ("Stambulas konvencija")[6] un Starptautiskās Darba organizācijas Konvenciju par vardarbības un aizskarošas izturēšanās izskaušanu darba vietā, kas parakstīta 2019. gada 21. jūnijā Ženēvā.

(11) Vardarbība pret sievietēm un vardarbība ģimenē var saasināties, ja tā ir saistīta ar diskrimināciju dzimuma dēļ un citu diskrimināciju, kas aizliegta ar Savienības tiesību aktiem, proti, valstspiederības, rases, ādas krāsas, etniskās vai sociālās izcelsmes, ģenētisko iezīmju, valodas, reliģijas vai pārliecības, politisko vai jebkuru citu uzskatu, piederības nacionālai minoritātei, īpašuma, izcelsmes, invaliditātes, vecuma vai seksuālās orientācijas dēļ. Tādēļ dalībvalstīm būtu jāpievērš pienācīga uzmanība cietušajām personām, kuras skārusi šāda intersekcionālā diskriminācija, paredzot īpašus pasākumus gadījumos, kad pastāv diskriminācijas veidu pārklāšanās. Jo īpaši lesbietes, biseksuālas sievietes, transpersonas, interseksuālas un kvīru (*LBTIQ*) sievietes un nebināras personas, sievietes ar invaliditāti un sievietes ar rases vai etnisko piederību minoritātei ir pakļautas paaugstinātam dzimumbalstītas vardarbības riskam.

(12) Vardarbībā pret sievietēm un vardarbībā ģimenē cietušās personas ir pakļautas lielākam iebiedēšanas, atriebības, sekundāras un atkārtotas viktimizācijas riskam. Tādēļ īpaša uzmanība būtu jāpievērš šiem riskiem un nepieciešamībai aizsargāt šādu cietušo personu cieņu un fizisko neaizskaramību.

(13) Izvarošana ir viens no vissmagākajiem nodarījumiem, kas pārkāpj personas seksuālo neaizskaramību, un tas ir noziegums, kas nesamērīgi skar sievietes. Tā ir saistīta ar varas disbalansu starp likumpārkāpēju un cietušo personu, kas ļauj likumpārkāpējam seksuāli izmantot cietušo tādiem nolūkiem kā personisks apmierinājums, dominances izrādīšana, sociālās atzīšanas iegūšana, izvirzīšanās vai, iespējams, finansiāls labums. Daudzas dalībvalstis kā nosacījumu tam, lai izvarošana būtu noziegums, joprojām paredz spēka, draudu vai piespiešanas izmantošanu. Citas dalībvalstis atsaucas tikai uz nosacījumu, ka cietusī persona nav piekritusi seksuālajai darbībai. Tikai pēdējā minētā pieeja nodrošina cietušo personu seksuālās integritātes pilnīgu aizsardzību. Tādēļ ir jānodrošina vienlīdzīga aizsardzība visā Savienībā, nosakot sieviešu izvarošanas nozieguma pamatelementus. .

(14) Izvarošanai būtu skaidri jāiekļauj visi seksuālas penetrācijas veidi ar jebkuru ķermeņa daļu vai priekšmetu. Piekrišanas trūkumam vajadzētu būt izvarošanas definīcijas centrālajam un svarīgam elementam, ņemot vērā to, ka bieži vien izvarošana nav saistīta ar fizisku vardarbību vai spēka pielietošanu. Sākotnējai piekrišanai vajadzētu būt atsaucamai jebkurā darbības brīdī atbilstīgi cietušās personas seksuālajai autonomijai, un tai nevajadzētu automātiski nozīmēt piekrišanu turpmākām darbībām.

---

5 Konvencija par jebkuras sieviešu diskriminācijas izskaušanu (*CEDAW*), ANO Ģenerālā asambleja, 1979. gads.

6 Konvencija par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu (Stambulas konvencija), Eiropas Padome, 2011. gads.

Seksuāla penetrācija bez piekrišanas būtu jāuzskata par izvarošanu pat tad, ja tā izdarīta pret laulāto vai intīmo partneri.

(15) Attiecībā uz noziedzīgiem nodarījumiem, kas uzskatāmi par izvarošanu, likumpārkāpējiem, kuri iepriekš notiesāti par tāda paša rakstura noziedzīgiem nodarījumiem, vajadzētu būt pienākumam piedalīties intervences programmās, lai mazinātu recidīva risku.

(16) Lai novērstu nelabojamo kaitējumu mūža garumā, ko cietušajām personām rada sieviešu dzimumorgānu kropļošana, šis noziedzīgais nodarījums būtu īpaši un pienācīgi jāskata kriminālllikumos. Sieviešu dzimumorgānu kropļošana ir izmantošanas prakse, kas attiecas uz meitenes vai sievietes dzimumorgāniem un ko veic, lai saglabātu un izrādītu dominanci pār sievietēm un meitenēm un sociāli kontrolētu meiteņu un sieviešu seksualitāti. To dažkārt veic bērnu vai piespiedu laulību vai vardarbības ģimenē kontekstā. Sieviešu dzimumorgānu kropļošana var notikt kā tradicionāla prakse, ko dažas kopienas piekopj attiecībā uz savas kopienas sievietēm. Tajā būtu jāietver prakse, ko veic ar medicīnu nesaistītu iemeslu dēļ. Terminam "ekscīzija" būtu jāattiecas uz klitora un lielo kaunuma lūpu (*labia majora*) daļēju vai pilnīgu izgriešanu. Vārdam "infibulācija" būtu jāaptver lielo kaunuma lūpu (*labia majora*) aizvēršana, daļēji sašujot kopā vulvas ārējās lūpas, lai sašaurinātu maksts atveri. Terminam "citāda kropļošana" būtu jāattiecas uz visiem pārējiem sieviešu dzimumorgānu fiziskajiem pārveidojumiem.

(17) Ir jāparedz saskaņotas noziedzīgu nodarījumu un sodu definīcijas attiecībā uz konkrētiem kibervardarbības veidiem. Kibervardarbība jo īpaši ir vērsta pret politiķēm, žurnālistēm un cilvēktiesību aizstāvēm un ietekmē viņas. Tā var apklusināt sievietes un kavēt viņu līdzdalību sabiedrībā līdztiesībā ar vīriešiem. Kibervardarbība arī nesamērīgi ietekmē sievietes un meitenes izglītības vidē, piemēram, skolās un universitātēs, un tas negatīvi ietekmē viņu tālākizglītību un garīgo veselību, kas ārkārtējos gadījumos var izraisīt pašnāvību.

(18) Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju izmantošana rada risku, ka daži kibervardarbības veidi var viegli, ātri un plaši izplatīties, radot vai palielinot smagu un ilgstošu kaitējumu cietušajam. Šādas izvēršanas potenciāls, kas ir priekšnoteikums vairāku šajā direktīvā definēto kibervardarbības nodarījumu izdarīšanai, būtu jāatspoguļo ar elementu, kurš, izmantojot informācijas un komunikācijas tehnoloģijas, noteiktus materiālus dara pieejamus "daudziem" galalietotājiem. Vārds "daudziem" būtu jāsaprot kā tāds, kas attiecas uz ievērojamu skaitu attiecīgo tehnoloģiju galalietotāju, tādējādi nodrošinot būtisku piekļuvi šiem materiāliem un to iespējamu tālāku izplatīšanu. Minētais vārds būtu jāinterpretē un jāpiemēro, ņemot vērā attiecīgos apstākļus, ieskaitot tehnoloģijas, kas izmantotas, lai padarītu šos materiālus pieejamus, un šo tehnoloģiju piedāvātās izvēršanas iespējas.

(19) Intīmu attēlu vai videomateriālu un materiālu, kuros atspoguļotas seksuālas darbības, publiskošana bez piekrišanas (jo īpaši ņemot vērā to, ka šādai publiskošanai ir tendence viegli, ātri un plaši izplatīties un tā ir viegli, ātri un plaši izdarāma, kā arī tās intīmo raksturu) daudziem galalietotājiem ar informācijas un komunikācijas tehnoloģiju palīdzību var būt ļoti kaitīga cietušajām personām. Šajā direktīvā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā būtu jāietver visu veidu šādi materiāli, piemēram, attēli, fotogrāfijas un videomateriāli, tostarp seksualizēti attēli, audioklipi un videoklipi. Tam būtu jāattiecas uz situācijām, kad materiālu bez cietušās personas piekrišanas publisko daudziem galalietotājiem ar informācijas un komunikācijas tehnoloģiju palīdzību neatkarīgi no tā, vai cietusī persona piekrita šāda materiāla

radīšanai vai, iespējams, ir nosūtījusi to kādai konkrētai personai. Noziedzīgajā nodarījumā būtu jāietver arī tāda materiāla radīšana vai manipulēšana bez piekrišanas, piemēram, izmantojot attēlu rediģēšanu, kas liek tam izskatīties tā, it kā cita persona būtu iesaistīta seksuālās darbībās, ciktāl materiāls pēc tam tiek darīts pieejams daudziem galalietotājiem, izmantojot informācijas un komunikācijas tehnoloģijas, bez minētās personas piekrišanas. Šādā radīšanā vai manipulēšanā būtu jāietver "dziļviltojumu" izgatavošana, ja materiāls ievērojami līdzinās reālai personai, objektiem, vietām vai citām vienībām vai notikumiem un ataino citas personas seksuālas darbības, un citiem nepatiesi varētu šķist, ka tie ir autentiski vai patiesi. Lai efektīvi aizsargātu no šādas rīcības cietušas personas, būtu jāaptver arī draudi iesaistīties šādā rīcībā.

(20) Kibervajāšana ir moderns vardarbības veids, ko bieži vien veic pret ģimenes locekļiem vai vienā mājsaimniecībā dzīvojošām personām, bet to veic arī bijušie partneri vai paziņas. Parasti likumpārkāpējs ļaunprātīgi izmanto tehnoloģijas, lai pastiprinātu piespiedu un kontrolējošu uzvedību, manipulēšanu un novērošanu, tādējādi palielinot cietušās personas bailes, trauksmi un pakāpenisku izolāciju no draugiem un ģimenes. Tādēļ būtu jānosaka minimālie noteikumi par kibervajāšanu. Kibervajāšanas noziedzīgajā nodarījumā būtu jāietver cietušās personas pastāvīga novērošana bez viņas piekrišanas vai juridiskas atļaujas, izmantojot informācijas un komunikācijas tehnoloģijas. To varētu sekmēt cietušās personas persondatu apstrāde, piemēram, veicot identitātes zādzību vai izspiegojot šādus datus dažādos personas sociālajos medijos vai ziņojumapmaiņas platformās, personas e-pasta vēstulēs un pa tālruni, nozogot paroles vai uzlaužot personas ierīces nolūkā piekļūt viņas privātajām telpām, uzstādot ģeolokācijas lietotnes, tostarp vajāšanas programmatūru, vai nozogot personas ierīces. Turklāt vajāšanā būtu jāietver cietušo personu uzraudzība bez minētās personas piekrišanas vai atļaujas, izmantojot tehnoloģiju ierīces, kas savienotas ar lietu internetu, piemēram, viedās mājsaimniecības ierīces.

(21) Būtu jāparedz minimālie noteikumi attiecībā uz kiberuzmākšanās nodarījumu, lai novērstu uzbrukuma, kurā iesaistītas trešās personas, iniciēšanu vai līdzdalību šādā uzbrukumā pret citu personu, padarot draudošus vai apvainojošus materiālus pieejamus daudziem galalietotājiem. Šādi plaši uzbrukumi, tostarp koordinēti tiešsaistes pūļa uzbrukumi, var pārvērsties bezsaistes uzbrukumā vai nodarīt būtisku psiholoģisku kaitējumu, un ārkārtējos gadījumos izraisīt cietušās personas pašnāvību. Šādi uzbrukumi bieži vien ir vērsti pret ievērojamām politiķēm, žurnālistēm vai citādi labi pazīstamām personām, taču tie var notikt arī dažādos kontekstos, piemēram, universitāšu pilsētiņās vai skolās. Šādai vardarbības tiešsaistē problēmai būtu jāpievēršas jo īpaši tad, ja uzbrukumi notiek plašā mērogā, piemēram, ja aizskaršanu vienlaicīgi veic liels cilvēku skaits.

(22) Interneta un sociālo mediju izmantošanas pieaugums pēdējos gados ir izraisījis krasu sabiedrības kūdīšanu uz vardarbību un naidu, t. sk. pamatojoties uz bioloģisko vai sociālo dzimumu. Naida runas vieglo, straujo un plašo izplatību digitālajā pasaulē nostiprina tiešsaistes disinhibīcijas efekts, jo iedomātā anonimitāte internetā un nesodāmības sajūta mazina cilvēku spēju apvaldīt tieksmi iesaistīties šādā naida runā. Sievietes bieži vien ir seksistiska un pret sievietēm vērsta naida mērķi tiešsaistē, kas var pāraugt naida noziegumos bezsaistē. Tas ir jāpārtver agrīnā posmā. Valoda, ko izmanto šāda veida kūdīšanai, ne vienmēr tieši attiecas uz konkrētās(-o) personas(-u) bioloģisko vai sociālo dzimumu, bet tendenciozo motivāciju var izsecināt no kūdīšanas vispārējā satura vai konteksta.

(23) Runājot par kiberkūdīšanas uz vardarbību vai naidu noziedzīgo nodarījumu, iepriekšpieņem, ka kūdīšana nav izteikta tikai privātā kontekstā, bet gan publiski, izmantojot informācijas un komunikācijas tehnoloģijas. Tādēļ tam būtu jāietver izplatīšana sabiedrībai, kas būtu jāsaprot kā tāda, kas, izmantojot informācijas un komunikācijas tehnoloģijas, potenciāli neierobežotam personu skaitam padara pieejamu konkrētu materiālu, kas kūda uz vardarbību vai naidu, proti, padara materiālu viegli pieejamu lietotājiem kopumā, neprasot personas, kura sniegusi materiālu, turpmāku rīcību, neatkarīgi no tā, vai minētās personas faktiski piekļūst attiecīgajai informācijai. Attiecīgi, ja piekļuve materiālam prasa reģistrāciju vai pielaidi lietotāju grupai, minētā informācija par izplatītu sabiedrībā būtu jāuzskata tikai tad, ja lietotāji, kas vēlas piekļūt materiālam, tiek automātiski reģistrēti vai uzņemti bez cilvēku pieņemta lēmuma vai izdarītas atlases par to, kam piešķirt piekļuvi. Novērtējot, vai materiāls ir kvalificējams kā kūdīšana uz naidu vai vardarbību, kompetentajām iestādēm būtu jāņem vērā pamattiesības uz vārda brīvību, kas nostiprinātas Hartas 11. pantā.

(24) Cietušajām personām vajadzētu būt iespējai viegli ziņot par vardarbības noziegumiem pret sievietēm vai vardarbību ģimenē, nesaskaroties ar sekundāru vai atkārtotu viktimizāciju. Šajā nolūkā dalībvalstīm būtu jānodrošina iespēja iesniegt sūdzības tiešsaistē vai izmantojot citas informācijas un komunikācijas tehnoloģijas ziņošanai par šādiem noziegumiem. Kibervardarbībā cietušām personām vajadzētu būt iespējai augšupielādēt materiālus, kas saistīti ar viņu ziņojumu, piemēram, ekrānuzņēmumus par iespējamu vardarbīgu rīcību.

(25) Vardarbības ģimenē un vardarbības pret sievietēm gadījumā, jo īpaši, ja to izdara tuvi ģimenes locekļi vai intīmie partneri, likumpārkāpējs var piespiest cietušās personas tiktāl, ka viņas baidās sazināties ar kompetentajām iestādēm, pat ja viņu dzīvība ir apdraudēta. Tāpēc dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka to konfidencialitātes noteikumi nerada šķēršļus attiecīgajiem speciālistiem, piemēram, veselības aprūpes speciālistiem, ziņot kompetentajām iestādēm, ja viņiem ir pamatots iemesls uzskatīt, ka cietusī persona ir pakļauta tiešam nopietna fiziska kaitējuma riskam. Tāpat vardarbības ģimenē vai vardarbības pret sievietēm gadījumus, kas skar bērnus, bieži vien pārtver tikai trešās personas, kas norāda uz neatbilstīgu uzvedību vai fizisku kaitējumu bērnam. Bērni ir efektīvi jāaizsargā no šādiem vardarbības veidiem un nekavējoties jāveic atbilstoši pasākumi. Tāpēc attiecīgie speciālisti, kuri nonāk saskarē ar cietušiem bērniem vai potenciāli cietušiem bērniem, tostarp veselības aprūpes vai izglītības speciālisti, arī nebūtu jāierobežo ar konfidencialitāti, ja viņiem ir pamatots iemesls uzskatīt, ka pret bērnu ir veikti vai ir sagaidāmi turpmāki nopietni vardarbības akti saskaņā ar šo direktīvu. Ja speciālisti ziņo par šādiem vardarbības gadījumiem, dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka viņus nesauc pie atbildības par konfidencialitātes pārkāpumiem.

(26) Lai novērstu nepietiekamu ziņošanu gadījumos, kad cietusī persona ir bērns, būtu jāizveido drošas un bērniem draudzīgas ziņošanas procedūras. Tas var ietvert iztaujāšanu, ko veic kompetentās iestādes vienkāršā un saprotamā valodā.

(27) Kavēšanās izskatīt sūdzības par vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē var radīt īpašu risku šādā vardarbībā cietušajām personām, jo viņas joprojām var atrasties tūlītējās briesmās, ņemot vērā to, ka likumpārkāpēji bieži vien var būt tuvi ģimenes locekļi vai laulātie. Tādēļ kompetentajām iestādēm vajadzētu būt pietiekamām speciālajām zināšanām un efektīviem izmeklēšanas instrumentiem, lai izmeklētu šādus noziegumus un sauktu pie atbildības par tiem.

(28) Personām, kas cietušas no vardarbības ģimenē un vardarbības pret sievietēm, parasti ir vajadzīga tūlītēja aizsardzība vai specifisks atbalsts, piemēram, intīmā partnera veiktas vardarbības gadījumā, kur recidīva rādītājs parasti ir augsts. Tāpēc individuāls novērtējums, lai noteiktu cietušās personas aizsardzības vajadzības, būtu jāveic pēc pašas pirmās kompetento iestāžu saskarsmes ar cietušo vai tiklīdz rodas aizdomas, ka persona ir cietusi no vardarbības pret sievietēm vai vardarbības ģimenē. To var izdarīt, pirms cietusī persona ir oficiāli ziņojusi par noziedzīgo nodarījumu, vai proaktīvi, ja par nodarījumu ziņo trešā persona.

(29) Novērtējot cietušās personas aizsardzības un atbalsta vajadzības, galvenā uzmanība būtu jāpievērš tam, lai aizsargātu cietušās personas drošību un sniegtu individualizētu atbalstu, cita starpā ņemot vērā cietušās personas individuālos apstākļus. Šādi apstākļi, kam jāpievērš īpaša uzmanība, varētu ietvert cietušās personas grūtniecību vai cietušās personas atkarību no likumpārkāpēja vai saistību ar viņu.

(30) Lai cietušajām personām nodrošinātu visaptverošu atbalstu un aizsardzību, visas kompetentās iestādes un attiecīgās struktūras, ne tikai tiesībaizsardzības un tiesu iestādes, būtu jāiesaista cietušo personu risku novērtēšanā un atbilstīgos atbalsta pasākumos, pamatojoties uz dalībvalstu izdotām skaidrām vadlīnijām. Šādās vadlīnijās būtu jāiekļauj faktori, kas jāņem vērā, novērtējot risku, ko rada likumpārkāpējs vai aizdomās turētā persona, t. sk. apsvērums, ka aizdomās turētās personas, kas apsūdzētas maznozīmīgos noziedzīgos nodarījumos, ir tikpat bīstamas kā tās, kas apsūdzētas smagākos noziedzīgos nodarījumos, jo īpaši vardarbības ģimenē un vajāšanas gadījumos.

(31) Ņemot vērā cietušās personas bērnu neaizsargātību pret sekundāru un atkārtotu viktimizāciju, iebiedēšanu un atriebību, kā arī to, ka viņi cieš emocionālu kaitējumu, kas apdraud viņu attīstību, cietušās personas bērniem būtu jāsaņem tādi paši aizsardzības pasākumi, kādi tiek sniegti cietušajai personai. Citas personas, kas ir atkarīgas no cietušās personas, piemēram, pieaugušie ar invaliditāti vai gados vecāki pieaugušie apgādājamie, par kuriem cietusī persona rūpējas, var ciest līdzīgu emocionālu kaitējumu, un tādēļ viņiem būtu jāsniedz tādi paši aizsardzības pasākumi.

(32) Vardarbībā pret sievietēm un vardarbībā ģimenē cietušām personām bieži vien ir vajadzīgs specifisks atbalsts. Lai nodrošinātu, ka šīs personas efektīvi saņem atbalsta piedāvājumus, kompetentajām iestādēm būtu jānosūta cietušās personas uz atbilstīgiem atbalsta dienestiem. Tas jo īpaši attiecas uz gadījumiem, kad individuālā novērtējumā ir konstatēts, ka cietušajai personai ir vajadzīgs konkrēts atbalsts. Šādā gadījumā atbalsta dienestiem vajadzētu būt iespējai uzrunāt cietušo personu pat bez cietušās personas piekrišanas. Attiecībā uz saistīto persondatu apstrādi, ko veic kompetentās iestādes, dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka tā ir balstīta uz tiesību aktiem saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2016/679[7] 6. panta 1. punkta c) apakšpunktu, to lasot saistībā ar 6. panta 2. un 3. punktu. Šādos tiesību aktos būtu jāiekļauj atbilstīgi persondatu aizsardzības pasākumi, kas ievēro tiesību uz datu aizsardzību būtību, un jāparedz piemēroti un specifiski pasākumi, lai aizsargātu indivīdu pamattiesības un intereses. Ja kompetentās iestādes nosūta cietušo personu persondatus atbalsta dienestiem saistībā ar cietušās personas nosūtījumu, tām būtu

[7] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (Dokuments attiecas uz EEZ) (OV L 119, 4.5.2016., 1.–88. lpp.).

jānodrošina, ka pārsūtītie dati nepārsniedz to, kas ir nepieciešams nolūkā informēt dienestus par lietas apstākļiem, lai cietušās personas saņemtu pienācīgu atbalstu un aizsardzību.

(33) Dalībvalstīm būtu jāveic vajadzīgie pasākumi, lai nodrošinātu ārkārtas lieguma, ierobežojošu un aizsardzības rīkojumu pieejamību nolūkā nodrošināt cietušo personu un viņu apgādājamo efektīvu aizsardzību.

(34) Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka ārkārtas lieguma rīkojumus var izdot tūlītēju briesmu situācijās, piemēram, gadījumos, kad kaitējums ir nenovēršams vai jau ir materializējies un, iespējams, tiks nodarīts atkārtoti.

(35) Aizsardzības rīkojumi var ietvert aizliegumu likumpārkāpējam vai aizdomās turētajai personai piekļūt konkrētām vietām, tuvoties cietušajai personai vai apgādājamajiem tuvāk par noteiktu attālumu vai sazināties ar viņiem, tai skaitā izmantojot tiešsaistes saskarnes, un vajadzības gadījumā glabāt šaujamieročus vai nāvējošus ieročus.

(36) Lai nodrošinātu ārkārtas lieguma, ierobežojošu un aizsardzības rīkojumu efektivitāti, par šādu rīkojumu pārkāpumiem būtu jāpiemēro sodi. Šie sodi var būt krimināltiesiski vai citi juridiska rakstura sodi, un tie var ietvert cietumsodus, naudas sodus vai jebkādu citu juridisku sodu, kas ir efektīvs, samērīgs un preventīvs.

(37) Pierādījumu sniegšana par seksuālo uzvedību pagātnē, lai apstrīdētu cietušo personu uzticamību un piekrišanas trūkumu seksuālās vardarbības gadījumos, jo īpaši izvarošanas gadījumos, var nostiprināt postošu stereotipu par cietušajām personām turpināšanos un novest pie atkārtotas vai sekundāras viktimizācijas. Tādēļ, neskarot tiesības uz aizstāvību, kriminālizmeklēšanā un tiesvedībā nebūtu jāatļauj jautājumi, informācijas vākšana un pierādījumi par cietušās personas seksuālo uzvedību pagātnē.

(38) Ņemot vērā vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē nodarījumu sarežģītību un nopietnību un cietušo personu īpašās atbalsta vajadzības, dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka norīkotās struktūras sniedz papildu atbalstu un šādu nodarījumu prevenciju. Valstu līdztiesības iestādes, kas izveidotas saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvām 2004/113/EK[8], 2006/54/EK[9] un 2010/41/ES[10], ņemot vērā to īpašās zināšanas jautājumos par diskrimināciju dzimuma dēļ, ir labi piemērotas šo uzdevumu izpildei. Turklāt šādām struktūrām vajadzētu būt juridiski tiesīgām rīkoties visu veidu vardarbībā pret sievietēm vai vardarbībā ģimenē cietušo personu vārdā vai atbalstot šādas personas tiesvedībā, t. sk. attiecībā uz kompensācijas pieteikumiem un nelikumīga tiešsaistes satura izņemšanu, ar cietušo personu piekrišanu. Būtu jāietver iespēja rīkoties vairāku cietušo personu vārdā vai atbalstot šādas personas kopā. Lai šīs struktūras varētu efektīvi veikt savus uzdevumus, dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka tām tiek nodrošināti pietiekami cilvēkresursi un finanšu resursi.

(39) Daži noziedzīgi nodarījumi, uz kuriem attiecas šī direktīva, ir saistīti ar paaugstinātu atkārtotas, ilgstošas vai pat nepārtrauktas viktimizācijas risku. Šis risks it īpaši rodas

---

8 Padomes Direktīva 2004/113/EK (2004. gada 13. decembris), ar kuru īsteno principu, kas paredz vienlīdzīgu attieksmi pret vīriešiem un sievietēm, attiecībā uz pieeju precēm un pakalpojumiem, preču piegādi un pakalpojumu sniegšanu (OV L 373, 21.12.2004., 37. lpp.).

9 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2006/54/EK (2006. gada 5. jūlijs) par tāda principa īstenošanu, kas paredz vienlīdzīgas iespējas un attieksmi pret vīriešiem un sievietēm nodarbinātības un profesijas jautājumos (pārstrādāta versija) (OV L 204, 26.7.2006., 23. lpp.).

10 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2010/41/ES (2010. gada 7. jūlijs) par to, kā piemērot vienlīdzīgas attieksmes principu vīriešiem un sievietēm, kas darbojas pašnodarbinātas personas statusā, un ar kuru atceļ Padomes Direktīvu 86/613/EEK (OV L 180, 15.7.2010., 1. lpp.).

saistībā ar noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar to, ka daudziem galalietotājiem, izmantojot informācijas un komunikācijas tehnoloģijas, tiek darīti pieejami materiāli, kas izriet no konkrētiem kibervardarbības nodarījumiem, ņemot vērā to, cik viegli un ātri šādus materiālus var izplatīt plašā mērogā, kā arī grūtības, kas bieži pastāv šādu materiālu izņemšanā. Šis risks parasti saglabājas pat pēc notiesāšanas. Tādēļ, lai efektīvi aizsargātu šajos nodarījumos cietušo personu tiesības, dalībvalstīm būtu jāveic piemēroti pasākumi, kuru mērķis ir attiecīgo materiālu izņemšana. Ņemot vērā to, ka izņemšana izcelsmes vietā ne vienmēr var būt iespējama, piemēram, juridisku vai praktisku grūtību dēļ, kas saistītas ar izņemšanas rīkojuma izpildi vai izpildes nodrošināšanu, būtu jāatļauj dalībvalstīm arī paredzēt pasākumus, ar ko liedz piekļuvi šādiem materiāliem.

(40) Minētajos pasākumos jo īpaši būtu jāietver pilnvaras valstu tiesu iestādēm izdot rīkojumus starpniecības pakalpojumu sniedzējiem izņemt vienu vai vairākus konkrētus attiecīgā materiāla elementus vai arī liegt tiem piekļuvi. Minētie rīkojumi būtu jāizdod pēc cietušās personas pienācīgi argumentēta un pamatota pieprasījuma. Ņemot vērā ātrumu, kādā šādi materiāli var izplatīties tiešsaistē, un laiku, kas var būt vajadzīgs, lai pabeigtu kriminālprocesu pret personām, kuras tiek turētas aizdomās par attiecīgo noziedzīgo nodarījumu izdarīšanu, cietušo personu tiesību efektīvai aizsardzībai ir jāparedz iespēja, ievērojot konkrētus nosacījumus, izdot šādus rīkojumus, izmantojot pagaidu pasākumus, pat pirms šāda kriminālprocesa izbeigšanas.

(41) Jebkādi šādi pasākumi, kuru mērķis ir izņemt vai liegt piekļuvi, tostarp jo īpaši šādi rīkojumi, var ietekmēt citu personu, kas nav cietušās personas, piemēram, personu, kas sniedz minētos materiālus, starpniecības pakalpojumu sniedzēju, kuru pakalpojumus var izmantot, un šo pakalpojumu galalietotāju, tiesības un intereses, kā arī vispārējās intereses. Tāpēc būtu jānodrošina, ka minētos rīkojumus un citus pasākumus var veikt tikai pārredzamā veidā un ka tiek paredzēti atbilstoši aizsardzības pasākumi, lai nodrošinātu, ka tie aprobežojas ar to, kas ir nepieciešams un samērīgs, tiek nodrošināta juridiskā noteiktība, visas skartās personas var izmantot savas tiesības uz efektīvu tiesisko aizsardzību saskaņā ar valsts tiesību aktiem un tiek panākts taisnīgs līdzsvars starp visām iesaistītajām tiesībām un interesēm, tostarp visu iesaistīto pušu pamattiesībām saskaņā ar Hartu. Rūpīga visu attiecīgo tiesību un interešu izsvēršana katrā atsevišķā gadījumā ir īpaši svarīga pagaidu noregulējuma tiesvedībā. Šie rīkojumi parasti būtu jāadresē konkrētam starpniecības pakalpojumu sniedzējam, kas vislabāk spēj rīkoties, jo īpaši, lai ierobežotu jebkādu iespējamo negatīvo ietekmi uz vārda un informācijas brīvību.

(42) Šīs direktīvas noteikumiem par rīkojumiem un citiem pasākumiem saistībā ar attiecīgo materiālu izņemšanu un piekļuves liegšanu tiem nebūtu jāietekmē Regulas XX/YYYY *[ierosinātās DPTA regulas]* attiecīgie noteikumi. Proti, minētajos rīkojumos būtu jāievēro aizliegums uzlikt vispārējus uzraudzības vai aktīvas faktu konstatēšanas pienākumus un minētās regulas īpašās prasības attiecībā uz rīkojumiem izņemt nelikumīgu saturu tiešsaistē.

(43) Ņemot vērā materiālu, uz kuriem var attiekties rīkojumi vai citi pasākumi, kas veikti saskaņā ar šo direktīvu, lai šos materiālus izņemtu vai liegtu piekļuvi tiem, iespējamo nozīmi attiecīgo noziedzīgo nodarījumu izmeklēšanā vai saukšanā pie atbildības par tiem saskaņā ar krimināltiesībām, būtu jāveic vajadzīgie pasākumi, lai kompetentās iestādes vajadzības gadījumā varētu iegūt vai nodrošināt šādus materiālus. Šie pasākumi varētu būt, piemēram, prasība attiecīgajiem starpniecības pakalpojumu sniedzējiem nosūtīt minētos materiālus šīm iestādēm vai saglabāt materiālus ierobežotu laikposmu, kas nepārsniedz nepieciešamo. Visiem šādiem pasākumiem

būtu jānodrošina materiālu drošība, tiem būtu jāaprobežojas tikai ar to, kas ir pamatots, un tiem būtu jāatbilst piemērojamiem noteikumiem par persondatu aizsardzību.

(44) Lai izvairītos no sekundāras viktimizācijas, cietušajām personām vajadzētu būt iespējai saņemt kompensāciju kriminālprocesa gaitā. Kompensācijai no likumpārkāpēja jābūt pilnai, un to nevajadzētu ierobežot ar noteiktu maksimālo apmēru. Tai būtu jāsedz viss cietušajai personai nodarītais kaitējums un traumas, kā arī kaitējuma novēršanas izmaksas, ieskaitot terapijas izmaksas, ietekmi uz cietušās personas nodarbinātības situāciju, ienākumu zaudējumu, psiholoģisko kaitējumu un morālo kaitējumu, kas radies cieņas pārkāpuma dēļ. Kompensācijas summai būtu jāatspoguļo tas, ka personām, kas cietušas no vardarbības ģimenē, var nākties pamest savu dzīvi, lai meklētu drošību, kas nozīmē iespējamu darba maiņu vai jaunas skolas atrašanu bērniem, vai pat jaunas identitātes radīšanu.

(45) Palīdzība un atbalsts personām, kas cietušas no vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē, būtu jāsniedz pirms kriminālprocesa, tā laikā un atbilstīgu laiku pēc kriminālprocesa beigām, piemēram, ja joprojām ir nepieciešama medicīniskā aprūpe, lai novērstu vardarbības smagās fiziskās vai psiholoģiskās sekas, vai ja cietušās personas drošība ir apdraudēta, jo īpaši cietušās personas kriminālprocesā sniegto paziņojumu dēļ.

(46) Specializētiem atbalsta dienestiem būtu jāsniedz atbalsts personām, kas cietušas no visu veidu vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē, tostarp seksuālas vardarbības, sieviešu dzimumorgānu kropļošanas, piespiedu laulībām, piespiedu abortiem un sterilizācijas, seksuālas uzmākšanās un dažādu veidu kibervardarbības.

(47) Specializētajam atbalstam būtu jāpiedāvā cietušajām personām atbalsts, kas pielāgots viņu specifiskajām vajadzībām, neatkarīgi no jebkādām oficiālām sūdzībām. Šādus pakalpojumus varētu nodrošināt papildus vispārējiem cietušo personu atbalsta dienestiem vai kā daļu no šiem dienestiem, kuri var izmantot esošas vienības, kas nodrošina specializētu atbalstu. Specializētu atbalstu var sniegt valsts iestādes, cietušo atbalsta organizācijas vai citas nevalstiskās organizācijas. Tām būtu jāpiešķir pietiekami cilvēkresursi un finanšu resursi, un, ja pakalpojumus sniedz nevalstiskās organizācijas, dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka tās saņem atbilstošus līdzekļus.

(48) Personām, kas cietušas no vardarbības ģimenē un vardarbības pret sievietēm, parasti ir vairākas aizsardzības un atbalsta vajadzības. Lai efektīvi risinātu šos jautājumus, dalībvalstīm būtu jāsniedz šādi pakalpojumi vienās un tajās pašās telpās vai jānodrošina, ka šādi pakalpojumi tiek koordinēti ar centrālā kontaktpunkta starpniecību. Lai nodrošinātu, ka tiek sasniegtas arī tās cietušās personas, kuras atrodas attālos apgabalos vai nespēj fiziski sasniegt šādus centrus, dalībvalstīm būtu jānodrošina tiešsaistes piekļuve šādiem pakalpojumiem. Šajā nolūkā būtu jāizveido vienota un atjaunināta tīmekļa vietne, kurā būtu pieejama visa attiecīgā informācija par pieejamajiem atbalsta un aizsardzības pakalpojumiem un piekļuve tiem (vienas pieturas tiešsaistes piekļuve). Tīmekļa vietnē būtu jāievēro pieejamības prasības attiecībā uz personām ar invaliditāti.

(49) Specializēti atbalsta dienesti, tostarp patversmes un izvarošanas upuru krīzes centri, būtu jāuzskata par būtiskiem krīžu un ārkārtas stāvokļa laikā, tai skaitā veselības krīžu laikā. Šos pakalpojumus būtu jāturpina piedāvāt šādās situācijās, kad vardarbībai ģimenē un vardarbībai pret sievietēm ir tendence pieaugt.

(50) Seksuālās vardarbības, t. sk. izvarošanas, traumatiskais raksturs prasa īpaši sensitīvu reakciju no apmācītu un specializētu darbinieku puses. Šāda veida vardarbībā cietušām personām ir vajadzīga tūlītēja medicīniskā aprūpe un atbalsts traumu gadījumos, kā arī tūlītējas kriminālistikas ekspertīzes, lai savāktu pierādījumus, kas vajadzīgi krimināltvajāšanai. Izvarošanas upuru krīzes centriem vai seksuālās vardarbības upuru palīdzības centriem vajadzētu būt pieejamiem pietiekamā skaitā un adekvāti izvietotiem katras dalībvalsts teritorijā. Tāpat arī no sieviešu dzimumorgānu kropļošanas cietušajām personām, kas bieži ir meitenes, parasti ir vajadzīgs mērķtiecīgs atbalsts. Tāpēc dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka tās sniedz īpašu atbalstu, kas pielāgots šīm cietušajām personām.

(51) Direktīvās 2004/113/EK, 2006/54/EK un 2010/41/ES uzmākšanos darbā uzskata par diskrimināciju dzimuma dēļ. Ņemot vērā to, ka seksuāla uzmākšanās darbā būtiski negatīvi ietekmē gan cietušās personas, gan darba devējus, ar ārēju konsultāciju pakalpojumu palīdzību cietušajām personām un darba devējiem būtu jāsniedz padomi par to, kā pienācīgi risināt šādus gadījumus darba vietā, par tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, kas darba devējam ir pieejami, lai izraidītu likumpārkāpēju no darba vietas, kā arī jānodrošina agrīnas samierināšanas iespēja, ja cietusī persona to vēlas.

(52) Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka valsts palīdzības tālruņu līnijas darbojas ar ES saskaņoto numuru [116016] un ka šis numurs tiek plaši reklamēts kā publisks bezmaksas numurs, kas pieejams visu diennakti. Sniegtajam atbalstam būtu jāietver konsultācijas krīzes situācijās, un tam vajadzētu būt iespējai nosūtīt uz klātienes pakalpojumiem, piemēram, patversmēm, konsultāciju centriem vai policiju.

(53) Patversmēm ir būtiska nozīme cietušo personu aizsardzībā pret vardarbības aktiem. Patversmēm būtu ne tikai jānodrošina droša uzturēšanās vieta, bet arī jāsniedz nepieciešamais atbalsts attiecībā uz savstarpēji saistītām problēmām, kas saistītas ar cietušo personu veselību, finansiālo situāciju un viņu bērnu labbūtību, galu galā sagatavojot cietušās personas autonomai dzīvei.

(54) Lai efektīvi novērstu negatīvās sekas cietušajiem bērniem, atbalsta pasākumos bērniem būtu jāietver vecumam atbilstošas psiholoģiskās konsultācijas un vajadzības gadījumā pediatriskā aprūpe, un šie pasākumi būtu jānodrošina, tiklīdz kompetentajām iestādēm ir pamatots iemesls uzskatīt, ka bērni varētu būt cietuši no vardarbības, ieskaitot bērnus, kas ir vardarbības liecinieki. Sniedzot atbalstu cietušajiem bērniem, galvenajam apsvērumam vajadzētu būt bērna tiesībām, kā noteikts Hartas 24. pantā.

(55) Lai nodrošinātu bērnu drošību iespējamas tikšanās laikā ar likumpārkāpēju vai aizdomās turēto personu, kam ir vecāku atbildība un saskarsmes tiesības, dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka tiek darītas pieejamas uzraudzītas, neitrālas vietas, tostarp bērnu aizsardzības vai labklājības iestādes, lai tur bērna interesēs varētu notikt šādi apmeklējumi. Vajadzības gadījumā apmeklējumiem būtu jānotiek bērnu aizsardzības vai labklājības ierēdņu klātbūtnē. Ja ir nepieciešams nodrošināt pagaidu izmitināšanu, bērni prioritārā kārtā būtu jāizmitina kopā ar personu, kam ir vecāku atbildība un kas nav likumpārkāpējs vai aizdomās turētā persona, piemēram, bērna māti. Vienmēr būtu jāņem vērā bērna intereses.

(56) Cietušajām personām ar specifiskām vajadzībām un grupām, kuras apdraud vardarbība pret sievietēm vai vardarbība ģimenē, piemēram, sievietēm ar invaliditāti, sievietēm ar apgādājamās personas uzturēšanās statusu vai atļauju, migrantēm bez dokumentiem, sievietēm, kas lūdz starptautisko aizsardzību, sievietēm, kas bēg no bruņota konflikta, bezpajumtniecības skartām sievietēm ar rases vai etnisko piederību minoritātei, lauku

apvidos dzīvojošām sievietēm, seksuālo pakalpojumu sniedzējām, aizturētām sievietēm vai gados vecākām sievietēm, būtu jāsaņem īpaša aizsardzība un atbalsts.

(57) Sievietes ar invaliditāti nesamērīgi cieš no vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē, un invaliditātes dēļ viņām bieži ir grūtības piekļūt aizsardzības un atbalsta pasākumiem. Tāpēc dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka viņas var pilnībā izmantot šajā direktīvā noteiktās tiesības vienlīdzīgi ar citiem, vienlaikus pievēršot pienācīgu uzmanību šādu cietušo personu sevišķajai neaizsargātībai un viņu iespējamajām grūtībām meklēt palīdzību.

(58) Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka tiek veikti preventīvi pasākumi, piemēram, izpratnes veicināšanas kampaņas, lai apkarotu vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē. Prevencijai būtu jānotiek arī formālajā izglītībā, jo īpaši stiprinot dzimumaudzināšanu un sociālemocionālās prasmes, empātiju un prasmes veidot veselīgas un cieņpilnas attiecības.

(59) Dalībvalstīm būtu jāveic pasākumi, lai novērstu kaitīgu dzimumu stereotipu veidošanos, tādējādi izskaužot ideju par sieviešu mazvērtīgumu vai stereotipiskām sieviešu un vīriešu lomām. Tas varētu ietvert arī pasākumus, kuru mērķis ir nodrošināt, ka kultūra, paražas, reliģija, tradīcijas vai gods netiek uztverti kā attaisnojums vardarbībai pret sievietēm vai vardarbībai ģimenē vai iecietīgākai attieksmei pret šādiem noziedzīgiem nodarījumiem. Ņemot vērā to, ka jau no ļoti agras bērnības bērni ir pakļauti dzimumu lomām, kas veido viņu priekšstatu par sevi un ietekmē viņu akadēmisko un profesionālo izvēli, kā arī gaidas attiecībā uz viņu kā sieviešu un vīriešu lomu visa mūža garumā, ir izšķiroši svarīgi novērst dzimumu stereotipus, sākot ar agrīno pirmsskolas izglītību un aprūpi.

(60) Lai nodrošinātu, ka vardarbībā pret sievietēm un vardarbībā ģimenē cietušās personas tiek identificētas un saņem pienācīgu atbalstu, dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka speciālisti, kas varētu nonākt saskarē ar cietušajām personām, iziet apmācību un saņem mērķtiecīgu informāciju. Apmācībai būtu jāaptver iebiedēšanas risks un tās novēršana, atkārtota un sekundāra viktimizācija un aizsardzības un atbalsta pasākumu pieejamība cietušajām personām. Lai novērstu un pienācīgi risinātu seksuālas uzmākšanās gadījumus darbā, būtu jāapmāca arī personas, kas veic uzraudzības funkcijas. Šajā apmācībā būtu jāietver arī novērtējumi par seksuālu uzmākšanos darbā un ar to saistītajiem psihosociālajiem drošības un veselības riskiem, kā minēts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 89/391/EEK[11]. Apmācības pasākumiem būtu jāaptver arī trešo personu vardarbības risks. Trešo personu vardarbība ir vardarbība, no kuras darbinieki var ciest darba vietā, nevis no kolēģa rokas, un tā ietver tādus gadījumus kā, piemēram, medmāsas, kuras seksuāli aizskar pacients.

(61) Lai cīnītos pret nepietiekamu ziņošanu, dalībvalstīm būtu arī jāsadarbojas ar tiesībaizsardzības iestādēm apmācības izstrādē, jo īpaši attiecībā uz kaitīgiem dzimumu stereotipiem, kā arī noziedzīgu nodarījumu prevencijā, ņemot vērā to ierasti ciešo saskari ar grupām, kurām draud vardarbība, un cietušajām personām.

(62) Būtu jāizveido intervences programmas, lai novērstu un mazinātu (atkārtotu) vardarbības pret sievietēm vai vardarbības ģimenē risku. Programmām jo īpaši vajadzētu būt vērstām uz to, lai mācītu likumpārkāpējiem vai personām, kuras varētu nonākt uz noziedzības ceļa, par to, kā nevardarbīgi uzvesties personu savstarpējās

[11] Padomes Direktīva 89/391/EEK (1989. gada 12. jūnijs) par pasākumiem, kas ieviešami, lai uzlabotu darba ņēmēju drošību un veselības aizsardzību darbā (OV L 183, 29.6.1989., 1. lpp.).

attiecībās un kā cīnīties pret vardarbīgas uzvedības modeļiem. Programmām būtu jāmudina likumpārkāpēji uzņemties atbildību par savu rīcību un izvērtēt savu attieksmi pret sievietēm un uzskatus par viņām.

(63) Lai nodrošinātu, ka šajā direktīvā ietvertajos kibervardarbības nodarījumos cietušās personas var efektīvi īstenot savas tiesības uz nelikumīga materiāla, kas saistīts ar šādiem nodarījumiem, izņemšanu, dalībvalstīm būtu jāveicina starpniecības pakalpojumu sniedzēju sadarbība. Lai nodrošinātu, ka šādi materiāli tiek atklāti agrīnā stadijā un tiek efektīvi apkaroti un ka minētajos nodarījumos cietušajām personām tiek sniegta pienācīga palīdzība un atbalsts, dalībvalstīm būtu arī jāveicina spēkā esošu brīvprātīgu pašregulācijas pasākumu, piemēram, rīcības kodeksu, izveide vai izmantošana, tostarp attiecībā uz sistemātisku risku atklāšanu saistībā ar šādu kibervardarbību un attiecīgo pakalpojumu sniedzēju darbinieku apmācību, novēršot šādu vardarbību un palīdzot cietušajām personām.

(64) Politiku, lai pienācīgi apkarotu vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē, var formulēt, tikai pamatojoties uz visaptverošiem un salīdzināmiem sadalītiem datiem. Lai efektīvi uzraudzītu norises dalībvalstīs un novērstu salīdzināmu datu trūkumu, dalībvalstīm būtu regulāri jāveic apsekojumi, izmantojot saskaņoto Komisijas (*Eurostat*) metodiku, lai vāktu datus un nosūtītu šos datus Komisijai (*Eurostat*).

(65) Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka savāktie dati nepārsniedz to, kas ir absolūti nepieciešams saistībā ar atbalstu vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē izplatības un tendenču uzraudzībai, un jāizstrādā jaunas politikas stratēģijas šajā jomā. Apmainoties ar savāktajiem datiem, persondati nebūtu jāiekļauj.

(66) Jebkāda persondatu apstrāde, kas veikta saskaņā ar šo direktīvu, tostarp kompetento iestāžu veikta persondatu apmaiņa vai nosūtīšana, būtu jāveic atbilstīgi Regulai (ES) 2016/679, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai 2016/680/ES[12] un 2002/58/EK[13]. Jebkāda persondatu apstrāde, ko veic Savienības iestādes, struktūras, biroji vai aģentūras, būtu jāveic saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulām (ES) 2018/1725[14], 2018/1727[15] un 2016/794[16] vai jebkuriem citiem piemērojamiem Savienības noteikumiem par datu aizsardzību.

(67) Direktīvā 2011/93/ES runāts par noziedzīgiem nodarījumiem saistībā ar seksuālu vardarbību pret bērniem. Lai nodrošinātu saskaņotību ar šo direktīvu attiecībā uz

---

12 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/680 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi, ko veic kompetentās iestādes, lai novērstu, izmeklētu, atklātu noziedzīgus nodarījumus vai sauktu pie atbildības par tiem vai izpildītu krimināLsodus, un par šādu datu brīvu apriti, ar ko atceļ Padomes Pamatlēmumu 2008/977/TI (OV L 119, 4.5.2016., 89. lpp.).

13 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2002/58/EK (2002. gada 12. jūlijs) par personas datu apstrādi un privātās dzīves aizsardzību elektronisko komunikāciju nozarē (direktīva par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju) (OV L 201, 31.7.2002., 37. lpp.).

14 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1725 (2018. gada 23. oktobris) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Savienības iestādēs, struktūrās, birojos un aģentūrās un par šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 45/2001 un Lēmumu Nr. 1247/2002/EK (OV L 295, 21.11.2018., 39. lpp.).

15 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1727 (2018. gada 14. novembris) par Eiropas Savienības Aģentūru tiesu iestāžu sadarbībai krimināllietās (*Eurojust*) un ar ko aizstāj un atceļ Padomes Lēmumu 2002/187/TI (OV L 295, 21.11.2018., 138. lpp.).

16 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/794 (2016. gada 11. maijs) par Eiropas Savienības Aģentūru tiesībaizsardzības sadarbībai (Eiropolu) un ar kuru aizstāj un atceļ Padomes Lēmumus 2009/371/TI, 2009/934/TI, 2009/935/TI, 2009/936/TI un 2009/968/TI (OV L 135, 24.5.2016., 53. lpp.).

noziedzīgu nodarījumu — izvarošanu, būtu jānodrošina tāda paša līmeņa aizsardzība bērniem, kuri sasnieguši dzimumpilngadības vecumu, un būtu jādefinē konkrēts noziedzīgs nodarījums attiecībā uz bērniem, kuri ir jaunāki par dzimumpilngadības vecumu. Tādēļ būtu attiecīgi jāgroza Direktīva 2011/93/ES.

(68) Tā kā šīs direktīvas mērķi — proti, visā Savienībā novērst un apkarot vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē, balstoties uz kopējiem minimālajiem noteikumiem —, nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, bet iecerēto pasākumu mēroga un iedarbības dēļ šos mērķus var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu ar šo direktīvu nosaka tikai to, kas ir vajadzīgs minētā mērķa sasniegšanai.

(69) [Saskaņā ar 1. un 2. pantu 21. protokolā par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju saistībā ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību, un neskarot minētā protokola 4. pantu, Īrija nepiedalās šīs direktīvas pieņemšanā, un Īrijai šī direktīva nav saistoša un nav jāpiemēro.] VAI [Saskaņā ar 3. pantu Protokolā Nr. 21 par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju saistībā ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību, Īrija [... gada ... vēstulē] ir paziņojusi, ka vēlas piedalīties šīs direktīvas pieņemšanā un piemērošanā.]

(70) Saskaņā ar 1. un 2. pantu Protokolā Nr. 22 par Dānijas nostāju, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību, Dānija nepiedalās šīs direktīvas pieņemšanā un Dānijai šī direktīva nav saistoša un nav jāpiemēro.

(71) Saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1725 42. panta 1. punktu ir notikusi apspriešanās ar Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāju, kas 2022. gada XX. XX sniedza atzinumu,

IR PIEŅĒMUŠI ŠO DIREKTĪVU.

1. NODAĻA
VISPĀRĪGI NOTEIKUMI

1. pants
Priekšmets

Ar šo direktīvu paredz noteikumus, lai novērstu un apkarotu vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē. Ar to nosaka minimālos noteikumus attiecībā uz:

(a) noziedzīgu nodarījumu definēšanu un sodu noteikšanu sieviešu un bērnu seksuālas izmantošanas un datornoziegumu jomās;

(b) visu veidu vardarbībā pret sievietēm vai vardarbībā ģimenē cietušo personu tiesībām pirms kriminālprocesa, tā laikā vai pēc tā;

(c) cietušo aizsardzību un atbalstu cietušajām personām.

2. pants

Lielākam vardarbības riskam pakļautas cietušās personas un īpaši riski

1. Īstenojot pasākumus saskaņā ar šo direktīvu, dalībvalstis ņem vērā paaugstinātu vardarbības risku cietušajām personām, kas piedzīvo diskrimināciju dzimuma un citu iemeslu kombinācijas dēļ, lai gādātu par šādu personu paaugstinātajām vajadzībām pēc aizsardzības un atbalsta, kā noteikts 18. panta 4. punktā, 27. panta 5. punktā un 37. panta 7. punktā.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka, piemērojot šo direktīvu, īpaša uzmanība tiek pievērsta iebiedēšanas, atriebības, sekundāras un atkārtotas viktimizācijas riskam un nepieciešamībai aizsargāt cietušo cieņu un fizisko integritāti.

3. pants

Darbības joma

Šo direktīvu piemēro šādiem noziedzīgiem nodarījumiem:

(a) 2. nodaļā minētajiem noziedzīgiem nodarījumiem;

(b) vardarbības aktiem pret sievietēm vai vardarbībai ģimenē, par ko noteikta krimināLatbildība saskaņā ar citiem Savienības tiesību instrumentiem;

(c) jebkādiem citiem vardarbības aktiem pret sievietēm vai vardarbībai ģimenē, par ko noteikta krimināLatbildība saskaņā ar valsts tiesību aktiem.

4. pants

Definīcijas

Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

(a) "vardarbība pret sievietēm" ir dzimumbalstīta vardarbība, kas vērsta pret sievieti vai meiteni, jo viņa ir sieviete vai meitene, vai kas nesamērīgi skar sievietes vai meitenes, tostarp visi šādas vardarbības akti, kas rada vai var radīt fizisku, seksuālu, psiholoģisku vai ekonomisku kaitējumu vai ciešanas, tostarp draudi veikt šādas darbības, piespiešana vai patvaļīga brīvības atņemšana neatkarīgi no tā, vai tā notiek sabiedriskās vai privātās dzīves ietvaros;

(b) "vardarbība ģimenē" ir jebkādi vardarbības akti, kas rada vai var radīt fizisku, seksuālu, psiholoģisku vai ekonomisku kaitējumu vai ciešanas un kas notiek ģimenē vai mājās, neatkarīgi no bioloģiskajām vai juridiskajām ģimenes saitēm, vai starp bijušajiem vai pašreizējiem laulātajiem vai partneriem, neatkarīgi no tā, vai likumpārkāpējam ir vai ir bijusi kopīga dzīvesvieta ar cietušo;

(c) "cietusī persona" ir jebkura persona neatkarīgi no bioloģiskā vai sociālā dzimuma — ja vien nav norādīts citādi —, kurai nodarīts kaitējums, ko tieši izraisījuši šīs direktīvas darbības jomā esoši vardarbības akti; šajā definīcijā ietilpst arī bērni, kas ir šādas vardarbības liecinieki;

(d) "kibervardarbība" ir jebkurš šīs direktīvas darbības jomā esošs vardarbības akts, ko pilnībā vai daļēji veic, palīdz veikt vai pastiprina, izmantojot informācijas un komunikācijas tehnoloģijas;

(e) “informācijas un komunikācijas tehnoloģijas” ir visi tehnoloģiskie rīki un resursi, ko izmanto, lai digitāli uzglabātu, radītu, kopīgotu informāciju vai apmainītos ar to, tostarp viedtālruņi, datori, sociālie tīkli un citas mediju lietotnes un pakalpojumi;

(f) “starpniecības pakalpojumu sniedzēji” ir *Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas*[17] (ES) GGGG/XXX [*Regula par digitālo pakalpojumu vienoto tirgu*] 2. panta f) punktā definēto pakalpojumu sniedzēji;

(g) “seksuāla uzmākšanās darbā” ir jebkāda veida nevēlama verbāla, neverbāla vai fiziska seksuāla rakstura rīcība, kura notiek darba, profesionālās darbības un pašnodarbinātības laikā, saistībā ar tām vai izriet no tām un kuras mērķis vai sekas ir cietušās personas cieņas aizskaršana, jo īpaši, radot iebiedējošu, naidīgu, degradējošu, pazemojošu vai aizskarošu vidi;

(h) “bērns” ir persona, kas ir jaunāka par 18 gadiem;

(i) “dzimumpilngadības vecums” ir vecums, līdz kuram saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir aizliegts iesaistīties seksuālās darbībās ar bērnu;

(j) “apgādājamais” ir cietušās personas bērns vai jebkura persona, kas nav likumpārkāpējs vai aizdomās turētais un kas dzīvo vienā mājsaimniecībā ar cietušo, un kurai cietusī persona nodrošina aprūpi un atbalstu.

2. NODAĻA

NOZIEDZĪGI NODARĪJUMI SAISTĪBĀ AR SIEVIEŠU UN BĒRNU SEKSUĀLU IZMANTOŠANU UN DATORNOZIEGUMI

5. pants
Izvarošana

1. Dalībvalstis nodrošina, ka par turpmāk norādīto tīšu rīcību ir piemērojams sods kā par noziedzīgu nodarījumu:

   (a) par iesaistīšanos ar sievieti bez viņas piekrišanas jebkādā vaginālā, anālā vai orālā seksuālā penetrācijā, izmantojot jebkuru ķermeņa daļu vai priekšmetu;

   (b) par panākšanu, ka sieviete bez viņas piekrišanas ar citu personu iesaistās jebkādā vaginālā, anālā vai orālā seksuālā penetrācijā, izmantojot jebkuru ķermeņa daļu vai priekšmetu.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka par aktu bez piekrišanas tiek uzskatīta tāda darbība, kas tiek veikta bez sievietes labprātīgas piekrišanas vai gadījumos, kad sievietei nav iespējas izrādīt brīvu gribu sava fiziskā vai garīgā stāvokļa dēļ, un tādējādi tiek izmantota viņas nespēja izrādīt brīvu gribu, piemēram, viņai esot bezsamaņas, intoksikācijas, miega, slimības, miesas bojājumu vai invaliditātes stāvoklī.

[17] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) YYYY/XXX par digitālo pakalpojumu vienoto tirgu (OV L …).

3. Piekrišanu var atsaukt jebkurā akta brīdī. Piekrišanas neesamību nevar atspēkot tikai ar sievietes klusēšanu, verbālu vai fizisku nepretošanos vai seksuālo uzvedību pagātnē.

6. pants

Sieviešu dzimumorgānu kropļošana

Dalībvalstis nodrošina, ka par turpmāk norādīto tīšu rīcību ir piemērojams sods kā par noziedzīgu nodarījumu:

(a) par lielo kaunuma lūpu (*labia majora*), mazo kaunuma lūpu (*labia minora*) vai klitora pilnīgu vai daļēju ekscīziju, infibulāciju vai jebkādu citu sakropļošanu;

(b) par sievietes vai meitenes piespiešanu vai panākšanu, lai tiktu veikta kāda no a) apakšpunktā minētajām darbībām.

7. pants

Intīma rakstura vai manipulētu materiālu kopīgošana bez piekrišanas

Dalībvalstis nodrošina, ka par turpmāk norādīto tīšu rīcību ir piemērojams sods kā par noziedzīgu nodarījumu:

(a) par citas personas intīmu attēlu, videomateriālu vai citu materiālu, kuros atspoguļotas seksuālas darbības, publiskošanu daudziem galalietotājiem ar informācijas un komunikācijas tehnoloģiju palīdzību bez attiecīgās personas piekrišanas;

(b) par attēlu, videomateriālu vai citu materiālu radīšanu vai manipulēšanu un pēc tam publiskošanu daudziem galalietotājiem ar informācijas un komunikācijas tehnoloģiju palīdzību bez attiecīgās personas piekrišanas, radot iespaidu, it kā šī cita persona būtu iesaistījusies seksuālās darbībās;

(c) par draudēšanu veikt a) un b) apakšpunktā minētās darbības, lai piespiestu citu personu veikt kādu konkrētu darbību, samierināties ar to vai atturēties no tās veikšanas.

8. pants

Kibervajāšana

Dalībvalstis nodrošina, ka par turpmāk norādīto tīšu rīcību ir piemērojams sods kā par noziedzīgu nodarījumu:

(a) par pastāvīgu iesaistīšanos pret citu personu vērstā draudošā vai iebiedējošā rīcībā, kurā tiek izmantotas informācijas un komunikācijas tehnoloģijas un kuras rezultāts ir attiecīgās personas bailes par savu vai savu apgādājamo personu drošību;

(b) par citas personas nepārtrauktu novērošanu bez šīs personas piekrišanas vai juridiskas atļaujas to darīt, izmantojot informācijas un komunikācijas tehnoloģijas, lai izsekotu vai uzraudzītu attiecīgās personas pārvietošanos un darbības;

(c) par citas personas persondatu publiskošanu daudziem galalietotājiem bez šīs personas piekrišanas, izmantojot informācijas un komunikācijas tehnoloģijas, ar mērķi mudināt šos galalietotājus radīt attiecīgajai personai fizisku kaitējumu vai būtisku psiholoģisku kaitējumu.

9. pants

Kiberuzmākšanās

Dalībvalstis nodrošina, ka par turpmāk norādīto tīšu rīcību ir piemērojams sods kā par noziedzīgu nodarījumu:

(a) par citai personai adresēta uzbrukuma, kurā iesaistītas trešās personas, iniciēšanu, ar informācijas un komunikācijas tehnoloģiju palīdzību daudziem galalietotājiem darot pieejamus draudus saturošus vai aizvainojošus materiālus un tādējādi nodarot būtisku psiholoģisku kaitējumu uzbrukuma skartajai personai;

(b) par piedalīšanos a) apakšpunktā minētajos uzbrukumos kopā ar trešām personām.

10. pants

Kiberkūdīšana uz vardarbību vai naidu

Dalībvalstis nodrošina, ka tīša kūdīšana uz vardarbību vai naidu pret personu grupu vai kādu locekli šādā grupā, kas definēta pēc bioloģiskā vai sociālā dzimuma, ar informācijas un komunikācijas tehnoloģiju starpniecību izplatot sabiedrībai šādu kūdīšanu saturošus materiālus, ir sodāma kā noziedzīgs nodarījums.

11. pants

Kūdīšana, palīdzēšana un atbalstīšana, mēģinājums

1. Dalībvalstis nodrošina, ka par kūdīšanu un par palīdzēšanu un atbalstīšanu, lai tiktu izdarīti 5.–9. pantā minētie noziedzīgie nodarījumi, ir piemērojams sods kā par noziedzīgu nodarījumu.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka mēģinājums izdarīt kādu no 5. un 6. pantā minētajiem noziedzīgiem nodarījumiem ir sodāms kā noziedzīgs nodarījums.

12. pants

Sodi

1. Dalībvalstis nodrošina, ka par 5.–11. pantā minētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem ir paredzēti iedarbīgi, samērīgi un atturoši kriminālsodi.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka par 5. pantā minēto noziedzīgo nodarījumu paredzētais maksimālais sods ir brīvības atņemšana uz vismaz 8 gadiem un — ja nodarījums izdarīts 13. pantā minētajos atbildību pastiprinošos apstākļos —, brīvības atņemšana uz vismaz 10 gadiem.

3. Dalībvalstis nodrošina, ka 5. pantā minētā noziedzīgā nodarījuma izdarītājs, kas iepriekš notiesāts par tāda paša veida nodarījumiem, obligāti piedalās 38. pantā minētajā intervences programmā.

4. Dalībvalstis nodrošina, ka par 6. pantā minēto noziedzīgo nodarījumu paredzētais maksimālais sods ir brīvības atņemšana uz vismaz 5 gadiem un — ja nodarījums izdarīts 13. pantā minētajos atbildību pastiprinošos apstākļos —, brīvības atņemšana uz vismaz 7 gadiem.

5. Dalībvalstis nodrošina, ka par 8. un 10. pantā minēto noziedzīgo nodarījumu izdarīšanu piemērojamais maksimālais sods ir brīvības atņemšana uz vismaz diviem gadiem.

6. Dalībvalstis nodrošina, ka par 7. un 9. pantā minēto noziedzīgo nodarījumu izdarīšanu piemērojamais maksimālais sods ir brīvības atņemšana uz vismaz vienu gadu.

13. pants
Atbildību pastiprinoši apstākļi

Ja vien turpmāk minētie apstākļi jau nav 5. līdz 10. pantā minēto noziedzīgo nodarījumu sastāva pazīmes, dalībvalstis nodrošina, ka par atbildību pastiprinošiem apstākļiem saistībā ar šiem nodarījumiem var uzskatīt šādus apstākļus:

(a) nodarījums vai cits noziedzīgs nodarījums — vardarbība pret sievietēm vai vardarbība ģimenē — ir izdarīts atkārtoti;

(b) nodarījums ir izdarīts pret personu, kas ir neaizsargāta īpašu apstākļu dēļ, piemēram, atkarības situācijas vai fiziskas, garīgas, intelektuālas vai sensorās invaliditātes stāvokļa dēļ, vai tā apstākļa rezultātā, ka šī persona dzīvo institucionālās aprūpes iestādē;

(c) nodarījums ir izdarīts pret bērnu;

(d) nodarījums ir izdarīts bērna klātbūtnē;

(e) nodarījumu izdarījušas divas vai vairākas personas, kuras rīkojušās kopīgi;

(f) pirms nodarījuma vai tā laikā notikusi ārkārtīgi smaga vardarbība;

(g) nodarījums ir izdarīts, izmantojot ieroci vai draudot to izmantot;

(h) nodarījums ir izdarīts, izmantojot spēku vai draudot pielietot spēku, vai ar piespiešanu;

(i) nodarījums ir izraisījis cietušās personas nāvi vai pašnāvību, vai smagu fizisku vai psiholoģisku kaitējumu cietušajai personai;

(j) likumpārkāpējs ir bijis iepriekš notiesāts par tāda paša rakstura nodarījumiem;

(k) nodarījums ir izdarīts pret bijušo vai pašreizējo laulāto vai partneri;

(l) nodarījumu ir izdarījis ģimenes loceklis vai persona, kas dzīvo kopā ar cietušo;

(m) nodarījums ir izdarīts, ļaunprātīgi izmantojot atzītu uzticību, autoritāti vai ietekmi;

(n) nodarījums ir ticis filmēts, fotografēts vai citādi fiksēts, un likumpārkāpējs to ir publiskojis;

(o) nodarījums ir izdarīts, panākot, ka cietusī persona uzņem, lieto narkotikas, alkoholu vai citas apreibinošas vielas vai nonāk to ietekmē.

14. pants
Jurisdikcija

1. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai noteiktu savu jurisdikciju attiecībā uz 5. līdz 11. pantā minētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem, ja:

(a) nodarījums ir pilnībā vai daļēji izdarīts to teritorijā;

(b) nodarījumu izdarījis to valstspiederīgais.

2. Ja dalībvalsts pieņem lēmumu noteikt plašāku jurisdikciju attiecībā uz 5. līdz 11. pantā minētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem, kas izdarīti ārpus tās teritorijas, tā informē Komisiju jebkurā no šādām situācijām:

(c) ja nodarījums ir izdarīts pret tās valstspiederīgo vai personu, kura ir pastāvīgais iedzīvotājs tās teritorijā;

(d) ja likumpārkāpējs ir pastāvīgais iedzīvotājs tās teritorijā.

3. Dalībvalstis nodrošina, ka to jurisdikcija attiecībā uz 7. līdz 10. pantā minētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem ietver situācijas, kad nodarījums ir izdarīts, izmantojot informācijas un komunikācijas tehnoloģijas, kurām piekļūst no to teritorijas, neatkarīgi no tā, vai starpniecības pakalpojumu sniedzējs atrodas to teritorijā.

4. Gadījumos, kas minēti 1. punkta b) apakšpunktā, katra dalībvalsts nodrošina, ka tās jurisdikcijas īstenošana nav atkarīga no nosacījuma, ka darbības ir sodāmas kā noziedzīgi nodarījumi tajā valstī, kurā tās veiktas.

5. Gadījumos, kas minēti 1. punkta b) apakšpunktā, dalībvalstis nodrošina, ka to jurisdikcijas īstenošana nav atkarīga no nosacījuma, ka kriminālvajāšanu var sākt, tikai pamatojoties uz cietušās personas iesniegumu vietā, kur noziedzīgais nodarījums ir izdarīts, vai pamatojoties uz oficiālu tās valsts paziņojumu, kurā ir izdarīts noziedzīgais nodarījums.

15. pants

Noilguma termiņi

1. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai paredzētu tādu noilguma termiņu, kas ļauj veikt 5. līdz 11. pantā minēto noziedzīgo nodarījumu izmeklēšanu, kriminālvajāšanu, tiesāšanu un tiesas nolēmumu pieņemšanu pietiekami ilgu laiku pēc minēto noziedzīgo nodarījumu izdarīšanas.

2. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai 5. pantā minētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem paredzētu noilguma termiņu, kas ir vismaz 20 gadi no nodarījuma izdarīšanas brīža.

3. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai 6. pantā minētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem paredzētu noilguma termiņu, kas ir vismaz 10 gadi no nodarījuma izdarīšanas brīža.

4. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai 7. un 9. pantā minētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem paredzētu noilguma termiņu vismaz 5 gadus pēc tam, kad noziedzīgais nodarījums ir izbeigts vai cietusī persona uzzinājusi par to.

5. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai 8. pantā un 10. pantā minētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem paredzētu noilguma termiņu vismaz 7 gadus pēc tam, kad noziedzīgais nodarījums ir izbeigts vai cietusī persona uzzinājusi par to.

6. Turklāt, ja cietušais ir bērns, noilguma termiņš nesākas, pirms cietušais nav sasniedzis 18 gadu vecumu.

3. NODAĻA

CIETUŠO AIZSARDZĪBA UN TIESU IESTĀŽU PIEEJAMĪBA

16. pants

Ziņošana par vardarbību pret sievietēm vai vardarbību ģimenē

1. Papildus cietušo tiesībām, iesniedzot sūdzību saskaņā ar Direktīvas 2012/29/ES 5. pantu, dalībvalstis nodrošina, ka cietušās personas var viegli un pieejamā veidā ziņot kompetentajām iestādēm par noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar vardarbību pret sievietēm vai vardarbību ģimenē. Tas ietver iespēju ziņot par noziedzīgiem nodarījumiem tiešsaistē vai izmantojot citas informācijas un komunikācijas tehnoloģijas, tostarp iespēju iesniegt pierādījumus, jo īpaši attiecībā uz ziņošanu par kibervardarbības noziedzīgiem nodarījumiem.

2. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai mudinātu jebkuru personu, kas zina vai kam labticīgi ir aizdomas par to, ka ir notikuši vardarbības pret sievietēm vai vardarbības ģimenē nodarījumi vai ka ir gaidāmi turpmāki vardarbības akti, ziņot par to kompetentajām iestādēm.

3. Dalībvalstis nodrošina, ka valsts tiesību aktos attiecīgajiem speciālistiem, piemēram, veselības aprūpes speciālistiem, paredzētie konfidencialitātes noteikumi nerada šķēršļus ziņošanai kompetentajām iestādēm, ja šiem speciālistiem ir pamatots iemesls uzskatīt, ka pastāv nenovēršams nopietna fiziska kaitējuma risks kādai personai, jo pret viņu tiks izdarīts kāds no šīs direktīvas darbības jomā esošajiem nodarījumiem. Ja cietušais ir bērns, attiecīgajiem speciālistiem ir iespēja ziņot kompetentajām iestādēm gadījumos, kad viņiem ir pamatots iemesls uzskatīt, ka ir izdarīts nopietns vardarbības akts, uz kuru attiecas šī direktīva, vai ir sagaidāmi turpmāki nopietnas vardarbības akti.

4. Ja bērni ziņo par noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar vardarbību pret sievietēm vai vardarbību ģimenē, dalībvalstis nodrošina, ka ziņošanas procedūras ir drošas, konfidenciālas, izstrādātas un pieejamas bērniem piemērotā veidā un valodā atbilstoši viņu vecumam un briedumam. Ja nodarījums ir saistīts ar personu, kam ir vecāku atbildība, dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka ziņošanai nav nepieciešama šīs personas piekrišana.

5. Dalībvalstis nodrošina, ka kompetentajām iestādēm, kas kontaktējas ar cietušo personu, kura ziņo par vardarbības pret sievietēm vai vardarbības ģimenē nodarījumiem, ir aizliegts nosūtīt kompetentajām migrācijas iestādēm persondatus, kas attiecas uz cietušās personas uzturēšanās statusu, vismaz līdz 18. pantā minētā pirmā individuālā novērtējuma pabeigšanai.

17. pants

Izmeklēšana un saukšana pie atbildības

1. Dalībvalstis nodrošina, ka personām, vienībām vai dienestiem, kas izmeklē vardarbību pret sievietēm vai vardarbību ģimenē un veic kriminālvajāšanu, ir pietiekamas zināšanas un efektīvi instrumenti, lai efektīvi izmeklētu šādus noziegumus un sauktu par tiem pie atbildības, jo īpaši, lai vāktu, analizētu un nodrošinātu elektroniskus pierādījumus kibervardarbības gadījumos.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka paziņojumus par vardarbības pret sievietēm vai vardarbības ģimenē nodarījumiem nekavējoties apstrādā un nosūta kriminālvajāšanas un izmeklēšanas jomā kompetentajām iestādēm.

3. Kompetentās iestādes nekavējoties un efektīvi reģistrē un izmeklē apgalvojumus par vardarbību pret sievietēm vai vardarbību ģimenē un nodrošina, ka visos gadījumos tiek iesniegta oficiāla sūdzība.

4. Kompetentās iestādes nekavējoties nosūta cietušās personas pie attiecīgajiem 27., 28. un 29. pantā minētajiem veselības aprūpes speciālistiem vai atbalsta dienestiem, lai palīdzētu iegūt pierādījumus (jo īpaši seksuālas vardarbības gadījumos), ja cietusī persona vēlas izvirzīt apsūdzību un izmantot šādus pakalpojumus.

5. Izmeklēšana vai kriminālvajāšana par 5. pantā minētajiem nodarījumiem nav atkarīga no cietušās personas vai tās pārstāvja ziņošanas vai apsūdzības, un kriminālprocess turpinās pat tad, ja ziņojums vai apsūdzība ir atsaukta.

18. pants

Individuāls novērtējums, lai noteiktu cietušo vajadzību pēc aizsardzības

1. Saistībā ar individuālo novērtējumu, kas jāveic saskaņā ar Direktīvas 2012/29/ES 22. pantu, dalībvalstis nodrošina, ka attiecībā uz cietušajām personām, uz kurām attiecas šī direktīva, tiek novērtēti šā panta 2. līdz 7. punktā izklāstītie papildu elementi.

2. Šo individuālo novērtējumu sāk pēc tam, kad cietusī persona pirmo reizi sazinās ar kompetentajām iestādēm. Kompetentās tiesu iestādes vēlākais kriminālprocesa sākumā pārbauda, vai ir veikts novērtējums. Ja šāda novērtējuma nav, tās šādu situāciju novērš, pēc iespējas ātrāk veicot novērtējumu.

3. Individuālajā novērtējumā galvenā uzmanība tiek pievērsta riskam, ko rada likumpārkāpējs vai aizdomās turētais, t. sk. atkārtotas vardarbības riskam, miesas bojājumu riskam, ieroču izmantošanai, tam, ka likumpārkāpējs vai aizdomās turētā persona dzīvo kopā ar cietušo, likumpārkāpēja vai aizdomās turētā narkotiku vai alkohola pārmērīgai lietošanai, vardarbībai pret bērniem, garīgās veselības problēmām vai vajāšanas uzvedībai.

4. Novērtējumā ņem vērā cietušās personas individuālos apstākļus, tostarp to, vai cietusī persona piedzīvo diskrimināciju dzimuma un citu iemeslu kombinācijas dēļ un tāpēc saskaras ar paaugstinātu vardarbības risku, kā arī pašas cietušās personas viedokli un situācijas vērtējumu. To veic cietušās personas interesēs, īpašu uzmanību pievēršot vajadzībai izvairīties no sekundāras vai atkārtotas viktimizācijas.

5. Dalībvalstis nodrošina, ka, pamatojoties uz individuālo novērtējumu, tiek veikti atbilstīgi aizsardzības pasākumi, piemēram:

   (a) pasākumi, kas minēti Direktīvas 2012/29/ES 23. un 24. pantā;

   (b) ārkārtas lieguma un ierobežojošu vai aizsardzības rīkojumu izdošana saskaņā ar šīs direktīvas 21. pantu;

   (c) turpmāki pasākumi, lai kontrolētu likumpārkāpēja vai aizdomās turētā uzvedību, jo īpaši saskaņā ar šīs direktīvas 38. pantu.

6. Individuālo novērtējumu veic sadarbībā ar visām attiecīgajām kompetentajām iestādēm atkarībā no procedūras posma un ar attiecīgajiem atbalsta dienestiem,

piemēram, cietušo aizsardzības centriem un sieviešu patversmēm, sociālajiem dienestiem un veselības aprūpes speciālistiem.

7. Kompetentās iestādes regulāri atjaunina individuālo novērtējumu, lai nodrošinātu, ka aizsardzības pasākumi ir saistīti ar cietušās personas aktuālo situāciju. Tas ietver novērtējumu par to, vai nepieciešams pielāgot vai veikt aizsardzības pasākumus, jo īpaši saskaņā ar 21. pantu.

8. Arī bez 1.–6. punktā minētā novērtējuma veikšanas tiek uzskatīts, ka cietušās personas apgādājamajiem ir specifiskas aizsardzības vajadzības.

19. pants

Individuāls novērtējums, lai noteiktu cietušo vajadzību pēc atbalsta

1. Dalībvalstis nodrošina, ka, ņemot vērā 18. pantā minēto individuālo novērtējumu, kompetentās iestādes izvērtē cietušās personas un viņas apgādājamo individuālās vajadzības pēc 4. nodaļā paredzētā atbalsta.

2. Individuālajam novērtējumam par vajadzību pēc atbalsta saskaņā ar šā panta 1. punktu piemēro18. panta 4. un 7. punktu.

20. pants

Nosūtīšana uz atbalsta dienestiem

1. Ja 18. un 19. pantā minētajos novērtējumos ir konstatētas specifiskas atbalsta vai aizsardzības vajadzības vai ja cietusī persona lūdz atbalstu, dalībvalstis nodrošina, ka atbalsta dienesti sazinās ar cietušajām personām, lai piedāvātu atbalstu.

2. Kompetentās iestādes laikus un koordinēti atbild uz aizsardzības un atbalsta pieprasījumiem.

3. Vajadzības gadījumā tās var nosūtīt cietušos bērnus, tostarp lieciniekus, uz atbalsta dienestiem bez personas, kam ir vecāku atbildība, iepriekšējas piekrišanas.

4. Dalībvalstis nodrošina, ka attiecīgie persondati par cietušo personu un tās situāciju tiek nosūtīti attiecīgajiem atbalsta dienestiem, ja tas ir nepieciešams, lai nodrošinātu, ka cietusī persona saņem pienācīgu atbalstu un aizsardzību. Šāda nosūtīšana notiek, ievērojot konfidencialitāti.

5. Atbalsta dienesti glabā persondatus tik ilgi, cik nepieciešams atbalsta pakalpojumu sniegšanai, un jebkurā gadījumā ne ilgāk kā 12 mēnešus pēc pēdējā kontakta starp atbalsta dienestu un cietušo personu.

21. pants

Ārkārtas lieguma, ierobežojoši un aizsardzības rīkojumi

1. Dalībvalstis nodrošina, ka situācijās, kad cietušās personas vai tās apgādājamo veselība vai drošība ir tieši apdraudēta, kompetentās iestādes izdod rīkojumus, kas adresēti likumpārkāpējam vai aizdomās turētajam par vardarbību, uz kuru attiecas šī direktīva, lai uz pietiekamu laiku atbrīvotu cietušās personas vai tās apgādājamo dzīvesvietu un aizliegtu likumpārkāpējam vai aizdomās turētajam ierasties cietušās personas dzīvesvietā vai iekļūt cietušās personas darbavietā, vai jebkādā veidā sazināties ar cietušo vai viņas apgādājamajiem. Šādiem rīkojumiem ir tūlītēja iedarbība, un tie nav atkarīgi no tā, vai cietusī persona ziņo par noziedzīgo nodarījumu.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka kompetentās iestādes var izdot ierobežojošus vai aizsardzības rīkojumus, lai cietušajām personām vai viņu apgādājamajiem nodrošinātu ilgtermiņa aizsardzību pret jebkādu vardarbību, uz ko attiecas šī direktīva, tostarp aizliedzot vai ierobežojot likumpārkāpēja konkrētu bīstamu uzvedību.

3. Dalībvalstis nodrošina, ka kompetentās iestādes informē cietušās personas par iespēju pieteikties ārkārtas lieguma un ierobežojošu vai aizsardzības rīkojumu izdošanai, kā arī par iespēju lūgt aizsardzības rīkojumu pārrobežu atzīšanu saskaņā ar Direktīvu 2011/99/ES vai Regulu (ES) Nr. 606/2013.

4. Par visiem ārkārtas lieguma vai ierobežojošu un aizsardzības rīkojumu pārkāpumiem piemēro iedarbīgus, samērīgus un atturošus krimināl sodus vai citus juridiskus sodus.

5. Šis pants neuzliek dalībvalstīm pienākumu grozīt savas valsts sistēmas attiecībā uz ārkārtas lieguma rīkojumu un aizsardzības rīkojumu kvalificēšanu par tādiem, uz kuriem attiecas krimināltiesības, civiltiesības vai administratīvās tiesības.

22. pants **Cietušās personas privātās dzīves aizsardzība**

Neskarot tiesības uz aizstāvību, dalībvalstis nodrošina, ka krimināl izmeklēšanā un tiesvedībā nav atļauti jautājumi, informācijas un pierādījumu iegūšana par cietušās personas seksuālo uzvedību pagātnē vai par citiem ar to saistītiem cietušās personas privātās dzīves aspektiem.

23. pants **Vadlīnijas tiesībaizsardzības un tiesu iestādēm**

Dalībvalstis izdod vadlīnijas kompetentajām iestādēm, kas darbojas krimināl procesā, tai skaitā prokuratūrām un tiesām, attiecībā uz vardarbības pret sievietēm vai vardarbības ģimenē gadījumiem. Šajās vadlīnijās iekļauj norādījumus:

(a) kā nodrošināt visu šādas vardarbības veidu pienācīgu identificēšanu;

(b) kā veikt individuālo novērtējumu saskaņā ar 18. un 19. pantu;

(c) kā aprūpēt cietušās personas, ņemot vērā konkrētās traumas, dzimumsensitīvā un, attiecīgā gadījumā, bērnam piemērotā veidā;

(d) kā nodrošināt, lai procesa rezultātā tiktu novērsta sekundāra vai atkārtota viktimizācija;

(e) kā nodrošināt labāku aizsardzību un vajadzīgo atbalstu cietušajām personām, kas piedzīvo diskrimināciju dzimuma un citu iemeslu kombinācijas dēļ;

(f) kā izvairīties no dzimumu stereotipiem;

(g) kā nosūtīt cietušās personas uz atbalsta dienestiem, nodrošināt pienācīgu aprūpi cietušajām personām un kā izskatīt vardarbības pret sievietēm vai vardarbības ģimenē gadījumus.

24. pants **Valstu struktūru un līdztiesības iestāžu loma**

1. Dalībvalstis izraugās un veic vajadzīgos pasākumus, lai struktūra vai struktūras varētu veikt šādus uzdevumus:

(a) sniegt neatkarīgu palīdzību un konsultācijas personām, kas cietušas no vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē;

(b) publicēt neatkarīgus ziņojumus un sniegt ieteikumus par jebkādiem ar šādu vardarbību saistītiem jautājumiem;

(c) apmainīties ar pieejamo informāciju ar attiecīgām Eiropas struktūrām, piemēram, Eiropas Dzimumu līdztiesības institūtu.

Šīs struktūras var būt daļa no līdztiesības iestādēm, kas izveidotas saskaņā ar Direktīvu 2004/113/EK, 2006/54/EK un 2010/41/ES.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka 1. punktā minētās struktūras ar cietušās personas piekrišanu var rīkoties viena vai vairāku vardarbībā pret sievietēm vai vardarbībā ģimenē cietušo personu vārdā vai to atbalstam tiesvedībā, t. sk. attiecībā uz 26. pantā minētās kompensācijas pieteikumu un 25. pantā minētā tiešsaistes satura izņemšanu.

25. pants **Pasākumi konkrētu tiešsaistes materiālu izņemšanai**

1. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu 7. panta a) un b) punktā, 8. panta c) punktā, 9. un 10. pantā minētā materiāla ātru izņemšanu. Minētie pasākumi ietver iespēju to kompetentajām tiesu iestādēm pēc cietušās personas pieteikuma izdot attiecīgajiem starpniecības pakalpojumu sniedzējiem adresētus saistošus juridiskus rīkojumus izņemt šādu materiālu vai atspējot piekļuvi tam.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka 1. punktā minētos rīkojumus var izdot pagaidu noregulējuma tiesvedībā, pat pirms tiek izbeigts jebkurš kriminālprocess par 7. panta a) un b) punktā, 8. panta c) punktā, 9. pantā vai 10. pantā minētajiem nodarījumiem, ja tiesu iestāde, kurā celta prasība, uzskata, ka:

(a) tai ir iesniegti pietiekami pierādījumi, lai pamatotu secinājumu, ka attiecībā uz pieteikuma iesniedzēju, domājams, ir notikusi 7. panta a) un b) punktā, 8. panta c) punktā, 9. pantā vai 10. pantā minētā rīcība un ka materiāls, par kuru iesniegts pieteikums, ir minētajos pantos minēts materiāls;

(b) minētā materiāla izņemšana ir nepieciešama, lai novērstu vai ierobežotu būtisku kaitējumu cietušajai personai;

(c) ar iespējamo materiāla izņemšanu saistītās citu iesaistīto personu tiesības un intereses nav tādas, kas ir svarīgākas par cietušās personas tiesībām un interesēm saistībā ar izņemšanu.

3. Dalībvalstis nodrošina, ka 1. un 2. punktā minētie rīkojumi ir spēkā atbilstošu laikposmu, kas nepārsniedz vienu gadu, un to spēkā esības termiņu pēc cietušās personas pieteikuma var pagarināt par atbilstošu papildu laikposmu, ja attiecīgā tiesu iestāde uzskata, ka joprojām ir spēkā 2. punkta nosacījumi. Tomēr dalībvalstis nodrošina, ka tad, ja kriminālprocess par 7. panta a) un b) punktā, 8. panta c) punktā, 9. pantā vai 10. pantā minētajiem nodarījumiem tiek izbeigts, nekonstatējot šādu nodarījumu, attiecīgie rīkojumi tiek atzīti par spēkā neesošiem un par to tiek informēts attiecīgais starpniecības pakalpojumu sniedzējs.

4. Dalībvalstis nodrošina, ka rīkojumi un citi 1. un 2. punktā minētie pasākumi tiek īstenoti, ievērojot pārredzamas procedūras, un ka tiem piemēro atbilstīgus aizsardzības pasākumus, jo īpaši, lai nodrošinātu, ka minētie rīkojumi un citi

pasākumi nepārsniedz to, kas ir nepieciešams, un ir samērīgi un ka tiek pienācīgi ņemtas vērā visu iesaistīto personu tiesības un intereses.

5. Dalībvalstis nodrošina, ka attiecīgie starpniecības pakalpojumu sniedzēji nepieciešamības gadījumā informē attiecīgo pakalpojumu galalietotājus par iemesliem, kuru dēļ ir izņemts materiāls vai atspējota piekļuve saskaņā ar rīkojumiem vai citiem 1. un 2. punktā minētajiem pasākumiem, un ka minētajiem lietotājiem ir pieejami tiesiskās aizsardzības līdzekļi.

6. Dalībvalstis nodrošina, ka materiāla izņemšana vai piekļuves atspējošana, ievērojot 1. un 2. punktā minētos rīkojumus vai citus pasākumus, neliedz kompetentajām iestādēm iegūt vai nodrošināt pierādījumus, kas vajadzīgi 7. panta, a) un b) apakšpunktā, 8. panta c) punktā, 9. pantā vai 10. pantā minēto nodarījumu izmeklēšanai un saukšanai pie atbildības par tiem.

26. pants **Kompensācijas no likumpārkāpējiem**

1. Dalībvalstis nodrošina, ka cietušajam ir tiesības pieprasīt no likumpārkāpējiem pilna apmēra atlīdzību par kaitējumu, ko radījusi jebkāda veida vardarbība pret sievietēm vai vardarbība ģimenē.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka cietušās personas kriminālprocesa gaitā var saņemt lēmumu par kompensāciju.

3. Kompensācija rada cietušajām personām tādus apstākļus, kādi tām būtu bijuši, ja nodarījums nebūtu ticis izdarīts, ņemot vērā to, cik smagas ir sekas cietušajai personai. Kompensācijai nenosaka maksimālo robežu.

4. Atlīdzība par nodarīto kaitējumu ietver izmaksas par veselības aprūpes pakalpojumiem, atbalsta pakalpojumiem, rehabilitāciju, ienākumu zaudējumu un citas pamatotas izmaksas, kas radušās nodarījuma rezultātā vai tā seku pārvaldīšanas rezultātā. Noteiktā atlīdzības summa ietver arī kompensāciju par fizisko, psiholoģisko un morālo kaitējumu.

5. Noilguma termiņš kompensācijas prasības celšanai ir vismaz 5 gadi no nodarījuma izdarīšanas brīža.

   Seksuālas vardarbības gadījumā noilguma termiņš nav mazāks par 10 gadiem.

   Noilguma termiņš kompensācijas prasības celšanai par noziedzīgiem nodarījumiem, kas minēti 7. pantā, sākas no brīža, kad cietusī persona ir uzzinājusi par nodarījumu.

   Noilguma termiņš nesākas, kamēr likumpārkāpējam un cietušajai personai ir kopīgas mājas. Turklāt, ja cietušais ir bērns, noilguma termiņš nesākas, pirms cietušais nav sasniedzis 18 gadu vecumu.

   Noilguma termiņu pārtrauc vai aptur uz laiku, kamēr notiek tiesvedība par nodarījumu.

4. NODAĻA

ATBALSTS CIETUŠAJĀM PERSONĀM

27. pants **Specializēts atbalsts cietušajām personām**

1. Dalībvalstis nodrošina, ka personām, kas cietušas no vardarbības, uz ko attiecas šī direktīva, ir pieejami Direktīvas 2012/29/ES 9. panta 3. punktā minētie specializēta atbalsta dienestu pakalpojumi. Specializēta atbalsta dienesti nodrošina:

   (a) konsultācijas un informāciju par jebkādiem attiecīgiem juridiskiem vai praktiskiem jautājumiem, kas ir kļuvuši aktuāli nozieguma rezultātā, tostarp par mājokļu, izglītības, apmācības un palīdzības pieejamību, lai turpinātu vai atrastu jaunu darbu;

   (b) nosūtīšanu uz medicīniskām kriminālistikas ekspertīzēm;

   (c) atbalstu kibervardarbībā cietušām personām, tostarp konsultācijas par tiesiskās aizsardzības līdzekļiem un pasākumiem ar noziegumu saistīta tiešsaistes satura dzēšanai.

2. Šā panta 1. punktā minēto specializēto atbalstu piedāvā sniegt personiski, un tas ir viegli pieejams, t. sk. tiešsaistē vai ar citiem piemērotiem līdzekļiem, piemēram, izmantojot informācijas un komunikācijas tehnoloģijas, kuri pielāgoti vardarbībā pret sievietēm un vardarbībā ģimenē cietušo vajadzībām.

3. Dalībvalstis nodrošina pietiekamus cilvēkresursus un finanšu resursus, lai sniegtu 1. punktā minētos pakalpojumus, jo īpaši tos, kas minēti c) apakšpunktā, tostarp, ja šādus pakalpojumus sniedz nevalstiskas organizācijas.

4. Dalībvalstis nodrošina aizsardzības un specializētā atbalsta pakalpojumus, kas vajadzīgi, lai vienās un tajās pašās telpās visaptveroši gādātu par cietušo dažādajām vajadzībām, vai arī šādus pakalpojumus koordinē ar centrālā kontaktpunkta starpniecību vai nodrošina centralizētu tiešsaistes piekļuvi šādiem pakalpojumiem. Šāds kombinēts pakalpojumu piedāvājums ietver vismaz tiešu medicīnisko aprūpi un sociālos pakalpojumus, psihosociālo atbalstu, juridiskos un policijas dienestu pakalpojumus.

5. Dalībvalstis izdod vadlīnijas un protokolus veselības aprūpes un sociālo pakalpojumu speciālistiem par to, kā noteikt un sniegt pienācīgu atbalstu visu veidu vardarbībā pret sievietēm un vardarbībā ģimenē cietušajām personām, tostarp par cietušo nosūtīšanu uz attiecīgajiem atbalsta dienestiem. Šādās vadlīnijās un protokolos arī norāda, kā gādāt par to cietušo personu specifiskajām vajadzībām, kuras ir pakļautas paaugstinātam šādas vardarbības riskam, jo saskaras ar diskrimināciju dzimuma un citu diskriminācijas iemeslu kombinācijas dēļ.

6. Dalībvalstis nodrošina, ka specializēta atbalsta pakalpojumi personām, kas cietušas no vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē, turpina būt pilnībā pieejami arī krīzes laikā, piemēram, veselības krīzes vai citās ārkārtas situācijās.

7. Dalībvalstis nodrošina, ka specializēta atbalsta pakalpojumi cietušajām personām ir pieejami pirms kriminālprocesa, tā laikā un pienācīgu laiku pēc tā.

28. pants

Specializēts atbalsts no seksuālas vardarbības cietušām personām

1. Dalībvalstis nodrošina pienācīgi aprīkotus, viegli pieejamus izvarošanas upuru krīzes centrus vai seksuālas vardarbības upuru palīdzības centrus, lai nodrošinātu efektīvu atbalstu seksuālā vardarbībā cietušām personām, tostarp palīdzot saglabāt un dokumentēt pierādījumus. Šie centri pēc nodarījuma izdarīšanas un tik ilgi, cik nepieciešams pēc tam, nodrošina medicīnisko un kriminālistikas ekspertīzi, atbalstu traumas pārvarēšanai un psiholoģiskās konsultācijas. Ja cietušais ir bērns, šādus pakalpojumus sniedz bērniem piemērotā veidā.

2. Pakalpojumi, kas minēti 1. punktā, ir pieejami bez maksas un tiem var piekļūt katru nedēļas dienu. Tie var būt daļa no 27. pantā minētajiem pakalpojumiem.

3. Dalībvalstis nodrošina šo pakalpojumu pietiekamu ģeogrāfisko sadalījumu un kapacitāti visā savā teritorijā.

4. 27. panta 3. un 6. punktu piemēro atbalsta sniegšanai no seksuālās vardarbības cietušām personām.

29. pants

Specializēts atbalsts no sieviešu dzimumorgānu kropļošanas cietušām personām

1. Dalībvalstis nodrošina efektīvu un vecumam atbilstošu atbalstu personām, kas cietušas no sieviešu dzimumorgānu kropļošanas, t. sk. nodrošinot ginekoloģisku, seksoloģisku, psiholoģisku un traumatoloģisku aprūpi un konsultācijas, kas pielāgotas šādu cietušo specifiskajām vajadzībām, pēc nodarījuma izdarīšanas un tik ilgi, cik nepieciešams vēlāk. Tas ietver arī informācijas sniegšanu par valsts slimnīcām, kurās veic klitora rekonstrukcijas operāciju. Šādu atbalstu var sniegt 28. pantā minētie palīdzības centri vai jebkurš cits specializēts veselības centrs.

2. Šīs direktīvas 27. panta 3. un 6. punktu un 28. panta 2. punktu piemēro atbalsta sniegšanai no sieviešu dzimumorgānu kropļošanas cietušām personām.

30. pants

Specializēts atbalsts no seksuālas uzmākšanās darbā cietušām personām

Dalībvalstis nodrošina, ka no seksuālas uzmākšanās darbā cietušām personām un darba devējiem ir pieejami ārēju konsultantu pakalpojumi. Šie pakalpojumi ietver konsultācijas par šādu gadījumu pienācīgu izskatīšanu darbavietā, par tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, kas ir pieejami darba devējam, lai atbrīvotos no likumpārkāpēja klātbūtnes darbavietā, un iespēju savlaicīgi panākt izlīgumu, ja cietusī persona to vēlas.

31. pants **Palīdzības tālruņa līnijas cietušajām personām**

1. Dalībvalstis izveido valsts mēroga visu diennakti pieejamas (“24/7”) bezmaksas palīdzības tālruņa līnijas, kas sniedz konsultācijas personām, kuras cietušas no vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē. Konsultācijas sniedz konfidenciāli vai pienācīgi ņemot vērā cietušo anonimitāti. Dalībvalstis nodrošina šāda

pakalpojuma sniegšanu, izmantojot arī citas informācijas un komunikācijas tehnoloģijas, tostarp tiešsaistes lietotnes.

2. Dalībvalstis veic atbilstīgus pasākumus, lai nodrošinātu 1. punktā minēto pakalpojumu pieejamību galalietotājiem ar invaliditāti, tostarp sniedzot atbalstu viegli saprotamā valodā. Minētie pakalpojumi ir pieejami saskaņā ar elektronisko sakaru pakalpojumu piekļūstamības prasībām, kas noteiktas Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2019/882[18] I pielikumā.

3. Šīs direktīvas 27. panta 3. un 6. punktu piemēro palīdzības tālruņa līniju nodrošināšanai un atbalsta sniegšanai, izmantojot informācijas un komunikācijas tehnoloģijas saskaņā ar šo pantu.

4. [Dalībvalstis nodrošina, ka 1. punktā minētie pakalpojumi personām, kuras cietušas no vardarbības pret sievietēm, tiek sniegti pa ES līmenī saskaņotu tālruņa numuru "116 016" un ka galalietotāji ir pienācīgi informēti par šāda numura esību un izmantošanu.]

32. pants **Patversmes un citas pagaidu izmitināšanas vietas**

1. Patversmes un citas piemērotas pagaidu izmitināšanas vietas, kas paredzētas Direktīvas 2012/29/ES 9. panta 3. punkta a) apakšpunktā, atbilst no vardarbības ģimenē un seksuālas vardarbības cietušo sieviešu specifiskajām vajadzībām. Tajās šīm sievietēm tiek palīdzēts atgūties, nodrošinot pienācīgus un piemērotus dzīves apstākļus, lai varētu atgrieztos patstāvīgā dzīvē.

2. Patversmes un citas piemērotas pagaidu izmitināšanas vietas ir aprīkotas tā, lai atbilstu bērnu, tostarp cietušo bērnu, specifiskajām vajadzībām.

3. Patversmes un citas piemērotas pagaidu izmitināšanas vietas ir pieejamas cietušajām personām neatkarīgi no viņu valstspiederības, pilsonības, dzīvesvietas vai uzturēšanās statusa.

4. Šīs direktīvas 27. panta 3. un 6. punktu piemēro patversmēm un citām piemērotām pagaidu izmitināšanas vietām.

33. pants **Atbalsts cietušajiem bērniem**

1. Dalībvalstis nodrošina, ka bērniem tiek sniegts īpašs pienācīgs atbalsts, tiklīdz kompetentajām iestādēm ir pamatots iemesls uzskatīt, ka bērni varētu būt bijuši pakļauti, tostarp, bijuši liecinieki vardarbībai pret sievietēm vai vardarbībai ģimenē. Atbalsts bērniem ir specializēts un vecumam atbilstošs, ievērojot bērna intereses.

2. Cietušajiem bērniem nodrošina vecumam atbilstošu medicīnisko aprūpi, emocionālu, psihosociālu, psiholoģisku un izglītojošu atbalstu, kā arī jebkādu citu piemērotu atbalstu, kas īpaši pielāgots vardarbības ģimenē situācijām.

3. Ja ir nepieciešams nodrošināt pagaidu izmitināšanu, bērnus prioritārā kārtā izmitina kopā ar citiem ģimenes locekļiem, jo īpaši ar nevardarbīgiem vecākiem, pastāvīgā

[18] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/882 (2019. gada 17. aprīlis) par produktu un pakalpojumu piekļūstamības prasībām, OV L 151, 7.6.2019., 70.–115. lpp.

vai pagaidu mājoklī, kurā ir pieejami atbalsta pakalpojumi. Ievietošana patversmēs ir galējais līdzeklis.

34. pants **Bērnu drošība**

Dalībvalstis izveido un uztur drošas vietas, kur pieejama drošas kontaktēšanās iespēja starp bērnu un personu, kurai ir vecāku atbildība un kura ir likumpārkāpēja vai tiek turēta aizdomās par vardarbību pret sievietēm vai vardarbību ģimenē, ciktāl šai personai ir saskarsmes tiesības. Dalībvalstis nodrošina uzraudzību, ko attiecīgā gadījumā un ievērojot bērna intereses, veic apmācīti speciālisti.

35. pants **Mērķtiecīgs atbalsts cietušajām personām ar specifiskām vajadzībām un riska grupām**

1. Dalībvalstis nodrošina īpaša atbalsta sniegšanu cietušajām personām, kurām ir paaugstināts risks piedzīvot vardarbību pret sievietēm vai vardarbību ģimenē, piemēram, sievietēm ar invaliditāti, lauku apvidos dzīvojošām sievietēm, sievietēm ar apgādājamās personas uzturēšanās statusu vai atļauju, migrantēm bez dokumentiem, sievietēm, kas lūdz starptautisko aizsardzību, sievietēm, kas bēg no bruņotiem konfliktiem, bezpajumtniecēm, sievietēm ar rases vai etnisko piederību minoritātei, seksuālo pakalpojumu sniedzējām, aizturēšanā esošām sievietēm vai vecāka gadagājuma sievietēm.
2. Atbalsta dienestiem saskaņā ar 27.–32. pantu ir pietiekamas spējas izmitināt cietušos ar invaliditāti, ņemot vērā viņu specifiskās vajadzības, tostarp sniegt personīgu palīdzību.
3. Atbalsta pakalpojumi ir pieejami trešo valstu valstspiederīgajām personām, kas cietušas no vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē, tostarp starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējiem, personām bez dokumentiem un aizturētām personām, uz kurām attiecas atgriešanas procedūras. Dalībvalstis nodrošina, ka aizturēšanas telpās trešo valstu valstspiederīgajiem, uz kuriem attiecas atgriešanas procedūras, cietušās personas, kuras to pieprasa, var uzturēties atsevišķi no cita dzimuma personām vai var tikt izmitinātas atsevišķi starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanas centros.
4. Dalībvalstis nodrošina, ka personas var attiecīgajiem darbiniekiem ziņot par vardarbības pret sievietēm vai vardarbības ģimenē gadījumiem uzņemšanas un aizturēšanas centros un ka ir izveidoti protokoli, kas dod iespēju pienācīgi un ātri izskatīt šādus ziņojumus saskaņā ar 18., 19. un 20. panta prasībām.

5. NODAĻA

PREVENCIJA

36. pants **Preventīvi pasākumi**

1. Dalībvalstis veic attiecīgus pasākumus, lai novērstu vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē.

2. Preventīvie pasākumi ietver izpratnes veicināšanas kampaņas, pētniecības un izglītības programmas, kas attiecīgā gadījumā izstrādātas sadarbībā ar attiecīgām pilsoniskās sabiedrības organizācijām, sociālajiem partneriem, ietekmētajām kopienām un citām ieinteresētajām personām.

3. Dalībvalstis dara pieejamu plašai sabiedrībai informāciju par preventīviem pasākumiem, cietušo tiesībām, tiesu iestāžu un advokāta pakalpojumu pieejamību un pieejamajiem aizsardzības un atbalsta pasākumiem.

4. Mērķtiecīgu rīcību vērš uz riska grupām, tostarp bērniem, atkarībā no viņu vecuma un brieduma, un personām ar invaliditāti, ņemot vērā valodas barjeras un dažādus rakstpratības un spēju līmeņus. Bērniem paredzēto informāciju formulē bērniem piemērotā veidā.

5. Preventīvie pasākumi jo īpaši ir vērsti uz cīņu pret kaitējošiem dzimumu stereotipiem un sieviešu un vīriešu līdztiesības veicināšanu, mudinot visus, tostarp vīriešus un zēnus, darboties kā pozitīvam paraugam, lai atbalstītu atbilstošas uzvedības izmaiņas visā sabiedrībā saskaņā ar šīs direktīvas mērķiem.

6. Preventīvie pasākumi rada izpratni un/vai pastiprināti vērš uzmanību uz sieviešu dzimumorgānu kropļošanas kaitīgo praksi.

7. Preventīvie pasākumi īpaši attiecas arī uz kibervardarbību. Jo īpaši dalībvalstis nodrošina, ka izglītības pasākumi ietver digitālās pratības attīstīšanu, t. sk. kritisku iesaistīšanos digitālajā pasaulē, lai lietotāji varētu identificēt kibervardarbības gadījumus un vērsties pret tiem, meklēt atbalstu un novērst to izdarīšanu. Dalībvalstis veicina daudzdisciplīnu sadarbību un ieinteresēto personu, tostarp starpniecības pakalpojumu sniedzēju un kompetento iestāžu, sadarbību, lai izstrādātu un īstenotu pasākumus kibervardarbības apkarošanai.

8. Dalībvalstis nodrošina, ka attiecīgajā valsts politikā tiek risināti jautājumi par seksuālu uzmākšanos darbā. Attiecīgajā valsts politikā apzina un nosaka 2. punktā minētās mērķtiecīgās darbības nozarēm, kurās darba ņēmēji ir visvairāk pakļauti riskam.

37. pants **Apmācība un informācija speciālistiem**

1. Dalībvalstis nodrošina, ka speciālisti, kas varētu nonākt saskarē ar cietušajām personām, tostarp tiesībaizsardzības iestāžu, tiesu darbinieki, tiesneši un prokurori, advokāti, cietušo atbalsta un atjaunojošas justīcijas pakalpojumu sniedzēji, veselības aprūpes speciālisti, sociālo dienestu, izglītības un citi attiecīgie darbinieki, saņem gan vispārēju, gan specializētu apmācību un mērķorientētu informāciju tādā līmenī, kas atbilst viņu kontaktiem ar cietušajām personām, lai šie speciālisti varētu identificēt vardarbības pret sievietēm vai vardarbības ģimenē gadījumus, veikt preventīvus pasākumus, rīkoties saistībā ar šādiem gadījumiem un aprūpēt cietušās personas,

ņemot vērā konkrētās traumas, dzimumsensitīvā un, attiecīgā gadījumā, bērnam piemērotā veidā.

2. Attiecīgie veselības aprūpes speciālisti, tostarp pediatri un vecmātes, saņem mērķtiecīgu apmācību, lai kultūrsensitīvā veidā apzinātu sieviešu dzimumorgānu kropļošanas fiziskās, psiholoģiskās un seksuālās sekas un rīkotos, lai tās novērstu.

3. Personas, kas veic uzraudzības funkcijas darbavietā, gan publiskajā, gan privātajā sektorā, saņem apmācību par to, kā atpazīt un novērst seksuālu uzmākšanos darbā un rīkoties saistībā ar šādiem gadījumiem, tostarp par riska novērtējumiem attiecībā uz drošību darbā un veselības riskiem, lai sniegtu atbalstu cietušajām personām un pienācīgi reaģētu. Šādas personas un darba devēji saņem informāciju par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē ietekmi uz darbu un par trešo personu vardarbības risku.

4. Šā panta 1. un 2. punktā minētie mācību pasākumi ietver apmācību par koordinētu daudziestāžu sadarbību, lai būtu iespējams vispusīgi un atbilstīgi rīkoties saistībā ar nosūtījumiem, kas attiecas uz vardarbības pret sievietēm vai vardarbības ģimenē gadījumiem.

5. Neskarot mediju brīvību un plurālismu, dalībvalstis ar mērķi samazināt vardarbības pret sievietēm vai vardarbības ģimenē risku veicina un atbalsta mediju speciālistu organizāciju, mediju pašregulējuma struktūru un nozares pārstāvju vai citu attiecīgu neatkarīgu organizāciju sniegtu mediju apmācības pasākumu izveidi, lai vērstos pret stereotipisku sieviešu un vīriešu attēlojumu, sieviešu seksistisku atainošanu un cietušo vainošanu plašsaziņas līdzekļos.

6. Dalībvalstis nodrošina, ka iestādes, kas ir kompetentas saņemt ziņojumus par nodarījumiem no cietušajām personām, ir saņēmušas pienācīgu apmācību, lai varētu atvieglot un palīdzēt ziņošanā par šādiem noziegumiem.

7. Apmācības pasākumi, kas minēti 1. un 2. punktā,, tostarp tie, kuri attiecas uz kibervardarbību, ir regulāri un obligāti un ir balstīti uz vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē specifiku. Šādi apmācības pasākumi ietver apmācību par to, kā apzināt un gādāt par specifiskajām aizsardzības un atbalsta vajadzībām, kādas ir cietušajām personām, kuras saskaras ar paaugstinātu vardarbības risku, jo piedzīvo diskrimināciju dzimuma un citu iemeslu dēļ.

8. Pasākumus saskaņā ar 1. līdz 6. punktu īsteno, neskarot tiesu neatkarību, reglamentēto profesiju pašorganizāciju un atšķirības tiesu iestāžu organizācijā visā Savienībā.

38. pants **Intervences programmas**

1. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka tiek izveidotas mērķtiecīgas un efektīvas intervences programmas, lai novērstu un mazinātu vardarbības pret sievietēm vai vardarbības ģimenē risku vai recidīvisma risku.

2. Intervences programmas dara pieejamas dalībai, tostarp tādām personām, kuras baidās, ka varētu izdarīt jebkādus nodarījumus, kas saistīti ar vardarbību pret sievietēm vai vardarbību ģimenē.

6. NODAĻA

KOORDINĀCIJA UN SADARBĪBA

39. pants **Politikas koordinēšana un koordinējošā struktūra**

1. Dalībvalstis pieņem un īsteno efektīvu, visaptverošu un koordinētu valsts mēroga politiku, kas aptver visus attiecīgos pasākumus, lai novērstu un apkarotu visu veidu vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē.

2. Dalībvalstis izraugās vai izveido oficiālu struktūru, kas ir atbildīga par politikas un pasākumu koordinēšanu, īstenošanu, pārraudzību un izvērtēšanu, lai novērstu un apkarotu visu veidu vardarbību, uz ko attiecas šī direktīva.

3. Minētā struktūra koordinē 44. pantā minēto datu vākšanu un analizē un izplata tās rezultātus.

4. Tā ir atbildīga par politikas koordinēšanu centrālā, reģionālā un vietējā līmenī.

40. pants **Daudziestāžu koordinācija un sadarbība**

1. Dalībvalstis ievieš atbilstīgus mehānismus, lai valsts līmenī nodrošinātu efektīvu koordināciju un sadarbību starp attiecīgajām iestādēm, aģentūrām un struktūrām, tostarp vietējām un reģionālajām iestādēm, tiesībaizsardzības iestādēm, tiesu iestādēm, prokuratūrām, atbalsta pakalpojumu sniedzējiem, kā arī nevalstiskām organizācijām, sociālajiem dienestiem, tostarp bērnu aizsardzības vai labklājības iestādēm, izglītības un veselības aprūpes pakalpojumu sniedzējiem, sociālajiem partneriem, neskarot to autonomiju, un citām attiecīgām organizācijām un vienībām.

2. Šādi mehānismi jo īpaši attiecas uz individuāliem novērtējumiem saskaņā ar 18. un 19. pantu un uz aizsardzības un atbalsta pasākumu nodrošināšanu saskaņā ar 21. pantu un 4. nodaļu, vadlīnijām tiesībaizsardzības un tiesu iestādēm saskaņā ar 23. pantu un uz speciālistu apmācību, kā minēts 37. pantā.

41. pants **Sadarbība ar nevalstiskajām organizācijām**

Dalībvalstis sadarbojas un apspriežas ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām, tostarp nevalstiskajām organizācijām, kas strādā ar personām, kuras cietušas no vardarbības pret sievietēm vai vardarbības ģimenē, jo īpaši atbalsta sniegšanā šīm personām, saistībā ar politikas veidošanas iniciatīvām, informācijas un izpratnes veidošanas kampaņām, pētniecības un izglītības programmām un apmācībām, kā arī uzraugot un izvērtējot cietušo atbalsta un aizsardzības pasākumu ietekmi.

42. pants **Starpniecības pakalpojumu sniedzēju sadarbība**

Dalībvalstis veicina to, ka starpniecības pakalpojumu sniedzēji veic pašregulējošus pasākumus saistībā ar šo direktīvu, jo īpaši, lai stiprinātu iekšējos mehānismus, ar ko vērsties pret 25. panta 1. punktā minētajiem tiešsaistes materiāliem, un lai uzlabotu savu attiecīgo darbinieku apmācību par tajā minēto nodarījumu prevenciju un palīdzību un atbalstu šādos nodarījumos cietušajām personām.

43. pants **Savienības līmeņa sadarbība**

Dalībvalstis veic attiecīgus pasākumus, lai veicinātu savstarpēju sadarbību nolūkā uzlabot šīs direktīvas īstenošanu. Šādas sadarbības mērķis ir vismaz:

(a) apmainīties ar paraugpraksi un savstarpēji konsultēties atsevišķās lietās, t. sk. ar *Eurojust* un Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla starpniecību;

(b) apmainīties ar informāciju un paraugpraksi ar attiecīgajām Savienības aģentūrām;

(c) sniegt palīdzību Savienības tīkliem, kas darbojas jautājumos, kuri ir tieši saistīti ar vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē.

44. pants **Datu vākšana un pētniecība**

1. Dalībvalstīs ir ieviesta sistēma statistikas vākšanai, izstrādei, sagatavošanai un izplatīšanai par vardarbību pret sievietēm vai vardarbību ģimenē, tostarp par 5. līdz 10. pantā minētajiem vardarbības veidiem.

2. Statistikā iekļauj šādus datus, kas sadalīti pēc cietušo un likumpārkāpēju dzimuma, vecuma, attiecībām starp cietušo un likumpārkāpēju un nodarījuma veida:

(d) to cietušo personu skaits, kuras ir piedzīvojušas vardarbību pret sievietēm vai vardarbību ģimenē, pēdējo 12 mēnešu laikā, pēdējo piecu gadu laikā un savas dzīves laikā;

(e) no valsts administratīviem avotiem iegūts šādu cietušo skaits gadā, paziņoto nodarījumu skaits gadā un to personu skaits gadā, pret kurām ir celta apsūdzība un kuras ir notiesātas par šādiem vardarbības veidiem.

3. Dalībvalstis reizi piecos gados veic iedzīvotāju apsekojumu, izmantojot saskaņotu Komisijas (*Eurostat*) metodiku 2. punkta a) apakšpunktā minēto datu apkopošanai, un, pamatojoties uz to, novērtē šīs direktīvas darbības jomā ietilpstošo visu veidu vardarbības izplatību un tendences.

Dalībvalstis nosūta šos datus Komisijai (*Eurostat*) ne vēlāk kā [3 gadi pēc direktīvas stāšanās spēkā].

4. Lai nodrošinātu administratīvo datu salīdzināmību visā Savienībā, dalībvalstis vāc administratīvos datus, pamatojoties uz datu vienotu sadalījumu, kas izstrādāts sadarbībā ar Eiropas Dzimumu līdztiesības institūtu un atbilstoši tā izstrādātajai metodikai saskaņā ar 5. punktu. Tās katru gadu nosūta šos datus Eiropas Dzimumu līdztiesības institūtam. Nosūtītie dati neietver persondatus.

5. Eiropas Dzimumu līdztiesības institūts atbalsta dalībvalstis 2. punkta b) apakšpunktā minētajā datu vākšanā, tostarp nosakot kopīgus standartus attiecībā uz uzskaites vienībām, uzskaites noteikumiem, datu vienotu sadalījumu, ziņošanas formātiem un noziedzīgo nodarījumu klasifikāciju.

6. Dalībvalstis iegūtos statistikas datus dara pieejamus sabiedrībai. Statistikā neietver persondatus.

7. Dalībvalstis atbalsta pētījumus par vardarbības, uz ko attiecas šī direktīva, pamatcēloņiem, sekām, biežumu un notiesāšanas rādītājiem.

7. NODAĻA

NOBEIGUMA NOTEIKUMI

45. pants

Grozījums Direktīvā 2011/93/ES

Direktīvas 2011/93/ES 3. pantam pievieno šādus punktus:

"7. Dalībvalstis nodrošina, ka par turpmāk norādīto tīšu rīcību paredzētais maksimālais brīvības atņemšanas sods ir vismaz 12 gadi:

a) par dzimumpilngadības vecumu nesasnieguša bērna iesaistīšanu jebkādā vaginālā, anālā vai orālā seksuālā penetrācijā, izmantojot jebkuru ķermeņa daļu vai priekšmetu;

b) par panākšanu, ka dzimumpilngadības vecumu nesasniedzis bērns iesaistās ar citu personu jebkādā vaginālā, anālā vai orālā seksuālā penetrācijā, izmantojot jebkuru ķermeņa daļu vai priekšmetu.

8. Dalībvalstis nodrošina, ka tad, ja bērns ir sasniedzis dzimumpilngadības vecumu un nepiekrīt attiecīgajam aktam, par 7. punktā minēto rīcību paredzētais maksimālais brīvības atņemšanas sods ir vismaz 10 gadi.

9. Šā panta 8. punkta nolūkā dalībvalstis nodrošina, ka par aktu bez piekrišanas tiek uzskatīta darbība, kas tiek veikta bez bērna brīvprātīgas piekrišanas vai tad, ja bērnam nav iespējas izrādīt brīvu gribu 5. punktā minēto apstākļu dēļ, tostarp bērna fiziskā vai garīgā stāvokļa dēļ, piemēram, bezsamaņas, intoksikācijas, miega, slimības vai miesas bojājumu dēļ.

Piekrišanu var atsaukt jebkurā akta brīdī. Piekrišanas neesamību nevar atspēkot tikai ar bērna klusēšanu, verbālu vai fizisku nepretošanos vai seksuālo uzvedību pagātnē."

46. pants. **Aizsardzības līmenis**

Ar šo direktīvu nosaka minimālos noteikumus. Dalībvalstis var ieviest vai saglabāt spēkā noteikumus ar augstākiem standartiem, tostarp tādus, kas nodrošina augstāku aizsardzības un atbalsta līmeni cietušajiem.

47. pants **Ziņošana**

8. Ne vēlāk kā [*septiņus gadus pēc šīs direktīvas stāšanās spēkā*] dalībvalstis paziņo Komisijai visu attiecīgo informāciju par šīs direktīvas piemērošanu, kas Komisijai vajadzīga, lai sagatavotu ziņojumu par šīs direktīvas piemērošanu.

9. Pamatojoties uz informāciju, ko dalībvalstis sniegušas saskaņā ar 1. punktu, Komisija iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu, kurā tā sniedz pārskatu par šīs direktīvas piemērošanu.

48. pants **Saistība ar citiem Savienības tiesību aktiem**

10. Šī direktīva neskar šādu tiesību aktu piemērošanu:

(f) Direktīva 2011/36/ES,

(g) Direktīva 2011/93/ES,

(h) Direktīva 2011/99/ES,

(i) Direktīva 2012/29/ES,

(j) Regula (ES) Nr. 606/2013,

(k) [Regula (ES) .../... par digitālo pakalpojumu vienoto tirgu].

11. Īpašos preventīvos, aizsardzības un atbalsta pasākumus cietušo labā saskaņā ar šo direktīvu piemēro papildus tiem pasākumiem, kas noteikti Direktīvā 2011/36/ES, Direktīvā 2011/93/ES un Direktīvā 2012/29/ES.

49. pants **Noteikumu stingrības nemazināšanas klauzula**

Neko šajā direktīvā neinterpretē kā tādu, kas samazina, ierobežo vai atkāpjas no jebkurām tiesībām un procesuālajām garantijām, ko garantē jebkuras dalībvalsts tiesību akti, kas nodrošina augstāku aizsardzības līmeni. Dalībvalstis nepazemina šīs direktīvas spēkā stāšanās brīdī garantēto augstāko aizsardzības līmeni.

50. pants **Transponēšana**

12. Dalībvalstīs stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības vēlākais līdz [*divi gadi pēc stāšanās spēkā*]. Dalībvalstis tūlīt dara zināmus Komisijai minēto noteikumu tekstus.

    Kad dalībvalstis pieņem minētos noteikumus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu vai arī šādu atsauci pievieno to oficiālajai publikācijai. Dalībvalstis nosaka, kā izdarāma šāda atsauce.

13. Dalībvalstis dara Komisijai zināmus to tiesību aktu galvenos noteikumus, ko tās pieņem jomā, uz kuru attiecas šī direktīva.

51. pants **Stāšanās spēkā**

Šī direktīva stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī.*

52. pants **Adresāti**

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm saskaņā ar Līgumiem.

Strasbūrā,

Eiropas Parlamenta vārdā –	*Padomes vārdā –*
priekšsēdētāja	*priekšsēdētājs*

TIESĪBU AKTA PRIEKŠLIKUMA FINANŠU PĀRSKATS

1. PRIEKŠLIKUMA/INICIATĪVAS KONTEKSTS

1.1. Priekšlikuma/iniciatīvas nosaukums

1.2. Attiecīgā politikas joma

1.3. Priekšlikums/iniciatīva attiecas uz:

1.4. Mērķi

1.4.1. Vispārīgie mērķi

1.4.2. Konkrētie mērķi

1.4.3. Paredzamie rezultāti un ietekme

1.4.4. Snieguma rādītāji

1.5. Priekšlikuma/iniciatīvas pamatojums

1.5.1. Īstermiņā vai ilgtermiņā izpildāmās vajadzības, tostarp sīki izstrādāts iniciatīvas izvēršanas grafiks

1.5.2. Savienības iesaistīšanās pievienotā vērtība (tās pamatā var būt dažādi faktori, piemēram, koordinēšanas radītie ieguvumi, juridiskā noteiktība, lielāka rezultativitāte vai komplementaritāte). Šā punkta izpratnē "Savienības iesaistīšanās pievienotā vērtība" ir vērtība, kas veidojas Savienības iesaistīšanās rezultātā un kas papildina vērtību, kura veidotos, ja dalībvalstis rīkotos atsevišķi.

1.5.3. Līdzīgas līdzšinējās pieredzes rezultātā gūtās atziņas

1.5.4. Saderība ar daudzgadu finanšu shēmu un iespējamā sinerģija ar citiem atbilstošiem instrumentiem

1.5.5. Dažādo pieejamo finansēšanas iespēju, tostarp pārdales iespējas, novērtējums

1.6. Priekšlikuma/iniciatīvas ilgums un finansiālā ietekme

1.7. Paredzētie pārvaldības veidi

2. PĀRVALDĪBAS PASĀKUMI

2.1. Pārraudzības un ziņošanas noteikumi

2.2. Pārvaldības un kontroles sistēma

2.2.1. Ierosināto pārvaldības veidu, finansējuma apgūšanas mehānismu, maksāšanas kārtības un kontroles stratēģijas pamatojums

2.2.2. Informācija par apzinātajiem riskiem un risku mazināšanai izveidoto iekšējās kontroles sistēmu

2.2.3. Kontroles izmaksefektivitātes (kontroles izmaksu attiecība pret attiecīgo pārvaldīto līdzekļu vērtību) aplēse un pamatojums un gaidāmā kļūdu riska līmeņa novērtējums (maksājumu izdarīšanas brīdī un slēgšanas brīdī)

2.3. Krāpšanas un pārkāpumu novēršanas pasākumi

3. PRIEKŠLIKUMA/INICIATĪVAS APLĒSTĀ FINANSIĀLĀ IETEKME

3.1. Attiecīgās daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorijas un budžeta izdevumu pozīcijas

3.2. Priekšlikuma aplēstā finansiālā ietekme uz apropriācijām

3.2.1. Kopsavilkums par aplēsto ietekmi uz darbības apropriācijām

3.2.2. Aplēstais iznākums, ko dos finansējums no darbības apropriācijām

3.2.3. Kopsavilkums par aplēsto ietekmi uz administratīvajām apropriācijām

3.2.4. Saderība ar pašreizējo daudzgadu finanšu shēmu

3.2.5. Trešo personu iemaksas

3.3. Aplēstā ietekme uz ieņēmumiem

TIESĪBU AKTA PRIEKŠLIKUMA FINANŠU PĀRSKATS

1. PRIEKŠLIKUMA/INICIATĪVAS KONTEKSTS

1.1. Priekšlikuma/iniciatīvas nosaukums

Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē apkarošanu

1.2. Attiecīgā politikas joma

Politikas joma: tieslietas un iekšlietas

Darbība: līdztiesība

1.3. Priekšlikums/iniciatīva attiecas uz:

☐ **jaunu darbību**

☐ **jaunu darbību, pamatojoties uz izmēģinājuma projektu / sagatavošanas darbību**[53]

☑ **esošas darbības pagarināšanu**

☐ **vienas vai vairāku darbību apvienošanu, veidojot citu/jaunu darbību**

1.4. Mērķi

1.4.1. Vispārīgie mērķi

Direktīvas priekšlikumā visām dalībvalstīm būs paredzēts pienākums vākt administratīvos datus par vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē (to sieviešu skaits gadā, kuras cietušas no vardarbības pret sievietēm, no vardarbības ģimenē cietušo skaits gadā, paziņoto nodarījumu skaits gadā un to personu skaits gadā, pret kurām ir celta apsūdzība un kuras ir notiesātas par jebkāda veida vardarbību pret sievietēm vai vardarbību ģimenē), pamatojoties uz vienotu sadalījumu pēc cietušo un likumpārkāpēju dzimuma, vecuma, attiecībām starp cietušo un likumpārkāpēju, nodarījuma veida un citiem būtiskajiem mainīgajiem lielumiem.

Datu vākšanas uzdevumam izstrādā vienotu metodoloģiju, un atbalstu sniedz Eiropas Dzimumu līdztiesības institūts (*EIGE*), kas datus apkopos katru gadu (sk. 1.4.2. punktu). Administratīvo datu vākšanas uzdevums paplašinās datu vākšanas darbības, ko *EIGE* jau ir veicis brīvprātīgi sadarbībā ar dažām dalībvalstīm (sk. 1.5.2. punktu). Paplašināšana ļaus ES nodrošināt valstu datu salīdzināmību, pārraudzīt direktīvas īstenošanu un iegūt visaptverošu statistikas informāciju par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē izplatību.

1.4.2. Konkrētie mērķi

Ar priekšlikumu paredzēts Eiropas Dzimumu līdztiesības institūtam (*EIGE*) uzticēt:

1) sadarbībā ar dalībvalstīm izstrādāt datu vienotu sadalījumu un metodiku, lai nodrošinātu administratīvo datu salīdzināmību visā Savienībā;

2) atbalstīt dalībvalstis datu vākšanā, nosakot vienotus standartus attiecībā uz uzskaites vienībām, uzskaites noteikumiem, datu vienotu sadalījumu, ziņošanas

[53] Kā paredzēts Finanšu regulas 58. panta 2. punkta a) vai b) apakšpunktā.

formātiem un noziedzīgo nodarījumu klasifikāciju. Tas var ietvert sadarbības un prakses apmaiņas veicināšanu.

1.4.3. Paredzamie rezultāti un ietekme

Norādīt, kāda ir priekšlikuma/iniciatīvas iecerētā ietekme uz labuma guvējiem / mērķgrupām.

Paredzams, ka priekšlikums uzlabos salīdzināmu administratīvo datu vākšanas efektivitāti visā Savienībā par visu veidu vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē.

Kopš 2012. gada *EIGE* ir palīdzējis dalībvalstīm stiprināt to administratīvo datu vākšanas procedūras un izstrādāt statistiku par dažādu veidu vardarbību pret sievietēm. Katrā dalībvalstī pieejamo datu analīze ir atklājusi ar datu vākšanu saistītas problēmas, kas izriet no juridiskā konteksta, institucionālās prakses un būtiskiem tehniskiem ierobežojumiem.

Nepastāv sistemātiskas un standartizētas metodes datu vākšanai par vardarbības aktiem pret sievietēm un vardarbību ģimenē visā ES, jo īpaši attiecībā uz aptverto noziedzīgo nodarījumu veidiem un attiecībām starp cietušajām personām un nodarījumu izdarītājiem. Dalībvalstīs pastāv lielas atšķirības attiecībā uz datu vākšanas metodēm, savākto datu kvalitāti un to, kā tie tiek glabāti, kopīgoti gan starp attiecīgajām iestādēm (tiesībaizsardzības iestādēm, tiesu iestādēm, veselības aprūpes un sociālajiem dienestiem u. c.), gan starptautiskā mērogā un darīti publiski pieejami. Atšķirības praksē un obligātas reģistrēšanas principu trūkums kavē metodisku datu reģistrēšanu par cietušajām personām un pārkāpumu izdarītājiem, jo īpaši par viņu dzimumu un par saikni starp šīm personām. Tā rezultātā pieejamie dati joprojām ir tālu no pilnīgiem un salīdzināmiem datiem, un tas apgrūtina centienus analizēt noziedzības tendences un novērtēt ieviesto pasākumu efektivitāti.

Salīdzināmu administratīvo datu vākšanas procesu efektivitātes palielināšanai ir vērienīgs potenciāls novērst pašreizējo datu trūkumu par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē izplatību. Pašlaik ES dzimumu līdztiesības indeksā netiek piešķirts vērtējums vardarbības jomai, jo trūkst salīdzināmu ES mēroga datu. Tā rezultātā vardarbība pret sievietēm, kas ir viens no galvenajiem dzimumbalstītas diskriminācijas veidiem, tiek uzskatīta tikai par papildu jomu dzimumu līdztiesības indeksā. Salīdzināmu administratīvo datu vākšana visā ES var ļaut sistemātiski novērtēt vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē un tās atšķirīgo ietekmi uz cietušo dzīvi. Tikai vācot kvantitatīvus un kvalitatīvus datus par vardarbības pret sievietēm motīviem, veidiem un ietekmi, dalībvalstis varēs izstrādāt pilnībā efektīvus pasākumus cietušo aizsardzībai un atbalstam. Tāpēc šo centienu pamatā ir labāka no vardarbības cietušo pamattiesību aizsardzība, un cietušās personas būs galvenās ieguvējas no šā nozīmīgā ES mēroga uzlabojuma.

1.4.4. Snieguma rādītāji

Norādīt, pēc kādiem rādītājiem seko līdzi progresam un sasniegumiem.

1. Sadarbībā ar dalībvalstīm izstrādāts un ieviests datu vienots sadalījums un metodika, lai nodrošinātu administratīvo datu salīdzināmību visā Savienībā;

2. datu vākšanas rīka izveide un tā ieviešana, papildinot ar *EIGE* izdotām un dalībvalstu apstiprinātām skaidrojošām vadlīnijām pilnīgā saskaņā ar direktīvu;

3. vadlīniju izstrāde noziedzības statistikas par vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē saskaņošanai un standartizācijai sadarbībā ar attiecīgajām ieinteresētajām personām, piemēram, *Eurostat* un *UNODC*;

4. to dalībvalstu skaits, kuras tiek atbalstītas datu vākšanā, nosakot vienotus standartus attiecībā uz uzskaites vienībām, uzskaites noteikumiem, datu vienotu sadalījumu, ziņošanas formātiem un noziedzīgo nodarījumu klasifikāciju;

5. to dalībvalstu skaits, kuras katru gadu var paziņot datus par visiem vardarbības veidiem, kas iekļauti direktīvā (datu pieejamība);

6. to dalībvalstu skaits, kuras katru gadu var paziņot datus, pilnībā ievērojot direktīvas datu sniegšanas prasības (datu salīdzināmība);

7. to dalībvalstu skaits, kuras katru gadu ievēro Eiropas Savienības statistikas metadatu ziņošanas standartus;

8. datu portāla apmeklējumu skaits.

1.5. Priekšlikuma/iniciatīvas pamatojums

1.5.1. Īstermiņā vai ilgtermiņā izpildāmās vajadzības, tostarp sīki izstrādāts iniciatīvas izvēršanas grafiks

Galvenās prasības pēc priekšlikuma stāšanās spēkā ir šādas:

- 2025./2026. gadā — *EIGE* izveidotās spējas (nodrošināti cilvēkresursi un finanšu resursi)[54];

- 2025.–2026. gadā — ES līmenī izveidota datu vākšanas koordinācijas sistēma (*EIGE* kā koordinācijas struktūra, pētnieku un datu sniedzēju tīkls dalībvalstu līmenī);

- 2025./2026. gadā — vajadzību apzināšana un iepirkuma sākšana, ko veic *EIGE*;

- 2025.–2026. gadā — saskaņotas standarta operāciju procedūras datu pārvaldībai, tostarp datu vākšanai, ievadīšanai un validēšanai, atbalsts administratīvo datu par vardarbību pret sievietēm standartizācijai;

- 2026. gadā — datu vākšanas rīks, kas izstrādāts, testēts un mitināts piemērotā *EIGE* izveidotā un pārvaldītā tiešsaistes platformā;

- 2027. gadā — tīmekļa platforma datu iesniegšanai, kurā darbojas droša datu pārsūtīšana;

- sākot no 2027. gada — tīmekļa platformas uzturēšana un traucējummeklēšana;

- sākot no 2027. gada — savākto statistikas datu regulāra publicēšana un izplatīšana ar *EIGE* dzimumu statistikas datubāzes starpniecību.

1.5.2. Savienības iesaistīšanās pievienotā vērtība (tās pamatā var būt dažādi faktori, piemēram, koordinēšanas radītie ieguvumi, juridiskā noteiktība, lielāka rezultativitāte vai komplementaritāte). Šā punkta izpratnē "Savienības iesaistīšanās pievienotā vērtība" ir vērtība, kas veidojas Savienības iesaistīšanās rezultātā un kas papildina vērtību, kura veidotos, ja dalībvalstis rīkotos atsevišķi.

Administratīvo datu vākšanas pienākums ir vienīgais veids, kā radīt iespēju standartizēt administratīvo datu vākšanu visā ES. Tā kā dalībvalstis pašlaik piemēro atšķirīgas metodes administratīvo datu vākšanai šajā politikas jomā, salīdzināmu datu pieejamība Eiropā joprojām ir ierobežota.

[54] Paredzamais saistību spēkā stāšanās gads. Atkarībā no konkrētā gada — darbaspēka apsekojumā minēto informāciju par turpmākajiem gadiem var nākties pielāgot.

EIGE iesaistīšanās ir vispiemērotākais veids, kā strukturēt datu vākšanu, jo šis uzdevums balstās uz darbu, ko *EIGE* uz brīvprātības pamata jau veic attiecībā uz noteiktām dalībvalstīm un datiem. Ar to paplašina uzdevumu, kas noteikts *EIGE* dibināšanas regulas (Nr. 1922/2006) 3. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktā, proti, apkopot, analizēt un izplatīt "attiecīgu objektīvu, salīdzināmu un uzticamu informāciju par dzimumu līdztiesību, tostarp izpētes rezultātus un labas prakses piemērus, ko tai darījušas zināmus dalībvalstis", un izstrādāt "metodes, lai uzlabotu datu objektivitāti, salīdzināmību un uzticamību Eiropas līmenī, paredzot kritērijus, kas uzlabos informācijas konsekvenci un, apkopojot datus, ņems vērā dzimumu aspektus". Tā padarīs esošo datu vākšanu obligātu un regulāru, kā arī paplašinās tās darbības jomu, lai aptvertu visas dalībvalstis.

Paplašinātais uzdevums būtu pilnīgā saskaņā ar *Eurostat* noteikumiem un politiku: administratīvo datu vākšanas sistēmu uzlabošana atbilst Eiropas Savienības sociālās statistikas modernizēšanas stratēģijai, proti, pārstrādājot statistikas sagatavošanas metodi, saskaņā ar kuru to sagatavo kā daļu no integrēta modeļa.

Datu vākšanai ir būtiska nozīme gaidāmās direktīvas īstenošanas uzraudzībai, ko paredzēts regulāri veikt pēc tās stāšanās spēkā. Ieinteresētās puses, kas aktīvi darbojas datu vākšanas jomā (Eiropas Padome, Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūra, arī Eiropas Parlaments), stingri aicina Komisiju šādā veidā radīt iespēju gūt uzticamākus datus par šo tematu.

1.5.3. Līdzīgas līdzšinējās pieredzes rezultātā gūtās atziņas

Lai gan ietekme uz valstu datu reģistrācijas sistēmām līdz šim varētu būt bijusi ierobežota, *EIGE* kopš 2017. gada sadarbībā ar dažām dalībvalstīm brīvprātīgi veiktais darbs ir nesis dažus būtiskus uzlabojumus. Jo īpaši to darbs, novērtējot dalībvalstu statistiskās spējas sniegt datus par trim galvenajiem vardarbības veidiem pret sievietēm (intīmā partnera vardarbība, izvarošana un feminicīds), ir palīdzējis:

- palielināt informētību par to, cik svarīgi ir vākt un analizēt datus par šiem vardarbības veidiem;

- uzlabot datu vākšanu un datu analīzi dažās dalībvalstīs (DE, EL);

- izstrādāt jaunas datubāzes, kas veltītas konkrētu datu vākšanai par vardarbību ģimenē un dažādu sistēmu integrācijai (administratīvo datu vākšana no prokuratūrām, tiesu iestādēm, policijas u. c.), jo pašreizējā aina ir sadrumstalota. Tā rezultātā dažās dalībvalstīs (PT, EL) ir izveidotas integrētas sistēmas.

Pašreizējais brīvprātīgais darbs ir izgaismojis arī šādas vajadzības un galvenās jomas, kurās būtu veicami uzlabojumi:

- nepieciešamība apmainīties ar labu praksi un apspriesties ar valstu datu sniedzējiem, lai uzlabotu to datu vākšanas sistēmas;

- nepieciešamība strādāt partnerībā ar citām iestādēm, lai saskaņotu datu vākšanas prasības, piemēram, ar *Eurostat*, Eiropas Padomi (Ekspertu grupu vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanai), *UNODC*;

- būtiski ir noteikt skaidras definīcijas un jēdzienus bez jebkādiem dzimumbalstītiem aizspriedumiem, lai radītu skaidrāku priekšstatu par šādas vardarbības veidiem, kuri joprojām netiek pamanīti, pietiekamā mērā ziņoti un reģistrēti;

- valstu datu sniedzēju spēju veidošanas un apmācības nepieciešamība;

- datu vākšanas nozīmīgums, lai varētu precīzi novērtēt atkārtotas viktimizācijas riskus un izstrādāt labākus preventīvos pasākumus.

1.5.4. Saderība ar daudzgadu finanšu shēmu un iespējamā sinerģija ar citiem atbilstošiem instrumentiem

Administratīvo datu vākšana par vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē ir būtisks brīvības, drošības un tiesiskuma telpas izveides elements un svarīga 2020.–2025. gada dzimumu līdztiesības stratēģijas daļa. Tā ļauj Savienības mērogā uzraudzīt vardarbības pret sievietēm vai vardarbības ģimenē noziedzīgu nodarījumu izplatību. Tā rada jaunas zināšanas par problēmas dziļumu un ļauj uzraudzīt tendences un veidot politiku efektīvai rīcībai pret šādu vardarbību.

Šis mērķis ir skaidri minēts ES dzimumu līdztiesības stratēģijā, ES stratēģijā par bērna tiesībām (2021.–2024. gadam), ES stratēģijā par cietušo tiesībām (2020.–2025. gadam), *LGBTIQ* līdztiesības stratēģijā 2020.–2025. gadam, Personu ar invaliditāti tiesību stratēģijā 2021.–2030. gadam un Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plānā. Dzimumu līdztiesības rīcības plānā III cīņa pret dzimumbalstītu vardarbību ir noteikta arī kā viena no Savienības ārējās darbības prioritātēm. Šis priekšlikums ir iekļauts Komisijas 2021. gada darba programmā, un tas manāmi figurē politiskajās pamatnostādnēs un priekšsēdētājas 2021. un 2022. gada runās par stāvokli Savienībā.

1.5.5. Dažādo pieejamo finansēšanas iespēju, tostarp pārdales iespējas, novērtējums

Izmaksas, kas saistītas ar vienotas sistēmas izstrādi administratīvo datu vākšanai, būtu jāsedz no Savienības budžeta, un tās būtu jāatspoguļo attiecīgās aģentūras — *EIGE* — budžetā. Šā priekšlikuma darbības jomas ietvaros ES iemaksas *EIGE* budžetā palielinājums tiks finansēts no programmas "Pilsoņi, vienlīdzība, tiesības un vērtības" 2025.–2027. gada laikposmam. Sākot no 2028. gada (sk. 1.6. iedaļu) šīs izmaksas kļūs par neatņemamu daļu no ES iemaksas *EIGE* budžetā, kas budžeta lēmējinstitūcijai jāapstiprina ikgadējā budžeta procedūrā.

1.6. Priekšlikuma/iniciatīvas ilgums un finansiālā ietekme

☐ **Ierobežots ilgums**

– ☐ Priekšlikuma/iniciatīvas darbības laiks: [DD.MM.]GGGG.-[DD.MM.]GGGG.

– ☐ Finansiālā ietekme uz saistību apropriācijām - no GGGG. līdz GGGG. gadam, uz maksājumu apropriācijām - no GGGG. līdz GGGG. gadam.

☑ **Beztermiņa**

– Īstenošana ar uzsākšanas periodu no 2025./2026. gada līdz 2027. gadam,

– pēc kura turpinās normāla darbība.

1.7. Paredzētie pārvaldības veidi[55]

☐ Komisijas īstenota **tieša pārvaldība:**

– ☐ ko veic tās struktūrvienības, tostarp personāls Savienības delegācijās;

– ☐ ko veic izpildaģentūras.

☐ **Dalīta pārvaldība** kopā ar dalībvalstīm

☑ **Netieša pārvaldība**, kurā budžeta izpildes uzdevumi uzticēti:

– ☐ trešām valstīm vai to izraudzītām struktūrām;

– ☐ starptautiskām organizācijām un to aģentūrām (precizēt);

– ☐ EIB un Eiropas Investīciju fondam;

– ☑Finanšu regulas 70. un 71. pantā minētajām struktūrām;

– ☐ publisko tiesību subjektiem;

– ☐ privāttiesību subjektiem, kas veic sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju uzdevumus, tādā mērā, kādā tiem ir pienācīgas finanšu garantijas;

– ☐ dalībvalstu privāttiesību subjektiem, kuriem ir uzticēta publiskā un privātā sektora partnerības īstenošana un kuri sniedz pienācīgas finanšu garantijas;

– ☐ personām, kurām, ievērojot Līguma par Eiropas Savienību V sadaļu, uzticēts īstenot konkrētas KĀDP darbības un kuras ir noteiktas attiecīgajā pamataktā.

[55] Sīkāku informāciju par pārvaldības veidiem un atsauces uz Finanšu regulu skatīt *BudgWeb* tīmekļa vietnē: https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx

2. PĀRVALDĪBAS PASĀKUMI

2.1. Pārraudzības un ziņošanas noteikumi

Norādīt biežumu un nosacījumus.

Datu vākšanas izstrādes un funkcionēšanas pārraudzība un izvērtēšana ir ļoti būtiska un tiks veikta, ievērojot tālāk norādītos principus, ko paredz Vienotā pieeja par decentralizētām aģentūrām.

EIGE katru gadu ir jānosūta Komisijai, Eiropas Parlamentam un Padomei vienotais programmdokuments, kurā ietvertas daudzgadu un gada darba programmas un resursu plānojums. Vienotajā programmdokumentā ir izklāstīti mērķi, gaidāmie rezultāti un darbības rādītāji, kas ļaus uzraudzīt mērķu un rezultātu sasniegšanu.

Tiklīdz paplašinātā administratīvo datu vākšana būs uzsākta, *EIGE* iesniegtu Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu, kurā izskaidrots, kā tikuši sasniegti mērķi, it īpaši saistībā ar plānošanu un izmaksām.

Divus gadus pēc darbības sākuma un pēc tam katru gadu *EIGE* iesniegs Komisijai ziņojumu par datu vākšanas darbību tehnisko funkcionēšanu.

Šo darbību regulāri izvērtēs saistībā ar turpmākiem *EIGE* novērtējumiem, kas tiks veikti saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1922/2006 20. pantu.

2.2. Pārvaldības un kontroles sistēma

2.2.1. Ierosināto pārvaldības veidu, finansējuma apgūšanas mehānismu, maksāšanas kārtības un kontroles stratēģijas pamatojums

Ņemot vērā to, ka priekšlikums ietekmē ES ikgadējo iemaksu *EIGE* budžetā, Savienības budžets tiks īstenots, izmantojot netiešo pārvaldību.

Ievērojot pareizas finanšu pārvaldības principu, aģentūras budžetu īsteno saskaņā ar efektīvu un lietderīgu iekšējo kontroli.

Attiecībā uz *ex post* pārbaudēm uz aģentūru attiecas:

- iekšējā revīzija, ko veic Komisijas Iekšējās revīzijas dienests,

- Eiropas Revīzijas palātas gada pārskati, kas sniedz deklarāciju par gada pārskatu ticamību un pakārtoto darījumu likumību un pareizību,

- gada budžeta izpildes apstiprināšana, ko veic Eiropas Parlaments,

- iespējamā izmeklēšana, ko veic *OLAF*, īpaši nolūkā pārliecināties par aģentūrām piešķirto līdzekļu pienācīgu izmantošanu,

- papildu kontrole un pārskatatbildība, ko nodrošina Eiropas Ombuds.

2.2.2. Informācija par apzinātajiem riskiem un risku mazināšanai izveidoto iekšējās kontroles sistēmu

Pašreizējā posmā nav konstatēti nekādi īpaši riski.

2.2.3. Kontroles izmaksefektivitātes (kontroles izmaksu attiecība pret attiecīgo pārvaldīto līdzekļu vērtību) aplēse un pamatojums un gaidāmā kļūdu riska līmeņa novērtējums (maksājumu izdarīšanas brīdī un slēgšanas brīdī)

Par kontroles izmaksu attiecību pret attiecīgo pārvaldīto līdzekļu maksājumu ziņo Komisija. Tiesiskuma un patērētāju ĢD 2020. gada darbības pārskatā ir ziņots, ka šī

attiecība ir 0,74 % netiešās pārvaldības struktūrām un decentralizētajām aģentūrām, ieskaitot *EIGE*.

Eiropas Revīzijas palāta apstiprināja gan Eiropola, gan *EIGE* 2020. gada pārskatu likumību un pareizību, kas nozīmē, ka kļūdu īpatsvars ir mazāks par 2 %. Nekas neliecina par to, ka turpmākajos gados kļūdu īpatsvars palielināsies. 2020. gada pārskatu ticamība arī ir apstiprināta, pamatojoties uz neatkarīga ārējā revidenta veikto pārbaudi.

2.3. Krāpšanas un pārkāpumu novēršanas pasākumi

Norādīt esošos vai plānotos novēršanas pasākumus un citus pretpasākumus, piemēram, krāpšanas apkarošanas stratēģijā iekļautos pasākumus.

Pasākumi, kas saistīti ar krāpšanas un pārkāpumu novēršanu, cita starpā ir izklāstīti *EIGE* Krāpšanas apkarošanas stratēģijā 2021.–2023. gadam. *EIGE* piedalās Eiropas Biroja krāpšanas apkarošanai krāpšanas novēršanas darbībās, un tā pienākums ir nekavējoties informēt Komisiju par gadījumiem, kad ir aizdomas par krāpšanu un citiem finanšu pārkāpumiem.

3. PRIEKŠLIKUMA/INICIATĪVAS APLĒSTĀ FINANSIĀLĀ IETEKME

3.1. Attiecīgās daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorijas un budžeta izdevumu pozīcijas

- Esošās budžeta pozīcijas

<u>Sarindotas</u> pa daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorijām un budžeta pozīcijām

Daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorija	Budžeta pozīcija	Izdevumu veids	Iemaksas			
	Nr.	Dif./nedif.[56]	no EBTA valstīm[57]	no kandidātvalstīm[58]	no trešām valstīm	Finanšu regulas 21. panta 2. punkta b) apakšpunkta nozīmē
2. izdevumu kategorija	07.100500 Eiropas Dzimumu līdztiesības institūts	Dif.	NĒ	NĒ	NĒ	NĒ
2. izdevumu kategorija	07.0603 - *Daphne*	Dif.	NĒ	Jā	NĒ	NĒ

- Jaunveidojamās budžeta pozīcijas

<u>Sarindotas</u> pa daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorijām un budžeta pozīcijām

Daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorija	Budžeta pozīcija	Izdevumu veids	Iemaksas			
	Nr.	Dif./nedif.	no EBTA valstīm	no kandidātvalstīm	no trešām valstīm	Finanšu regulas 21. panta 2. punkta b) apakšpunkta nozīmē
	[XX.YY.YY.YY]		JĀ/NĒ	JĀ/NĒ	JĀ/NĒ	JĀ/NĒ

[56] Dif. = diferencētās apropriācijas / Nedif. = nediferencētās apropriācijas.

[57] EBTA – Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācija.

[58] Kandidātvalstis un attiecīgā gadījumā potenciālās kandidātvalstis no Rietumbalkāniem.

3.2. Priekšlikuma aplēstā finansiālā ietekme uz apropriācijām

3.2.1. Kopsavilkums par aplēsto ietekmi uz darbības apropriācijām

– ☐ Priekšlikumam/iniciatīvai nav vajadzīgas darbības apropriācijas

– ☐ Priekšlikumam/iniciatīvai ir vajadzīgas šādas darbības apropriācijas:

miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

Daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorija	Nr.	2. Izdevumu kategorija: Kohēzija, noturība un vērtības

Struktūra: *EIGE*			Gads **N gads**[59]	Gads **N+1**	Gads **N+2**		Norādīt tik gadu, cik nepieciešams ietekmes ilguma atspoguļošanai (sk. 1.6. punktu)	**KOPĀ**
1. sadaļa Personāla izdevumi[60]	Saistības	(1)	0,200	0,200	0,200			**0,600**
	Maksājumi	(2)	0,200	0,200	0,200			**0,600**
2. sadaļa. Infrastruktūras un darbības izdevumi	Saistības	(1a)	0,050	0,250	0,050			**0,350**
	Maksājumi	(2 a)	0,050	0,250	0,050			**0,350**
3. sadaļa. Darbības izdevumi	Saistības	(3 a)	**0,500**[61]	**0,500**[62]	**0,500**[63]			**1,500**

59 Tiek pieņemts, ka darbība sāksies 2025./2026. gadā (atkarībā no direktīvas spēkā stāšanās dienas), un tai nav beigu datuma. Aplēse turpmākajiem gadiem ir tāda pati, ņemot vērā korekcijas koeficientu un algu palielinājumu 1. sadaļai, inflāciju 2. un 3. sadaļai.

60 Aģentūras aprēķinātie personāla izdevumi (t. i., paredzamās reālās izmaksas / nevis standarta vidējās izmaksas).

61 Aplēse, kuras pamatā ir līdzīgi projekti; atkarībā no tirgus cenām.

62 Aplēse, kuras pamatā ir līdzīgi projekti; atkarībā no tirgus cenām.

63 Aplēse, kuras pamatā ir līdzīgi projekti; atkarībā no tirgus cenām.

	Maksājumi	(3b)	**0,500**	**0,500**	**0,500**			**1,500**
KOPĀ apropriācijas *EIGE*	Saistības	=1+1a +3a	0,750	0,950	0,750			**2,450**
	Maksājumi	=2+2a + 3b	0,750	0,950	0,750			**2,450**

Daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorija	**7**	"Administratīvie izdevumi"

miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

		Gads **N**	Gads **N+1**	Gads **N+2**	Gads **N+3**	Norādīt tik gadu, cik nepieciešams ietekmes ilguma atspoguļošanai (sk. 1.6. punktu)	**KOPĀ**
ĢD: <…….>							
• Cilvēkresursi							
• Citi administratīvie izdevumi							
KOPĀ <….> ĢD	Apropriācijas						

KOPĀ daudzgadu finanšu shēmas **7. IZDEVUMU KATEGORIJAS apropriācijas**	(Saistību summa = maksājumu summa)								

miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

		Gads **N gads** [64]	Gads **N+1 gads**	Gads **N+2 gads**	Gads **N+3 gads**	Norādīt tik gadu, cik nepieciešams ietekmes ilguma atspoguļošanai (sk. 1.6. punktu)			**KOPĀ**
KOPĀ daudzgadu finanšu shēmas **1.–7. IZDEVUMU KATEGORIJAS apropriācijas**	Saistības								
	Maksājumi								

3.2.2. Aplēstā ietekme uz EIGE apropriācijām

Saistību apropriācijas miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

Norādīt mērķus un iznākumus ⇩			Gads **N**		Gads **N+1 gads**		Gads **N+2 gads**		Gads **N+3 gads**		Norādīt tik gadu, cik nepieciešams ietekmes ilguma atspoguļošanai (sk. 1.6. punktu)						**KOPĀ**	
	IZNĀKUMI																	
	Veids[65]	Vidējās izmaksas	Daudzums	Izmaksas	Daudzums	Izmaksas	Daudzums	Izmaksas	Daudzums	Izmaksas	Daudzums	Izmaksas	Daudzums	Izmaksas	Daudzums	Izmaksas	Kopējais daudzums	Kopējās izmaksas
KONKRĒTAIS MĒRĶIS Nr. 1[66] — sadarbībā ar dalībvalstīm izstrādāt datu sadalījumu un metodiku, lai nodrošinātu administratīvo datu salīdzināmību visā Savienībā																		

64 N gads ir gads, kurā priekšlikumu/iniciatīvu sāk īstenot. Aizstājiet "N" ar paredzēto pirmo īstenošanas gadu (piemēram, 2021.). Tas pats attiecas uz turpmākajiem gadiem.

65 Iznākumi ir attiecīgie produkti vai pakalpojumi (piemēram, finansēto studentu apmaiņu skaits, uzbūvēto ceļu garums kilometros utt.).

66 Kā aprakstīts 1.4.2. punktā "Konkrētie mērķi..."

- Iznākums	Izstrādāt datu sadalījuma rīku			0,071		0,071		0,071										
- Iznākums	Izstrādāt metodiku datu salīdzināmības nodrošināšanai			0,071		0,071		0,071										
Starpsumma – konkrētais mērķis Nr. 1				0,142		0,142		0,142										
KONKRĒTAIS MĒRĶIS NR. 2 – atbalstīt dalībvalstis datu vākšanā, nosakot vienotus standartus attiecībā uz uzskaites vienībām, uzskaites noteikumiem, datu vienotu sadalījumu, ziņošanas formātiem un noziedzīgo nodarījumu klasifikāciju																		
- Iznākums	Platformā integrēts un dalībvalstu ieviests ziņošanas formāts			0,071		0,071		0,071										
	Visu ES dalībvalstu pieņemtas operāciju procedūras			0,071		0,071		0,071										
	Būtiski dati, ko *EIGE* ir droši saņēmusi no dalībvalstīm			0,071		0,071		0,071										

	Dati, kas pārsūtīti strukturētā, daļēji automatizētā			0,071		0,071		0,071										
	Dati, kas darīti publiski pieejami tīmeklī, nodrošinot atbilstību Vispārīgajai datu			0,074		0,074		0,074										
Starpsumma – konkrētais mērķis Nr. 2				0,358		0,358		0,358										
KOPĒJĀS IZMAKSAS				0,500		0,500		0,500										

3.2.3. Paredzamā ietekme uz EIGE cilvēkresursiem

– ☐ Priekšlikumam/iniciatīvai nav vajadzīgas administratīvās apropriācijas

– ☑ Priekšlikumam/iniciatīvai ir vajadzīgas šādas administratīvās apropriācijas:

– miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

	Gads **N** [67]	Gads **N+1 gads**	Gads **N+2 gads**	Gads **N+3 gads**	Norādīt tik gadu, cik nepieciešams ietekmes ilguma atspoguļošanai (sk. 1.6. punktu)			**KOPĀ**
–								
Pagaidu darbinieki (AD pakāpe)[68]	0,070	0,070	0,070					
Pagaidu darbinieki (AST pakāpe)								
Līgumdarbinieki[69]	0,130	0,130	0,130					
Valstu norīkotie eksperti								
–								
KOPĀ								
–								

– Personāla vajadzības (*FTE*):

	Gads **N** [70]	Gads **N+1 gads**	Gads **N+2 gads**	Gads **N+3 gads**	Norādīt tik gadu, cik nepieciešams ietekmes ilguma atspoguļošanai (sk. 1.6. punktu)			**KOPĀ**
–								
Pagaidu darbinieki (AD pakāpe)	1	1	1					
Pagaidu darbinieki (AST pakāpe)								
Līgumdarbinieki	2	2	2					

[67] Tiek pieņemts, ka darbība sāksies 2025./2026. gadā (atkarībā no direktīvas spēkā stāšanās dienas), un tai nav beigu datuma.

[68] Aģentūras aprēķinātie personāla izdevumi (t. i., paredzamās reālās izmaksas / nevis standarta vidējās izmaksas).

[69] Aģentūras aprēķinātie personāla izdevumi (t. i., paredzamās reālās izmaksas / nevis standarta vidējās izmaksas).

[70] Tiek pieņemts, ka darbība sāksies 2025./2026. gadā (atkarībā no direktīvas spēkā stāšanās dienas), un tai nav beigu datuma.

Valstu norīkotie eksperti								

–

KOPĀ								

3.2.3.1. Aplēstās cilvēkresursu vajadzības

– ☑ Priekšlikumam/iniciatīvai nav vajadzīgi cilvēkresursi.

– ☐ Priekšlikumam/iniciatīvai ir vajadzīgi šādi cilvēkresursi:

Aplēse izsakāma ar pilnslodzes ekvivalentu

		Gads **N**	Gads **N+1 gads**	**N+2** gads	**N+3** gads	Norādīt tik gadu, cik nepieciešams ietekmes ilguma atspoguļošanai (sk. 1.6. punktu)		
•Štatu sarakstā ietvertās amata vietas (ierēdņi un pagaidu darbinieki)								
20 01 02 01 (Galvenā mītne un Komisijas pārstāvniecības)								
20 01 02 03 (Delegācijas)								
01 01 01 01 (Netiešā pētniecība)								
01 01 01 11 (Tiešā pētniecība)								
Citas budžeta pozīcijas (norādīt)								
• Ārštata darbinieki (izsakot ar pilnslodzes ekvivalentu *FTE*)[71]								
20 02 01 (*AC, END, INT*, ko finansē no vispārīgajām apropriācijām)								
20 02 03 (*AC, AL, END, INT* un JED delegācijās)								
XX 01 xx **yy zz** [72]	- galvenajā mītnē							
	- delegācijās							
01 01 01 02 (*AC, END, INT* - netiešā pētniecība)								
01 01 01 12 (*AC, END, INT* - tiešā pētniecība)								
Citas budžeta pozīcijas (norādīt)								
KOPĀ								

XX ir attiecīgā politikas joma vai budžeta sadaļa.

Nepieciešamie cilvēkresursi tiks nodrošināti, izmantojot attiecīgā ĢD darbiniekus, kuri jau ir iesaistīti konkrētās darbības pārvaldībā un/vai ir pārgrupēti attiecīgajā ĢD, vajadzības gadījumā izmantojot arī vadošajam ĢD gada budžeta sadales procedūrā piešķirtos papildu resursus un ņemot vērā budžeta ierobežojumus.

Veicamo uzdevumu apraksts:

Ierēdņi un pagaidu darbinieki	
Ārštata darbinieki	

[71] *AC* – līgumdarbinieki, *AL* – vietējie darbinieki, *END* – valstu norīkotie eksperti, *INT* – aģentūru darbinieki, JED – jaunākie eksperti delegācijās.

[72] Ārštata darbiniekiem paredzēto maksimālo summu finansē no darbības apropriācijām (kādreizējām BA pozīcijām).

3.2.4. Saderība ar pašreizējo daudzgadu finanšu shēmu

– ☐ Priekšlikums/iniciatīva atbilst pašreizējai daudzgadu finanšu shēmai.

– ☑ Pieņemot priekšlikumu/iniciatīvu, jāpārplāno attiecīgā izdevumu kategorija daudzgadu finanšu shēmā

Pieņemot priekšlikumu, jāpārplāno attiecīgā izdevumu kategorija daudzgadu finanšu shēmā. Līdzekļu pārdales avots ir programma "Pilsoņi, vienlīdzība, tiesības un vērtības" — *Daphne* sadaļa (07.0603), lai palielinātu *EIGE* budžeta pozīciju (07.1005) laikposmam no 2025. līdz 2027. gadam.

– ☐ Pieņemot priekšlikumu/iniciatīvu, jāpiemēro elastības instruments vai jāpārskata daudzgadu finanšu shēma[1].

Paskaidrojiet, kas jādara, norādot attiecīgās izdevumu kategorijas, budžeta pozīcijas un atbilstošās summas.

3.2.5. Trešo personu iemaksas

Priekšlikums/iniciatīva:

– ☑ neparedz trešo personu līdzfinansējumu

– ☐ paredz trešo personu sniegtu līdzfinansējumu atbilstoši šādai aplēsei:

Apropriācijas miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

	Gads **N gads**[2]	Gads **N+1 gads**	Gads **N+2 gads**	Gads **N+3 gads**	Norādīt tik gadu, cik nepieciešams ietekmes ilguma atspoguļošanai (sk. 1.6. punktu)			Kopā
Norādīt līdzfinansētāju struktūru								
KOPĀ līdzfinansētās apropriācijas								

[1] Sk. 12. un 13. pantu Padomes Regulā (ES, Euratom) Nr. 2093/2020 (2020. gada 17. decembris), ar ko nosaka daudzgadu finanšu shēmu 2021.–2027. gadam.

[2] N gads ir gads, kurā priekšlikumu/iniciatīvu sāk īstenot. Aizstājiet "N" ar paredzēto pirmo īstenošanas gadu (piemēram, 2021.). Tas pats attiecas uz turpmākajiem gadiem.

3.3. Aplēstā ietekme uz ieņēmumiem

– ☑ Priekšlikums/iniciatīva finansiāli neietekmē ieņēmumus.

– ☐ Priekšlikums/iniciatīva finansiāli ietekmē:

☐ pašu resursus

☐ citus ieņēmumus

☐ Atzīmējiet, ja ieņēmumi ir piešķirti izdevumu pozīcijām

miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

Budžeta ieņēmumu pozīcija:	Kārtējā finanšu gadā pieejamās apropriācijas	Priekšlikuma/iniciatīvas ietekme[3]						
		Gads **N**	Gads **N+1 gads**	Gads **N+2 gads**	Gads **N+3 gads**	Norādīt tik gadu, cik nepieciešams ietekmes ilguma atspoguļošanai (sk. 1.6. punktu)		
……. pants								

Attiecībā uz piešķirtajiem ieņēmumiem norādīt attiecīgās budžeta izdevumu pozīcijas.

Citas piezīmes (piemēram, metode/formula, ko izmanto, lai aprēķinātu ietekmi uz ieņēmumiem, vai jebkura cita informācija).

[3] Norādītajām tradicionālo pašu resursu (muitas nodokļi, cukura nodevas) summām jābūt neto summām, t. i., bruto summām, no kurām atskaitītas iekasēšanas izmaksas 20 % apmērā.